Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

MÓDNA FOTOGRAFIA

VO VYBRANÝCH ČESKOSLOVENSKÝCH PERIODIKÁCH DO ROKU 1939

TEORETICKÁ BAKALÁRSKA PRÁCA

Marián Eliáš

OPAVA 2021

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

MÓDNA FOTOGRAFIA VO VYBRANÝCH ČESKOSLOVENSKÝCH PERIODIKÁCH DO ROKU 1939

FASHION PHOTOGRAPHY IN SPECIFIC CZECHOSLOVAK PERIODICALS UNTIL 1939

Teoretická bakalárska práca

MARIÁN ELIÁŠ

Odbor: **Tvůrčí fotografie**
Vedúci bakalárskej práce: **MgA. Mgr. Ondřej Durczak**
Oponent bakalárskej práce: **doc. Mgr. Josef Moucha**

OPAVA 2021

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

ABSTRAKT

Cieľom bakalárskej práce je priblížiť módnu fotografiu používanú v československých periodikách najmä v období 20. a 30. rokoch minulého storočia. Medzi vybrané časopisy patria Eva, Salon, Pestrý týden, Letem světem - obrázkový týdeník a Měsíc. Práca rozoberá ponuku a dopyt, hospodársky a politický vývoj prvej republiky a vplyv na odevný sektor. Základom práce je spracovaná databáza, pomocou ktorej je jasne viditeľný počet používaných módnych fotografií v jednotlivých periodikách a aj množstvo fotografií jednotlivých autorov. Na základe týchto informácií je jasne viditeľné, ktorý autor bol v ktorom periodiku najaktívnejší. Analýza však pracuje aj s fotografiami, ktorých autor nie je známy. Všetko bude jasne viditeľné v grafoch, ktoré náležia danému periodiku alebo autorovi. Práca obsahuje taktiež medailóny najvýznamnejších módnych domov tej doby, ale aj fotografov, ktorí tento žáner fotografovali.

Kľúčové slová:

Módna fotografia, prvá republika, komerčná fotografia, časopis

ABSTRACT

The aim of the bachelor's thesis is to approach fashion photography used in Czechoslovak periodicals, especially in the period of the 1920s and 1930s. Selected magazines include Eva, Salon, Pestrý týden, Letem světem - weekly pictorial magazine and Měsíc. The work analyzes supply and demand, economic and political development of the First Republic and the impact on the clothing sector. The basis of the work is a processed database, which is clearly visible the number of used fashion photographs in individual periodicals and the number of photographs of individual authors. Based on this information, it is clearly visible which author was the most active in which periodical. However, the analysis also works with photographs whose author is unknown. Everything will be clearly visible in the graphs that belong to the given periodical or author. The work also includes medallions of the most important fashion houses of the time, but also photographers who photographed this genre.

Keywords:

Fashion photography, first republic, commercial photography, magazine

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2020/2021

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Marián Eliáš
UČO:	44365
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Módní fotografie ve vybraných Československých periodikách do roku 1939
Téma práce anglicky:	T: Fashion photography in specific Czechoslovak periodicals until 1939
Zadání:	V práci se pojednává o módní fotografii v periodikách vydávaných za první Československé republiky. Autor zde zkoumá zadavatele - módní domy, zhotovitele - fotografy, styl jejich práce, trendy v módní fotografii a jejich publikace ve vybraných periodikách.
Literatura:	Eva Uchalová, Zora Damová, Viktor Šlajchrt: Pražské módní salony 1900 - 1948. Praha, Arbor Vitae 2011. Eva Uchalová: Česká móda 1918-1939 elegance 1. republiky. Praha, Olympia 1996. Vladimír Birgus, Jan Mlčoch: Česká fotografie 20. století. Praha, KANT 2010. Kateřina Hanáčková: Reklamní a módní fotografie v českých společenských magazínech 30.let, Bakalářská práce, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2012. Tomáš Tuháček: Vývoj a perspektivy textilního průmyslu v Čechách, Bakalářská práce, Fakulta textilní Technické univerzity v Liberci, Textilní marketing, 2014.
Vedoucí práce:	MgA. Mgr. Ondřej Durczak
Datum zadání práce:	11. 3. 2021

Souhlasím se zadáním (podpis, datum): 11.3.2021

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

PREHLÁSENIE

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracoval samostatne na základe uvedených parametrov a literatúry, ktoré som riadne citoval v bibliografických odkazoch.

Marián Eliáš, v Brne 6. 5. 2021

SÚHLAS

Súhlasím so zverejnením práce formou zaradenia do Univerzitnej knihovne SU v Opave, knihovne Uměleckoprůmyslového múzea v Prahe a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opave.

Marián Eliáš, v Brne 6. 5. 2021

POĎAKOVANIE

Touto cestou sa chcem poďakovať tým, ktorí prispeli ku vzniku tejto práce. Hlavne MgA. Mgr. Ondřejovi Durczakovi za vedenie mojej bakalárskej práce, za čas, ktorý venoval tomu, že táto práca mohla vzniknúť. MgA. Štepánke Stein, ktorá mi v prvom ročníku ozrejmila, o čom fotografia je, Mgr. BcA. Rafałovi Milachovi, Ph.D., ktorý mi v treťom ročníku ukázal iný pohľad na módnu fotografiu, Prof. Vladimírovi Birgusovi za vedenie Institutu tvůrčí fotografie a v neposlednom rade mojej tehotnej priateľke, ktorá mi dopriala dostatok času a komfortu, aby som túto prácu mohol napísať.

Obsah

Úvod 10
Dopyt a Ponuka 11
Medzinárodný obchod 11
Situácia textilnom priemysle v ČSR 11
Československí módni návrhári a módne domy 12
Hana Podolská 12
Podolská a fotografia 13
Oldřich Rosenbaum 25
Fotografie pre Rosenbauma 26
Vybrané Periodiká zamerané na módu 30
Počty módnych fotografií v daných časopisoch za daný rok 31
Eva 32
Grafické spracovanie 32
Módna fotografia v Eve 33
Štatistické spracovanie módnych fotografií periodika Eva 34
Počty módnych a lifestylových fotografií v Eve podľa rokov 35
Zastúpenie jednotlivých autorov, ktorí mali v Eve viac ako jednu módnu fotografiu 36
Salon 37
Grafické spracovanie 37
Štatistické spracovanie módnych fotografií časopisu Salon 38
Počty módnych a lifestylových fotografií v Salone podľa rokov 39
Zastúpenie jednotlivých autorov módnych fotografií v Salone 40
Pestrý týden 41
Grafické spracovanie 41
Štatistické spracovanie módnych fotografií pestrého týdne 43
Počty módnych a lifestylových fotografií v Pestrém týdnu podľa rokov 44
Zastúpenie jednotlivých autorov módnych fotografií v Pestrém týdnu 45
Letem světem - obrázkový týdeník 46
Grafické spracovanie 46
Štatistické spracovanie módnych fotografií v Letem světem 47
Počty módnych a lifestylových fotografií v Letem světem podľa rokov 48

Zastúpenie jednotlivých autorov módnych fotografií v Letem světem 49
Měsíc 50
Grafické spracovanie 50
Štatistické spracovanie módnych fotografií časopisu Měsíc 51
Počty módnych a lifestylových fotografií v Letem světem podľa rokov 52
Zastúpenie jednotlivých autorov módnych fotografií v periodiku Měsíc 53
Publikované módne fotografie a ich autori 54
Grafické zobrazenie najpublikovanejších autorov 55
František Drtikol 56
Ukážka práce 57
Štatistiky módnych fotografií autora 58
Dorra Kallmus, (Madame d'Ora) 59
Ukážka práce 60
Štatistiky módnych fotografií autora 62
Jaroslav Balzar 63
Ukážka práce 64
Štatistiky módnych fotografií autora 65
František Vobecký 66
Ukážka práce 67
Vilém Ströminger 69
Ukážka práce 71
Štatistiky módnych fotografií autora 74
Karel Hájek 75
Ukážka práce 76
Štatistiky módnych fotografií autora 77
Václav Jírů 78
Ukážka práce 79
Štatistiky módnych fotografií autora 80
Jan Lukas 81
Ukážka práce 82
Štatistiky módnych fotografií autora 83
Ateliér J. F. Langhans 84

Ukážka práce 85
Štatistiky módnych fotografií autora 86
Ateliér Carola 87
Ukážky práce 90
Štatistiky módnych fotografií autora 93
Ostatní 94
Antonín Wild, Praha 94
Ateliér Schlosser & Wenisch, Praha 95
Camillo Pokorný, Brno 96
Fränze Grubnerová, Brno 97
Alexander Binder, Berlín 98
Bruno Winterfeld, Berlín 99
Atelier Dorvyne, Nemecko 100
Luigi Diaz, Paríž 101
George Saad, Paríž 102
Záver 103
Použitá literatúra a internetové zdroje: 104
Menný register 106

ÚVOD

Prvá republika nemala dlhé trvanie. Mladá Československá republika vydržala na demokratických základoch bezmála dvadsať rokov, čo nie je práve dlhá doba. Napriek krátkemu trvaniu zanechala v povedomí obyvateľov mladého, no rozvinutého štátu nezmazateľnú spomienku s dávkou hrdosti. Módna fotografia mohla vznikať aj vďaka tomu, že Československo malo po prvej svetovej vojne vysoko rozvinutý textilný priemysel, na ktorý nadväzovalo všetko ostatné, čo s módnou fotografiou súviselo. Jednoducho povedané - bol dopyt aj ponuka. Spomeniem len niektoré názvy či mená. Baťa, ktorý je zapísaný aj v Guinessovej knihe rekordov ako najväčší výrobca a predajca topánok na svete. V Brne zase sídlili obrovské závody Vlněna, kde sa vyrábali tkaniny na svetovej úrovni. V Prahe žiaril módny dom Hany Podolskej, ktorá dostala veľmi výstižnú prezívku "Česká Coco Chanel". Prestížny magazín Eva so svojou módnou rubrikou, Salon, Měsíc, Letem světem – obrázkový týdeník alebo Pestrý týden, ktorý mal taktiež svoju prílohu zameranú na módu.

Práca je zameraná na módnu fotografiu práve v týchto prvorepublikových časopisoch. Skúma módne fotografie a fotografie životného štýlu v týchto v spomínaných piatich časopisoch. Dôležitou súčasťou práce je aj podrobná štatistika, ktorá zisťuje počet fotografií a autorov v jednotlivých číslach. Do štatistiky sú zahrnutí aj autori fotografií. Počíta s fotografiami, pri ktorých hrajú móda alebo životný štýl dôležitú úlohu. Rozoberá prístupy autorov k módnym fotografiám. Významní autori a významné fotografické ateliéri majú aj krátke medailóny. Produkcia módnych fotografií je taktiež zobrazená graficky. Spracováva kedy, kde, koľko módnych fotografií ale aj od koho bolo publikovaných.

Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva - ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc - ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem - ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Práca predstaví významných československých módnych návrhárov, ktorí taktiež neodmysliteľne prispeli k tejto téme. Toto je len zlomok z toho, čo sa v Československej republike za tejto éry vytváralo. Rýchly nástup však mal ešte rýchlejší pád, ktorý prišiel s druhou svetovou vojnou, keďže v tomto módnom kolotoči pracovalo mnoho ľudí židovského pôvodu. Niektorým sa podarilo zachrániť aspoň seba. Niektorým, žiaľ, ani to. Pre svoj pôvod boli prenasledovaní, iní pre istotu včas odišli. Alfred Stiassny s rodinou a Oldřich Rosenbaum volili útek do USA, rodina Tugendhat emigrovala do Švajčiarska, Dorra Philippine Kallmusová, známa ako Madame d'Ora, sa ukrývala v kláštore v okupovanom Francúzsku. Mnohí však toto šťastie v nešťastí nemali a zahynuli tak počas nacistického besnenia.

DOPYT A PONUKA

Povojnové Československo bolo veľmi rozvinutou krajinou s bohatým priemyslom. Okrem ťažkého a strojárenského priemyslu bol rozvinutý aj textilný priemysel, ktorý bol s módou a módnou fotografiou najviac previazaný.

Textilný priemysel bol v terajšej Českej republike takmer monopol, na jej území sa sústredilo takmer 80 % všetkej textilnej výroby vtedajšieho Rakúsko Uhorska. Obrovský skok v pred prišiel už v druhej polovici 19. storočia vďaka automatizácii a mechanizácii, ktorá prišla spolu s priemyslovou revolúciou. Textil nebol určený len pre monarchiu, bol aj exportnou komoditou.

Prvá svetová vojna priniesla veľa zmien, nevyhol sa im ani módny priemysel. Po jej skončení nastalo niekoľko problémov. Jedným z nich bol nedostatok surovín pre samotnú výrobu, taktiež materiál, ktorý bol k dispozícii, nebol valnej kvality. Počas vojny bola uprednostňovaná kvantita pred kvalitou, čo malo za následok neadekvátnu údržbu strojov.[1]

MEDZINÁRODNÝ OBCHOD

Druhým problémom bolo to, že už nebol taký odbyt ako pred konfliktom. Rozvoj, alebo lepšie povedané návrat medzinárodného obchodu do starých koľají, nebrzdila len menová kríza, ale aj deflačná finančná politika vtedajšieho Československa. Do istej miery to mali kompenzovať rôzne veľtrhy, ktoré sa v tých časoch konali.

V snahe zabrániť úpadku boli založené spolky a organizácie. V roku 1924 to bola „Komise pro bádání v průmyslu textilním“ a v roku 1929 „Český textilní ústav“.[2]

SITUÁCIA TEXTILNOM PRIEMYSLE V ČSR

Pred rokom 1929

Ako to už po vojne býva, priemysel sa rozvíjal aj vďaka technológiám, ktoré boli počas prvej svetovej vojny objavené. V priebehu 20. rokov 20. storočia situácia markantne kolísala. Rozhodne ju nemôžeme nazvať stabilnou. V roku 1924 je dosiahnutá rovnaká úroveň ako pred prvou svetovou vojnou. Nezamestnanosť v tomto období neprekročí 1 %. Nielen textilnému ale aj obuvníckemu či sklárskemu priemyslu sa veľmi darí a právom sú považované za jedny z najvyspelejších na svete.[3]

Po roku 1929

Obdobie blahobytu netrvalo dlho. Krachom newyorskej burzy sa štatistiky úplne zmenili. Svet sužuje hospodárska kríza. V Československu je viac ako milión nezamestnaných. Vďaka devalvácii koruny medzinárodný obchod takmer neexistuje. Ustálením situácie vo svete textilný priemysel

[1] (Tuháček, 2014)
[2] (Tuháček, 2014)
[3] (Tuháček, 2014)

opäť zažíva rozmach. Po vypuknutí druhej svetovej vojny je tunajší priemysel využívaný hlavne na vojenské účely. Po skončení vojny je nielen textilný priemysel v bezchybnej kondícii. [4]

ČESKOSLOVENSKÍ MÓDNI NÁVRHÁRI A MÓDNE DOMY

Československá móda sa snažila byť praktická a elegantná. Musela sa prispôsobovať nielen pomerom po prvej svetovej vojne, ale aj po hospodárskej kríze, ktorá zanedlho zasiahla svet.

Tunajší návrhári tvorili originálne, odlišovali sa od konkurencie. Praha sa stala najvýznamnejším mestom módy v Československu a to aj vďaka nadaným krajčírom. O Prahe sa hovorilo ako o druhom meste módy hneď za Parížom. Niet sa čo diviť, že sa zaužíval pojem "Pražská móda." [5] Návrhári pravidelne navštevovali módne prehliadky v prvom meste módy - Paríži, kde čerpali inšpiráciu. Aby nedošlo k vytváraniu rovnakých, respektíve podobných modelov, hlavní konkurenti Podolská a Rosenbaum spolu konzultovali, na ktorých modeloch budú pracovať, aby sa neopakovali. Hlavnú inšpiráciu čerpali najmä z parížskych módnych prehliadok. Chovali sa k sebe veľmi kolegiálne.

Bežnou praxou bolo, že módne domy zamestnávali kresličov, ktorí mali fotografickú pamäť a mohli si mnohé módne prehliadky zapamätať tak, aby sa z ich kresieb dali pripraviť nové modely.[6]

Hana Podolská

(16. máj 1880 Hessensko -Nemecko - 15. februára 1972 Praha)

Jedna z najvýznamnejších módnych návrhárok prvej republik Hana Podolská má obrovskú zásluhu na tom, že sa z Prahy stalo významné módne mesto. Jej heslom bolo "pohodlnosť a modernosť." Hana začínala tak, že dochádzala do domov svojich klientiek. Zoznámila sa s akademickým maliarom Viktorom Podolskim, ktorý sa neskôr stal jej manželom. Pretože ju podporoval, mohla v roku 1908 otvoriť svoju prvú krajčírsku dielňu v pražských Nuslích. Jej skromné začiatky sa vyplatili. V roku 1914 sa presťahovala do luxusného bytu, ktorý sa nachádzal v pražskej Lucerne na Vodičkovej ulici. Tu si otvorila aj svoj prvý módny salón, no jeho zlaté začali až po prvej svetovej vojne. Návrhári sa už neinšpirovali Viedňou, ale Parížom. Podolská bola veľmi pohotová, akonáhle bol vonku nový trend, vedela ho ponúknuť aj svojim klientkám.[7] Hlavne vďaka jej práci sa z Prahy stalo v tej dobe rešpektované mesto módy, ktoré za Parížom v ničom nezaostávalo. Pravidelné návštevy módnych prehliadok

[4] (Tuháček, 2014)
[5] (Veronika Miškovská, 2019)
[6] (Andrea Zunová, 2010)
[7] (Jana Bohutínská, 2018)

stáli nemalé peniaze. Hana mala vždy po svojom boku aj svoju kresličku Hedviku Vlkovú, ktorá dokázala vybrané modely pohotovo zaznamenať.

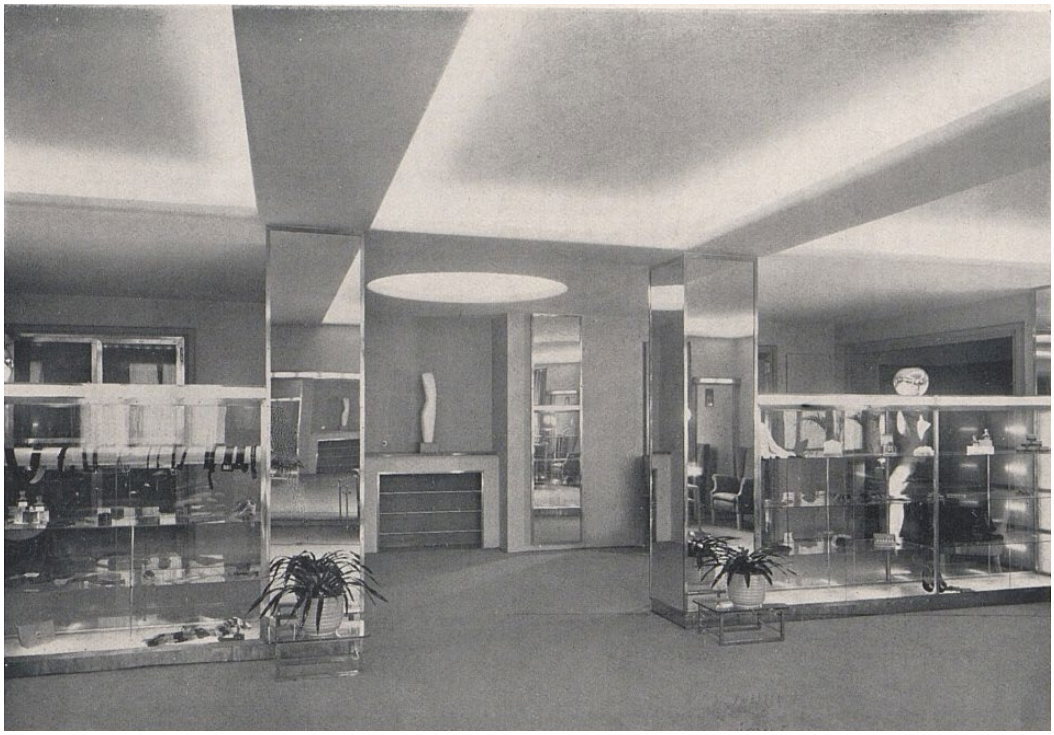

Predvádzacia sieň v salóne Hany Podolskej. Foto: de Sadalo, Brno

Postupom času začala módne prehliadky organizovať sama Podolská a stali sa významnou spoločenskou udalosťou. Navštevovala ich vyberaná spoločnosť, niektoré boli súkromné pre manželky politikov, iné boli pre širšiu vrejnosť. Modely predvádzali buď dámy zo spoločnosti, prípadne ženy zo showbiznisu ako Adina Mandlová alebo Jarmila Novotná. Neskôr začala zamestnávať aj profesionálne modelky. Podolská bola veľmi dobrou podnikateľkou, prezentácie mala na skutočne vysokej úrovni. Okrem prehliadok zapĺňala svojimi modelmi aj časopisy. Radila čitateľkám, čo je v kurze, aké sú trendy. Potrpela si na kvalitu prezentácie, preto úzko spolupracovala s mnohými fotografmi.[8]

PODOLSKÁ A FOTOGRAFIA

Nečakala pasívne na príležitosť. Vedela, že ak ju ľudia neuvidia, tak nebude uznávaná a tým pádom ani žiadaná. Dalo by sa povedať, že už vtedy mala veľmi prepracovaný marketing a PR. Pravidelne chodievala so svojimi modelkami na dostihy do Veľkej Chuchle. V ich sprievode navštevovala smotánku v Mariánskych Lázních, ale aj iné prestížne spoločenské udalosti. Manekýnky mali za úlohu prechádzať sa medzi hosťami a predvádzať čo najviac modelov z jej dielne.

Podolská využívala niekoľko fotografov, naviac pražský fotoateliér Carola, ktorý mal veľmi jednoduchý vizuálny štýl. Využívala však aj služby Františka Drtikola a Františka Vobeckého,

[8] (Eva Uchalová, 2011)

ktorý pre Podolskú pracoval ako strihač. Podolskej modely fotografovali aj Jaroslav Balzar, či zahraniční fotografi ako George Saad a ďalší.[9]

Podolská v SALONE

Fotografie modelov Podolskej sa začínajú objavovať v časopise Salon. V januári roku 1923 konkrétne od fotografa K. Mangra. Fotografia je veľmi jednoduchá, zobrazuje modelku v jarnom vychádzkovom kostýme s klobúkom. Nachádza sa na 32 strane tohoto časopisu a je veľmi popisného charakteru.

Prvá fotografia modelu Hany Podolskej v časopise SALON, vydané v r. 1923, Foto: K. Mangr

V roku 1923 vyšlo Podolskej v mesačníku Salon ešte deväť fotografií týkajúcich sa tohoročnej kúpeľnej sezóny, boli vytlačené v júnovom čísle. Autorom siedmych z nich je fotograf Langhans, zvyšné dve fotografie zhotovil Rafael. V roku 1924 sa modely zo salónu Podolská objavujú ešte v niekoľkých číslach. Podolská mala potom v tomto časopise dlhú pauzu. Ďalšie fotografie vyšli až v roku 1929. Následne boli fotografie jej modelov uverejňované v tomto periodiku pomerne pravidelne až do roku 1931. Posledná fotografia modelu z dielne Podolská v Salone bola od ateliéru Carola. Je na 18. strane časopisu čísla 12, rok vydania 1931.

[9] (Eva Uchalová, 2011)

Fotografie modelov z júnového čísla Salonu. Foto: Langhans, 1923

Hana Podolská v časopise Salon 1929

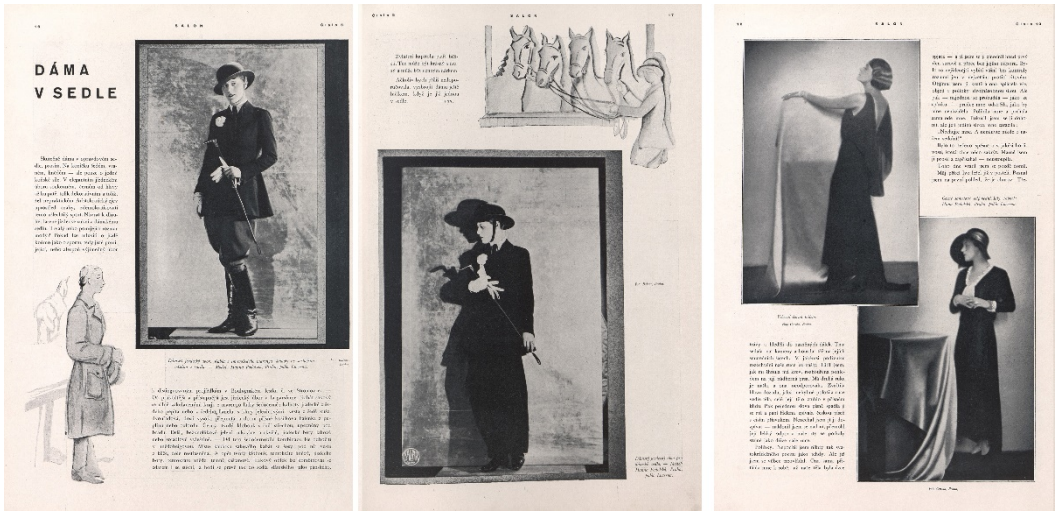

Hana Podolská v časopise Salon 1929

Hana Podolská v časopise Salon 1929

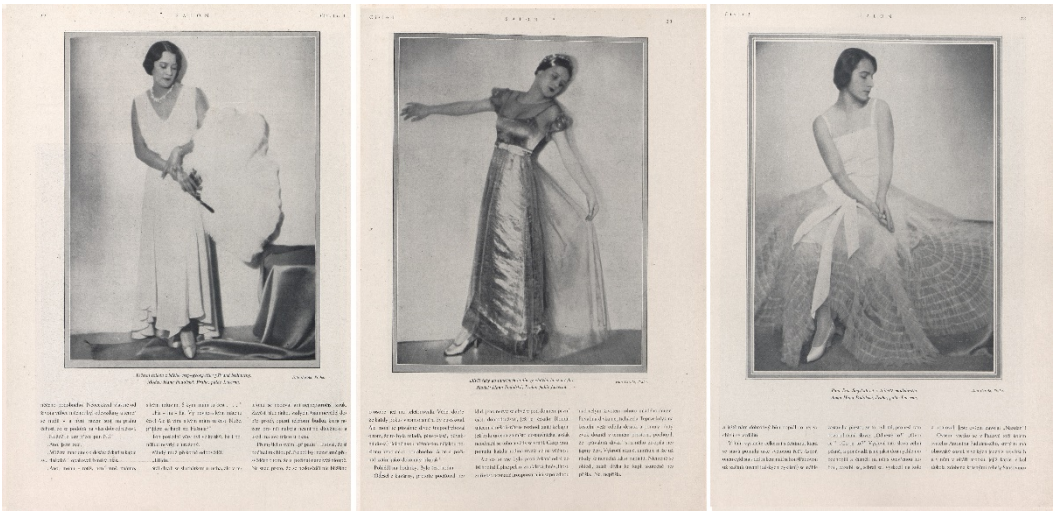

Hana Podolská v časopise Salon 1930

Hana Podolská v časopise Salon 1930

Hana Podolská v časopise Salon 1930

Hana Podolská v časopise Salon 1931

Hana Podolská v časopise Salon 1931

EVA a Podolská

V roku 1929 sa Podolskej modely dostali aj do významného periodika Eva, ktorý je zameraný viac na módu ako takú. V časopise „modernej ženy“ Eve Podolskej venovali stránku v číslach 4 a 5 vydaných v roku 1929 a v čísle 6, ktoré bolo vydané 15.1.1930. V Eve sa pravidelne objavovali fotografie modelov návrhárky Podolskej. Posledná bola malá fotografia v čísle 16, vydanom v roku 1937.

Hana Podolská v časopise EVA 1929

Hana Podolská v časopise EVA 1929 a posledná stránka z roku 1937

Měsíc v znamení Podolskej

Podolská najviac publikovala v časopise Měsíc. Hneď v prvom čísle prvého vydania v roku 1932 mala fotografiu z pražského ateliéru Carola. Na fotografii je modelka v zimnom plášti. Podolská sa od tohoto obdobia pomerne striktne drží jednoduchého štýlu fotografií. Fotografie sú z drvivej časti z ateliéru Carola. Modelka v ateliéri pri jednoliatej stene. Zriedka sa vyskytujú doplnky. Príjemným prekvapením je však fotografia od Františka Vobeckého, ktorá je na obálke tretieho

čísla roku 1938. Fotograf na nej pracuje s priestorom a kontrastom. Spolupráca s Vobeckým pokračuje aj v roku 1939. Posledná fotografia týkajúca sa Hany Podolskej je práve od Františka Vobeckého a je v šiestom, predposlednom čísle časopisu Měsíc. Zaujímavosťou je, že Vobecký pre Podolskú pracoval aj ako strihač a krajčír.

Titulka časopisu Měscíc 03/1938 Foto: František Vobecký

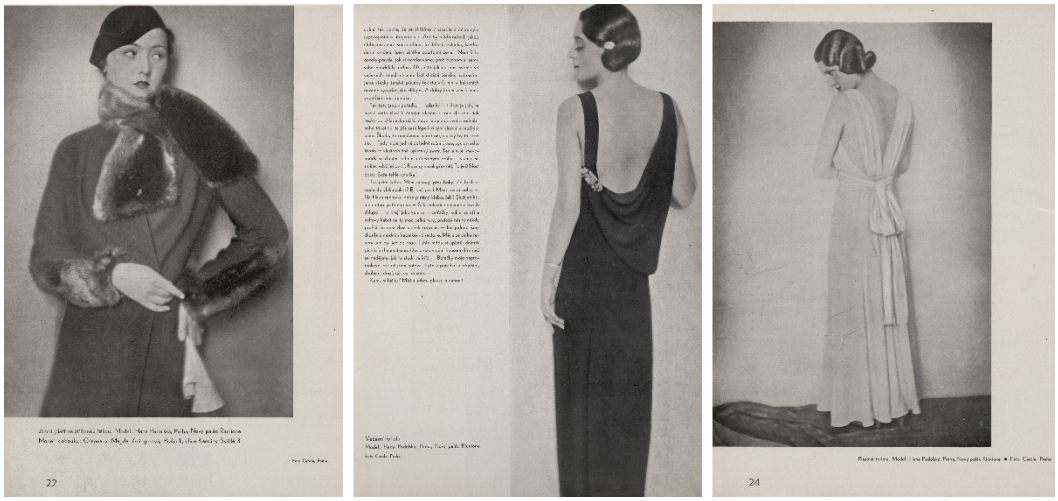

Hana Podolská v časopise Měsíc 1932

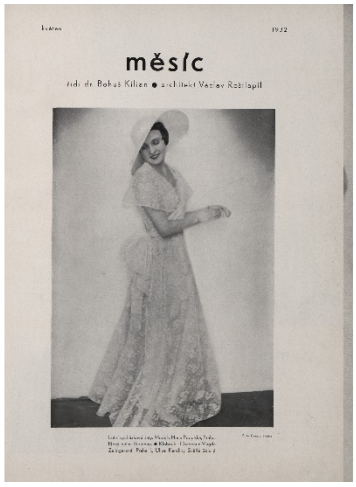

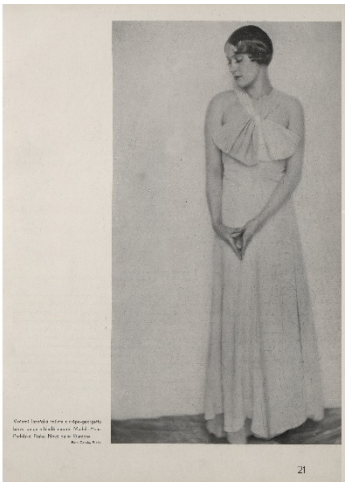

Hana Podolská v časopise Měsíc 1932

Hana Podolská v časopise Měsíc 1932

Hana Podolská v časopise Měsíc 1932

Hana Podolská v časopise Měsíc 1933

Hana Podolská v časopise Měsíc 1933

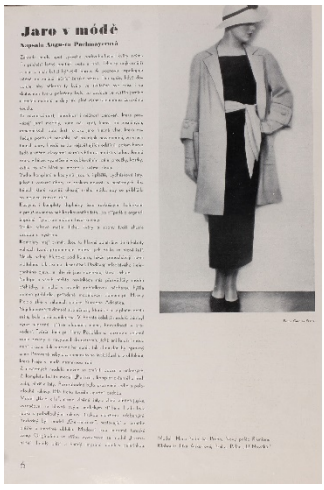

Hana Podolská v časopise Měsíc 1934

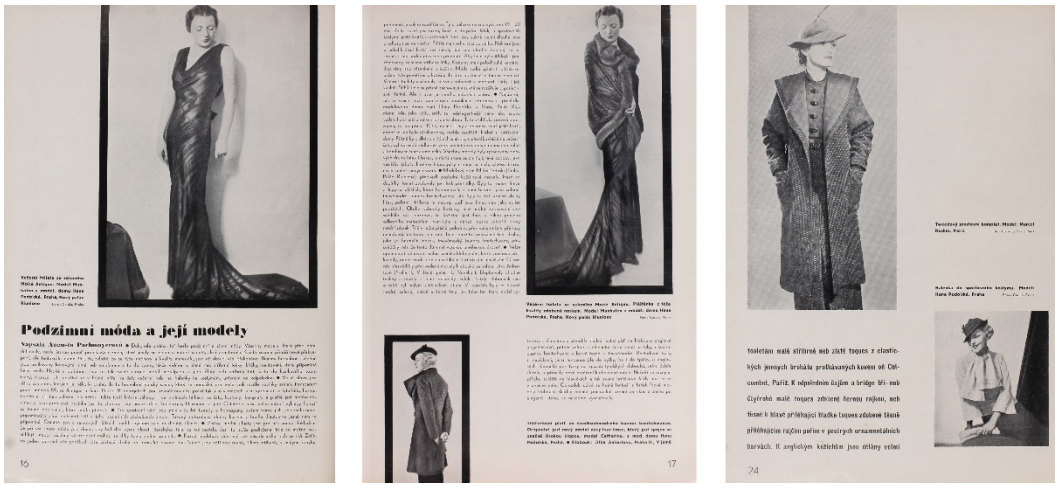

Hana Podolská v časopise Měsíc 1934

Hana Podolská v časopise Měsíc 1935

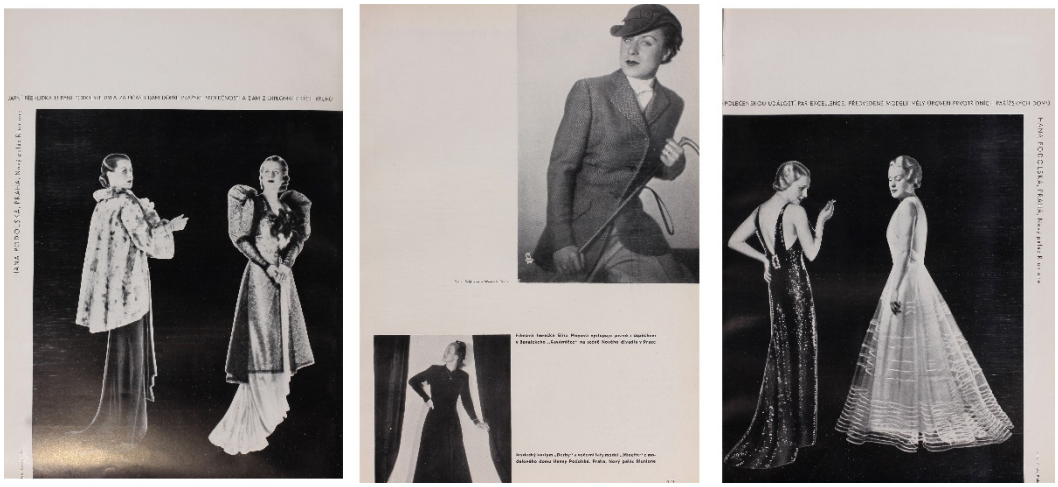

Hana Podolská v časopise Měsíc 1936

Hana Podolská v časopise Měsíc 1937

Hana Podolská v časopise Měsíc 1938

Hana Podolská v časopise Měsíc 1938

Hana Podolská v časopise Měsíc 1939

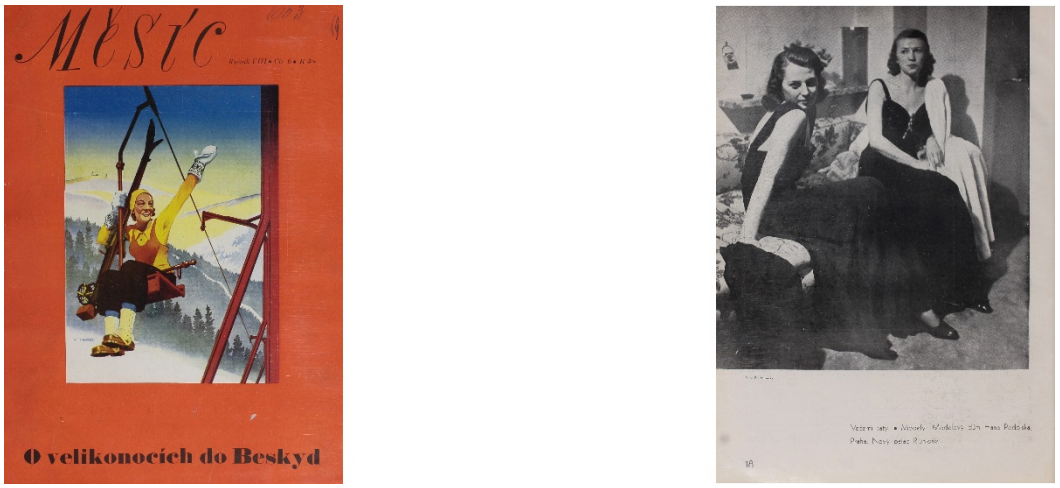

Titulná stránka posledného vydania časopisu Měsíc, v ktorom bola Hana Podolská 1939

Hana Podolská neostala len pri fotografiách, presadila sa aj vo filme. Obliekala najvýraznejšie herečky tej doby - Adinu Mandlovú či Lídu Baarovú. Obe natáčali filmy aj v jej modeloch. Veľmi známym je film Kristián z roku 1939.

Adina Mandlová v šatách od Hany Podolskej vo filme Kristián, 1939

Hana Podolská bola obrovský perfekcionista. Bežná čakacia doba bola aj šesť mesiacov. Sama dohliadala na kvalitu, nepustila von nič, s čím by nebola absolútne spokojná. Snažila sa byť pri každej skúške. Modely od Podolskej nosila aj prvá dáma Hana Benešová, automobilová pretekárka Eliška Junková, či ďalšia herečka Nataša Gollová.

Napriek tomu, že Hana Podolská bola vynikajúcou návrhárkou a skvelou podnikateľkou, nemala to v živote jednoduché. Okrem náhlych úmrtí v blízkej rodine zažila aj emigráciu svojej nevesty, uväznenie jej syna, ktorý po prepustení taktiež emigroval za svojou manželkou do USA. So synom sa už nikdy nevideli. Komunistický režim jej znárodnil celoživotného dielo a premenoval ho na Oděvní služby Eva.

Oldřich Rosenbaum

(28. augusta 1896 Praha - 31. júla 1991 New York)

Krajčírstvo Rosenbaum patrilo k tým najdrahším. Modely od Hany Podolskej (najväčšej konkurentky módneho domu Rosenbaum) si mohla dovoliť aj vyššia stredná trieda, no modely od Rosenbauma boli určené len pre vyššiu spoločenskú vrstvu. Krajčírstvo založila Oldřichvoa matka v roku 1901, toho času už dvojnásobná vdova. V roku 1907 sa krajčírstvo mení na módny salón.

Oldřich Rosenbaum prebral rodinný podnik na Štepánskej ulici v roku 1919. Situácia bola pre Oldřicha veľmi priaznivá. Vznik nového štátu bol obyvateľstvu impulzom k začleneniu sa. Chceli patriť do Európy, chceli byť rovnocennými partnermi vyspelého starého kontinentu. To otvorilo priestor módnym domom, veď nie nadarmo sa hovorí, že šaty robia človeka. Do istej miery to bola aj politická otázka. Ďalším impulzom bolo, že sa celý svet inšpiroval parížskou módou, čo obrovskou mierou prispelo k rozvoju módnej tvorby. V roku 1928 sa krajčírstvo sťahuje na

prestížnejšie miesto - na Národní Třídu. Tam pracovalo cca 130 zamestnancov v niekoľkých dielňach. Okrem dielní tu bol aj salón so skúšobňami. Zákazníčkam sa venovali predavačky, takzvané "vandésky" (z francúzskeho vandeuse), ktoré sa zákazníčkam individuálne venovali. Predavačky mali k dispozícii zväzky kresieb, ktoré zachycovali modely z minulej prehliadky. Prehliadky sa konali dvakrát ročne. Po tom, ako si zákazníčka vybrala model, musela ešte niekoľkokrát prísť na skúšku. Niektorých skúšok sa zúčastňoval aj sám majiteľ. Hovorí sa, že stále zákazníčky mali aj vlastné krajčírske panny.

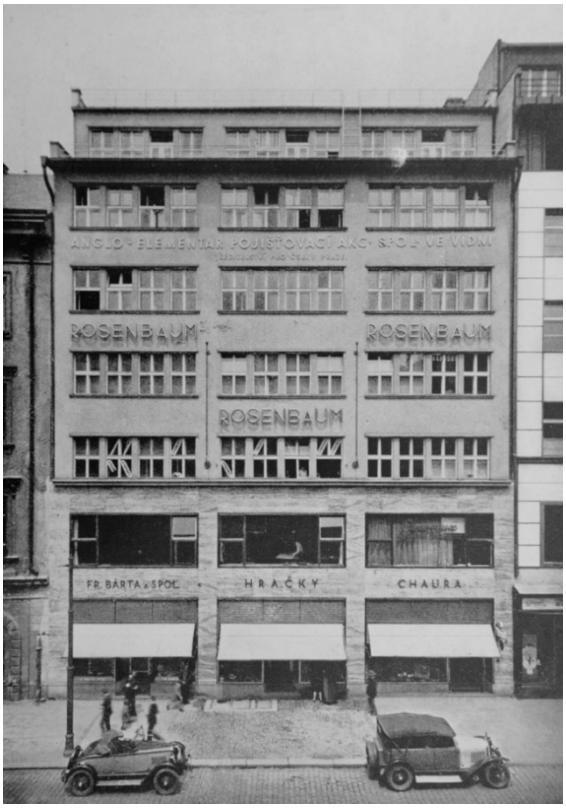

Sídlo spoločnosti Rosenbaum

Medzi najznámejších klientov patrili manželky zámožných podnikateľov a politikov. Boli nimi manželka prezidenta škodových závodov pani Baťová, o ktorej sa hovorí, že u Rosenbauma nechala ročne cca 110 000 korún. Pripomeniem, že priemerný plat bol v roku 1929 približne 1000 korún. Ďalej to boli manželky bankárov Petschkov. Z ich sídiel sú dnes viaceré konzuláty.

FOTOGRAFIE PRE ROSENBAUMA

Pre salón Rosenbaum fotografovalo viacero fotografov. Exkluzívny produkt potreboval aj exkluzívnu prezentáciu. Vyberal si tie najprestížnejšie ateliéry. Nesmel chýbať ateliér Františka Drtikola, ateliér Carola, ktorý sídlil na Václavskom námestí, ani fotografka Dorrou Kallmus známa ako d'Ora. Najväčší konkurenti Rosenbaum - Podolská mali veľmi podobné PR. Tak ako aj Podolská, tak aj Rosenbaum navštevovali dostihy v Chuchli, Samozrejme so svojimi modelmi na manekýnkach, ktoré sa nedali prehliadnuť. Celá táto prezentácia módneho domu Rosenbaum bola

vždy zdokumentovaná fotografom. Najznámejšia, respektíve najpublikovanejšia je fotografia zo 7. mája 1933. Fotografia vyšla v magazíne Eva a to 15. mája 1933. Snímok pochádza z dielne Centropress.

Módní přehlídka fy Rosenbaum-Marthe Loeff při letošních dostizích v Chuchli. (7. května.) Foto Ceps.

Rosenbaumova prezentácia v periodikách bola obdobná ako prezentácia Hany Podolskej. Využívali prakticky veľmi podobné ateliéri. V 30. rokoch to bol ateliér Carola, ktorý produkoval jednoduché, ale pritom vecné a opisné snímky jednotlivých modelov. Niektoré modely fotografovala aj Dorra Kallmus. Fotografie boli publikované hlavne v časopise EVA ale aj Měsíc či Salon. Rosenbaum mal skutočne skvelú povesť, preto jeho ikonické meno vtipne používali aj v niektorých periodikách.

Naše módní poradna

ZN. BEZRADNÉ

Některé dámy ze Společenského klubu žádaly naši redakci o radu, jaké knihy by měly v chystané anketě Lidových novin prohlásit za nejzajímavější. Doporučujeme uvést moderní španělské a anglické originály. Neznalost jazyků nevadí, madame! Jde přece o to, abyste se před veřejností representovala jako dáma inteligentní, sčetlá a interesantní. Šaty od Rosenbauma v literární anketě bohužel nestačí.

Módna poradňa z časopisu EVA 1932/2

Rosenbaum v časopise EVA 1932,1932 a 1934. Všetky fotografie sú z ateliéru Carola

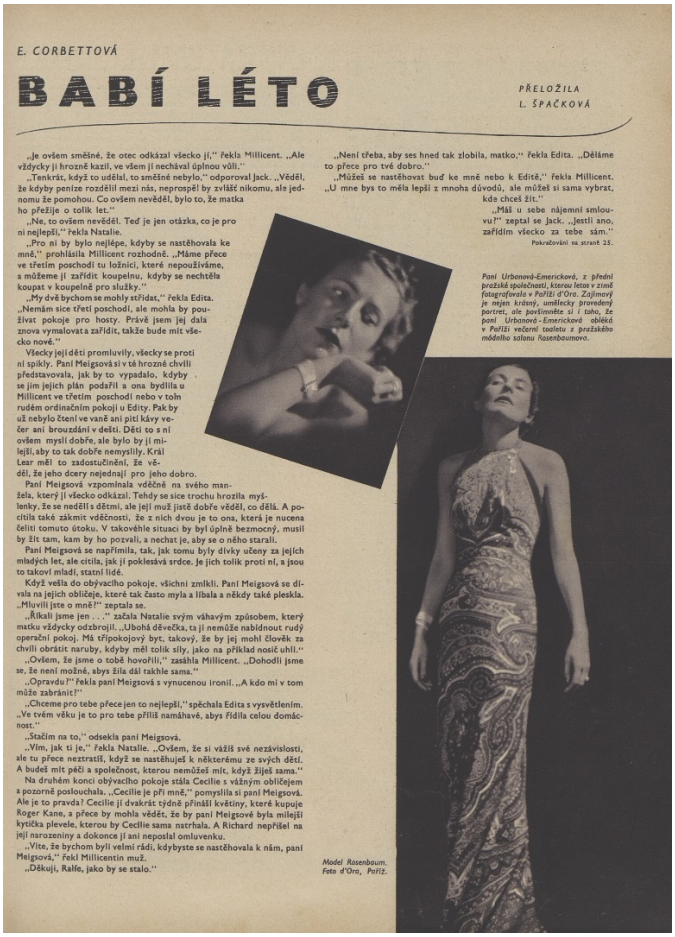

E. CORBETTOVÁ

BABÍ LÉTO

PŘELOŽILA
L. ŠPAČKOVÁ

„Je ovšem směšné, že otec odkázal všecko jí," řekla Millicent. „Ale vždycky ji hrozně kazil, ve všem jí nechával úplnou vůli."

„Tenkrát, když to udělal, to směšné nebylo," odporoval Jack. „Věděl, že kdyby peníze rozdělil mezi nás, neprospěl by zvlášť nikomu, ale jednomu že pomohou. Co ovšem nevěděl, bylo to, že matka ho přežije o tolik let."

„Ne, to ovšem nevěděl. Teď je jen otázka, co je pro ni nejlepší," řekla Natalie.

„Pro ni by bylo nejlépe, kdyby se nastěhovala ke mně," prohlásila Millicent rozhodně. „Máme přece ve třetím poschodí tu ložnici, které nepoužíváme, a můžeme jí zařídit koupelnu, kdyby se nechtěla koupat v koupelně pro služky."

„My dvě bychom se mohly střídat," řekla Edita. „Nemám sice třetí poschodí, ale mohla by používat pokoje pro hosty. Právě jsem jej dala znova vymalovat a zařídit, takže bude mít všecko nové."

Všecky její děti promluvily, všecky se proti ní spíkly. Paní Meigsová si v té hrozné chvíli představovala, jak by to vypadalo, kdyby se jim jejich plán podařil a ona bydlila u Millicent ve třetím poschodí nebo v tom rudém ordinačním pokoji u Edity. Pak by už nebylo čtení ve vaně ani pití kávy večer ani brouzdání v dešti. Děti to s ní ovšem myslí dobře, ale bylo by jí milejší, aby to tak dobře nemyslily. Král Lear měl to zadostiučinění, že věděl, že jeho dcery nejednají pro jeho dobro.

Paní Meigsová vzpomínala vděčně na svého manžela, který jí všecko odkázal. Tehdy se sice trochu hrozila myšlenky, že se nedělí s dětmi, ale její muž jistě dobře věděl, co dělá. A pocítila také zákmit vděčnosti, že z nich dvou je to ona, která je nucena čelit tomuto útoku. V takovéhle situaci by byl úplně bezmocný, musil by žít tam, kam by ho pozvali, a nechat je, aby se o něho starali.

Paní Meigsová se napřímila, tak, jak tomu bylo v dívky učeny za jejích mladých let, ale cítila, jak jí poklesává srdce. Je jich tolik proti ní, a jsou to takoví mladí, statní lidé.

Když vešla do obývacího pokoje, všichni zmlkli. Paní Meigsová se dívala na jejich obličeje, které tak často myla a líbala a někdy také pleskla. „Mluvili jste o mně?" zeptala se.

„Říkali jsme jen . . ." začala Natalie svým váhavým způsobem, který matku vždycky odzbrojil. „Ubohá děvečka, ta jí nemůže nabídnout rudý operační pokoj. Má třípokojový byt, takový, že by jej mohl člověk za chvíli obrátit naruby, kdyby měl tolik síly, jako na příklad nosič uhlí."

„Ovšem, že jsme o tobě hovořili," zasáhla Millicent. „Dohodli jsme se, že není možné, abys žila dál takhle sama."

„Opravdu?" řekla paní Meigsová s vynucenou ironií. „A kdo mi v tom může zabránit?"

„Chceme pro tebe přece jen to nejlepší," spěchala Edita s vysvětlením. „Ve tvém věku je to pro tebe příliš namáhavé, abys řídila celou domácnost."

„Stačím na to," odsekla paní Meigsová.

„Vím, jak ti je," řekla Natalie. „Ovšem, že si vážíš své nezávislosti, ale tu přece neztratíš, když se nastěhuješ k některému ze svých dětí. A budeš mít péči a společnost, kterou nemůžeš mít, když žiješ sama."

Na druhém konci obývacího pokoje stála Cecilie s vážným obličejem a pozorně poslouchala. „Cecilie je při mně," pomyslila si paní Meigsová. Ale je to pravda? Cecilie jí dvakrát týdně přináší květiny, které kupuje Roger Kane, a přece by mohla vědět, že by paní Meigsové byla milejší kytička plevele, kterou by Cecilie sama natrhala. A Richard nepřišel na její narozeniny a dokonce jí ani neposlal omluvenku.

„Víte, že bychom byli velmi rádi, kdybyste se nastěhovala k nám, paní Meigsová," řekl Millicentin muž.

„Děkuji, Ralfe, jako by se stalo."

„Není třeba, aby ses hned tak zlobila, matko," řekla Edita. „Děláme to přece pro tvé dobro."

„Můžeš se nastěhovat buď ke mně nebo k Editě," řekla Millicent. „U mne bys to měla lepší z mnoha důvodů, ale můžeš si sama vybrat, kdo chceš žít."

„Máš u sebe nájemní smlouvu?" zeptal se Jack. „Jestli ano, zařídím všecko za tebe sám."

Pokračování na straně 25.

Paní Urbanová-Emerická, z přední pražské společnosti, kterou letos v zimě fotografovala v Paříži d'Ora. Zajímavý je nejen krásný, umělecky provedený portrét, ale povšimněte si i toho, že paní Urbanová-Emerická obléká v Paříži večerní toaletu z pražského módního salonu Rosenbaumova.

Model Rosenbaum. Foto d'Ora, Paříž.

Rosenbaum v Eve, 1938, foto: Dorra Kallmus

Rosenbaum v časopise Měsíc, 1935, Foto: Förster

Rosenbaumove modely v časopiseoch Měsíc 1938 a Salon 1939, Foto Saad (prvá fotografia), Foto Šlár

Oldřich Rosenbaum patril k najlepším tunajším návrhárom. Vytušil zhoršujúcu sa politickú situáciu, včas previedol svoje konto do zahraničia a cez Paríž sa mu podarilo emigrovať do Spojených štátov amerických, konkrétne do mesta New York. Začiatky tu nemal ľahké, no podarilo sa mu presadiť sa. Od roku 1946 už znova obliekal manželky amerických politických špičiek a slávne herečky. Dožil sa úctyhodných 94 rokov, zomrel v roku 1991 v New Yorku.

VYBRANÉ PERIODIKÁ ZAMERANÉ NA MÓDU

Periodiká z prvej republiky mali dosť široké zameranie. Redakcie sa snažili zaujať čo najširšie spektrum čitateľov. Preto nejaké užšie smerovanie periodika nebolo tak časté. Jedným z mála bol časopis Eva zameraný na ženy z vyššej a vyššej strednej vrstvy. Letem světem malo širokú základňu čitateľov, podobne bol na tom aj Pestrý týden. Mesačníky vydávané v Brne - Salon a Měsíc zásobovali čitateľov taktiež širokospektrálnymi informáciami o kultúre, umení, životnom štýle a móde. Módna fotografia bola spočiatku doplnkom módnych kresieb, ktoré boli zväčša dielom Hedviky Vlkovej. Neskôr sa pomer módnej fotografie a kresby obrátil v prospech fotografie. Fotografie v Pestrém týdnu a v Letem světem ukazovali aj zdravý životný štýl, propagovali šport alebo autoturistiku. Tieto fotografie tiež slúžili aj ako reklama buď to na kúpu automobilu, motocyklu alebo návštevu niektorého letoviska. Módne fotografie a fotografie životného štýlu taktiež slúžili aj ako ilustračné fotografie k poviedkam alebo románom na pokračovanie. Pre ilustráciu, ako sa módna fotografia v týchto piatich časopisoch rozširovala, bola vytvorená databáza, ktorá zahrňuje dátum, autora a počet fotografií v každom digitalizovanom čísle daného periodika. Z tejto databázy boli získané nasledovné údaje:

POČTY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V DANÝCH ČASOPISOCH ZA DANÝ ROK[10]

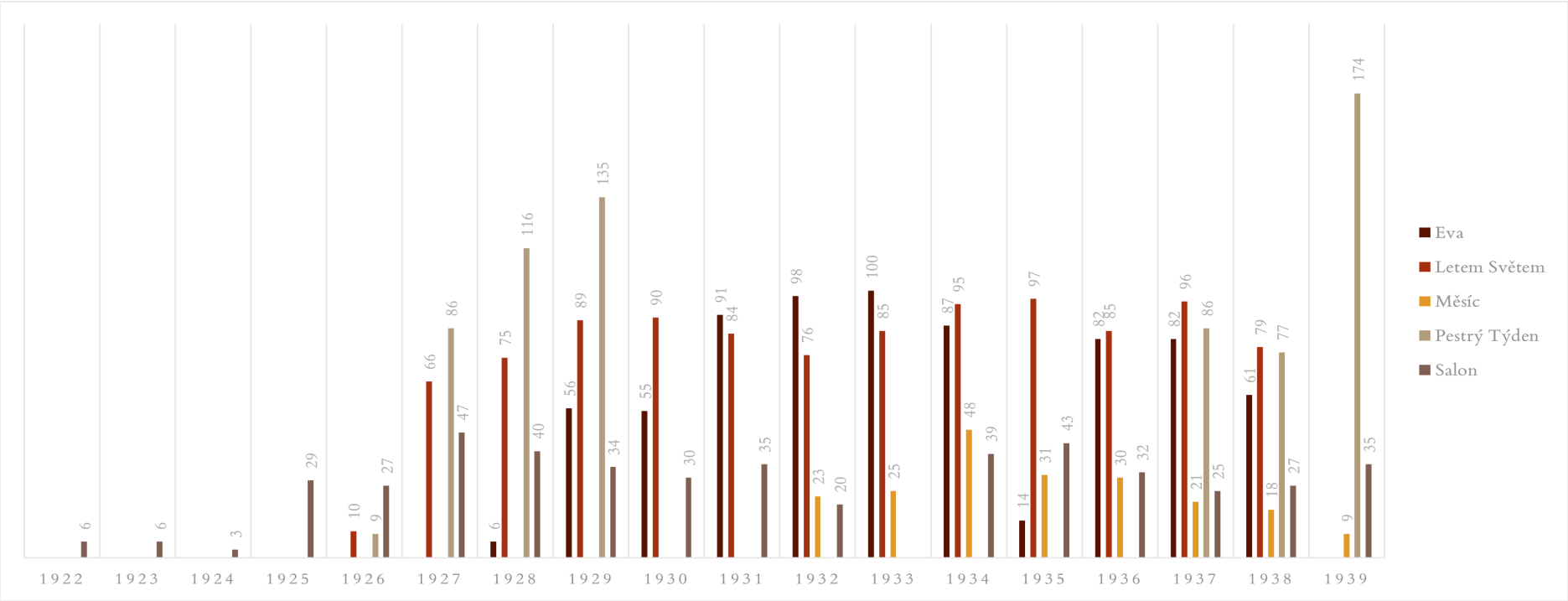

[10] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII.. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Eva

Prvorepublikový časopis, ktorý bol zameraný na čisto ženské čitateľky, vydávalo pražské vydavateľstvo Melantrich. Prvé číslo časopisu vyšlo 15. novembra v roku 1928. Posledné číslo periodika Eva bolo vydané v roku 1943.[11]

Podtitulom časopisu bolo heslo „časopis moderní ženy". Neskôr sa v roku 1932 zmenilo na „časopis vzdělané ženy". Žurnál Eva mal veľmi kvalitný obsah, ktorý sledoval ženské emancipačné trendy, podieľal sa na tvorbe kultúrneho i estetického názoru, zároveň sa snažil čitateľky udržiavať prostredníctvom športu aj v dobrej fyzickej kondícii. Ideálnou „Evou" bola vzdelaná, samostatná žena, ktorá má zdravý životný štýl aj výzor, rozumie móde i kultúre a zároveň má kultivovaný prejav. Je ambiciózna, no so zmyslom pre rodinu. Periodikum vystupovalo ako „priateľka a radkyňa" čitateľky. Cieľovou skupinou časopisu boli ženy vzdelané, z vyššej spoločenskej vrstvy. Čitateľky sa mali možnosť dozvedieť čo to zo sveta módy – sezónna móda bola samozrejmosťou, taktiež im boli predstavené aktuálne módne trendy, ale aj novinky z Parížskych módnych prehliadok . Okrem módy však časopis prinášal aj praktické rady ohľadom starostlivosti o domácnosť, predstavoval nové domáce spotrebiče, informoval o novinkách zo sveta kozmetiky. Redaktori prinášali čitateľkám záhradnícke rady, predstavovali nové trendy architektúry aj bytového dizajnu. V neposlednom rade časopis informoval o kultúrnom dianí a ponúkal i možnosť pohľadu do filmového sveta. [12] Eva vyšla s cenovkou 4 koruny (čo bolo pomerne dosť, iné periodiká v tej dobe stáli podstatne menej), neskôr však zlacnela na 3 koruny.

GRAFICKÉ SPRACOVANIE

To, ako má časopis vyzerať, mal na začiatku na starosti maliar František Tichý, neskôr ho vystriedal Vojtěch Michal. Bola to najmä ich zásluha, že časopis pôsobil vyvážene. Titulky navrhovalo množstvo ilustrátorov a grafikov, napríklad Antonín Pelc, Vladimír Hrstka, Vilém Rotter a ďalší.[13]

Prvé dva ročníky mali ilustrovanú titulnú stranu, ktorej názov bol napísaný kapitálkami. Neskôr, od tretieho ročníka bola na titulnej strane graficky zapracovaná fotografia spoločne s názvom napísaným opäť kapitálkami. Zmenu priniesol štvrtý ročník časopisu. Na titulnej strane je graficky zapracovaná fotografia, tentokrát je však názov napísaný písaným písmom. Tento vizuál si periodikum drží celý ročník. Piatym ročníkom sa vizuál titulky ustáli – je to fotografia s nápisom „Eva".

[11] (Hanáčková, 2012)
[12] (Hanáčková, 2012)
[13] (Hanáčková, 2012)

Ukážky obálok Evy

MÓDNA FOTOGRAFIA V EVE

Redakcia zo začiatku prezentovala čitateľkám najmä kresby od Hedviky Vlkovej. Módne fotografie sa nevyskytovali len v módnych rubrikách, slúžili aj ako ilustračné obrázky próz či poviedok.

Kvôli ekonomickej kríze na začiatku 30. rokov ľudia neutrácali toľko ako v minulej dekáde. Tomuto trendu sa musela prispôsobiť aj rétorika Evy. Redaktori dávali prednosť kvalite pre kvantitou – nabádali čitateľky, aby uprednostnili radšej kvalitný model pred lacnejšou, no nekvalitnou alternatívou. Módne fotografie v časoch recesie už primárne neplnili účel vyvolať v ženách túžbu vlastniť ten či oný model, ale čitateľky inšpirovali, prinášali im radosť. Modelky na fotografiách nemali žiadne starosti, relaxovali, večery trávili na okázalých večierkoch v ešte okázalejších róbach. Takéto fotografie mali čitateľku odpútať od bežných starostí a preniesť ju na miesta, kde sa nachádzala modelka.[14]

[14] (Hanáčková, 2012)

Keďže sa jednalo o čierno-biele fotografie, takmer každá módna fotografia mala podrobný popis. Okrem autora (ako fotografie, tak návrhára alebo módneho domu) bol detailne popísaný materiál a farba jednotlivých fotografovaných modelov. Podobného trendu sa držali i konkurenčné redakcie. Súčasťou módy boli rovnako portréty významných osobností, ktoré mali často oblečené modely niektorého z významných módnych domov. Príkladom je portrét Hany Benešovej, ktorého snímok vyšiel 15. decembra v roku 1929. Autorom fotografie je František Drtikol.

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ PERIODIKA EVA

Do štatistiky sú zahrnuté dáta z dostupných čísel. K dispozícii neboli čísla zo siedmeho a jedenásteho ročníka. Prakticky sa to zobrazí tak, že do roku 1934 je zahrnutých len osemnásť z dvadsiatich dvoch čísel časopisu a do roku 1935 len päť vydaní. Štatistika spracováva 732 fotografií od 103 známych autorov, prípadne spoločností, ktoré majú na fotografie autorské práva. 135 fotografií nemá uvedeného autora. Najviac fotografií v Eve má fotografka Dorra Kallmus, známa ako d'Ora. Jedná sa konkrétne o 109 fotografií, nasleduje ju pražský fotografický ateliér Carola. Prvú trojicu uzatvára berlínsky fotograf Binder.

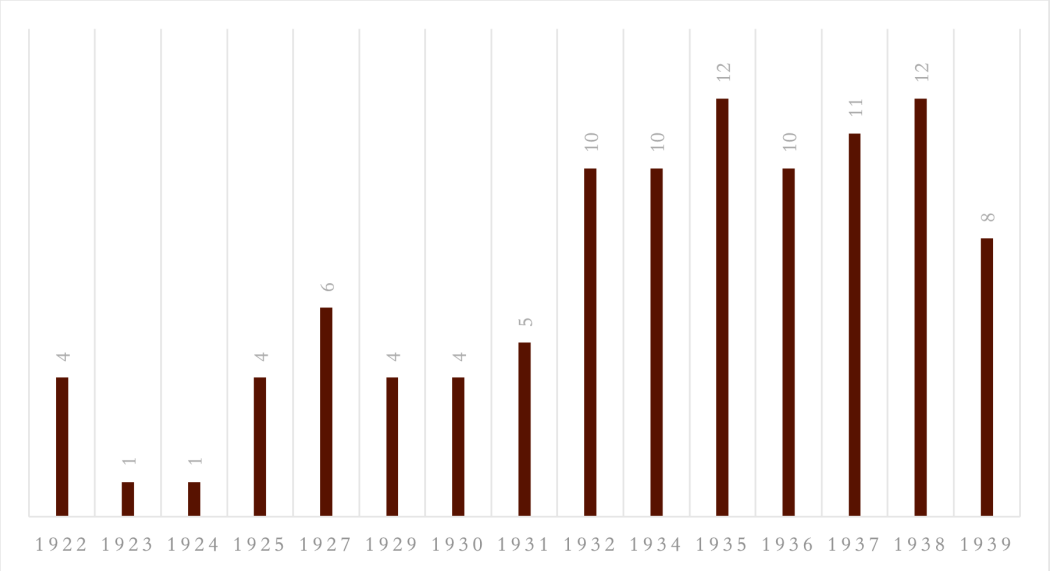

Počet módnych fotografií v časopise Eva, ktoré nemajú uvedeného autora.[15]

[15] Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka IIV. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)

POČTY MÓDNYCH A LIFESTYLOVÝCH FOTOGRAFIÍ V EVE PODĽA ROKOV[16]

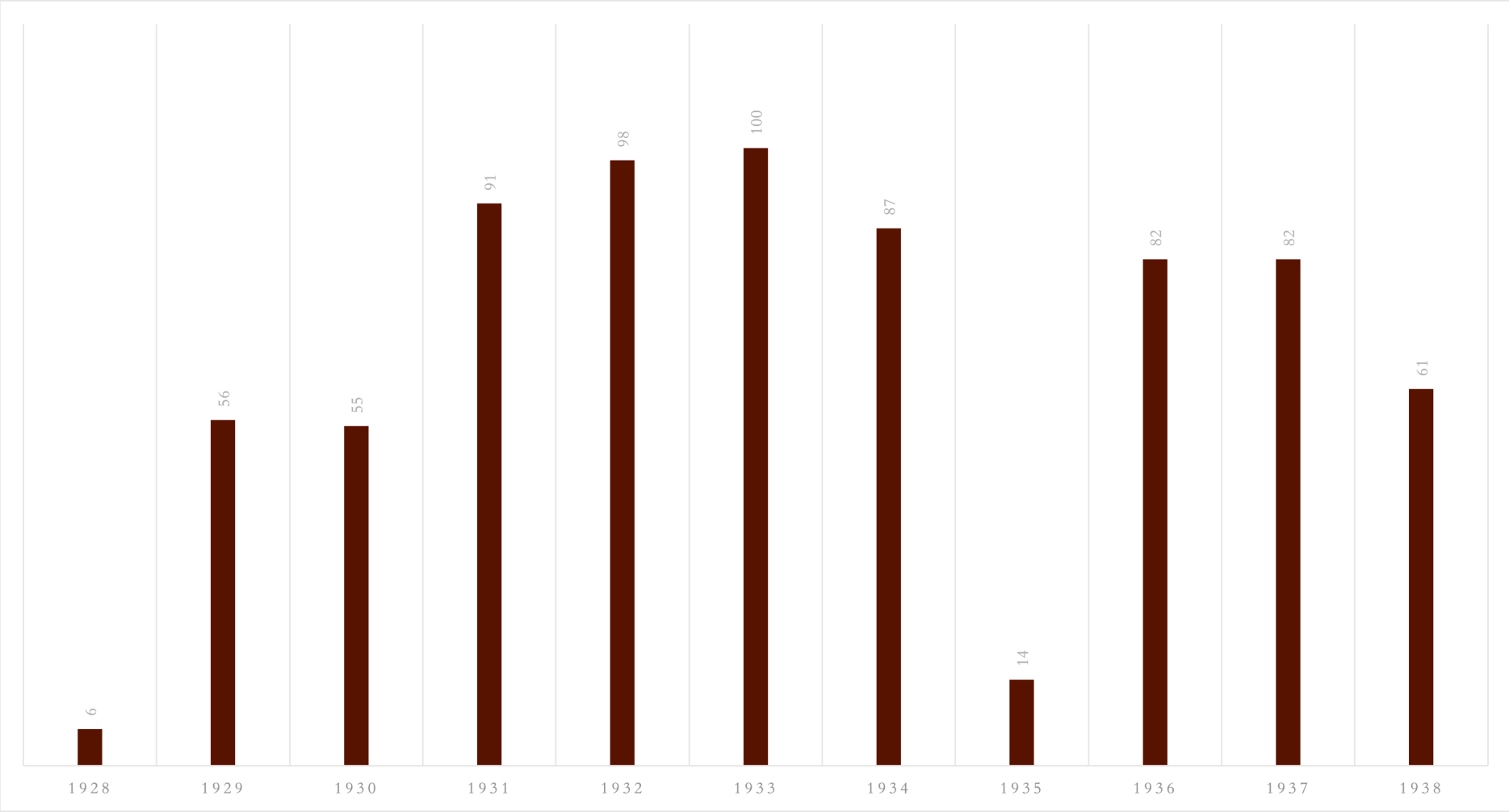

[16] Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka IIV. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)

ZASTÚPENIE JEDNOTLIVÝCH AUTOROV, KTORÍ MALI V EVE VIAC AKO JEDNU MÓDNU FOTOGRAFIU[17]

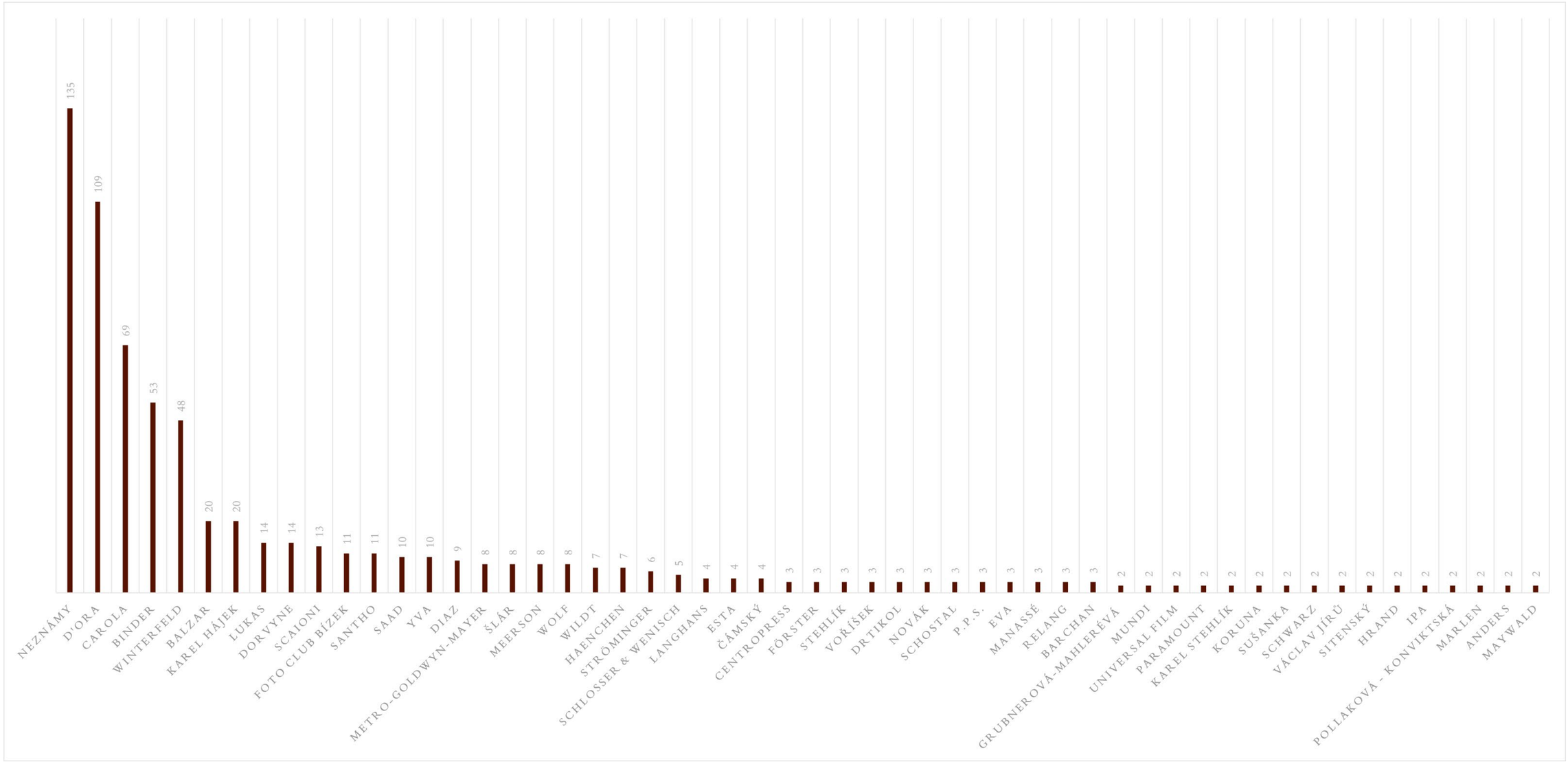

[17] Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka IIV. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)

Salon

Mesačník zameraný na spoločnosť, šport, divadlo, film, módu a výtvarné umenie, ktorý patril pod brnenské vydavateľstvo Jana Hamáčka. Prvý ročník tohto spoločenského revue vyšiel 1. 6. 1922. Na titulke je precízne vyfotografovaný portrét Leoša Janáčka, fotografia pochádza z ateliéru Rafael. Cena časopisu začína na 5,50 Kč - no neskôr sa zvýši na 10 korún. Časopis je graficky a skladbou textov aj fotografií veľmi čistý. Bol určený pre vyššiu vzdelanú a kultúrne žijúcu vrstvu obyvateľstva.

GRAFICKÉ SPRACOVANIE

Na obálke časopisu bola takmer vždy ilustrácia, je tu však pár výnimiek, keď boli na titulke uverejnené fotografie. Témy ilustrácií boli vždy rôzne, no svojím obsahom reflektovali obdobie, v ktorom mal byť časopis vydaný. V období žatvy má časopis ilustráciu s motívom prác na poli, podobne je to aj s Veľkou nocou.

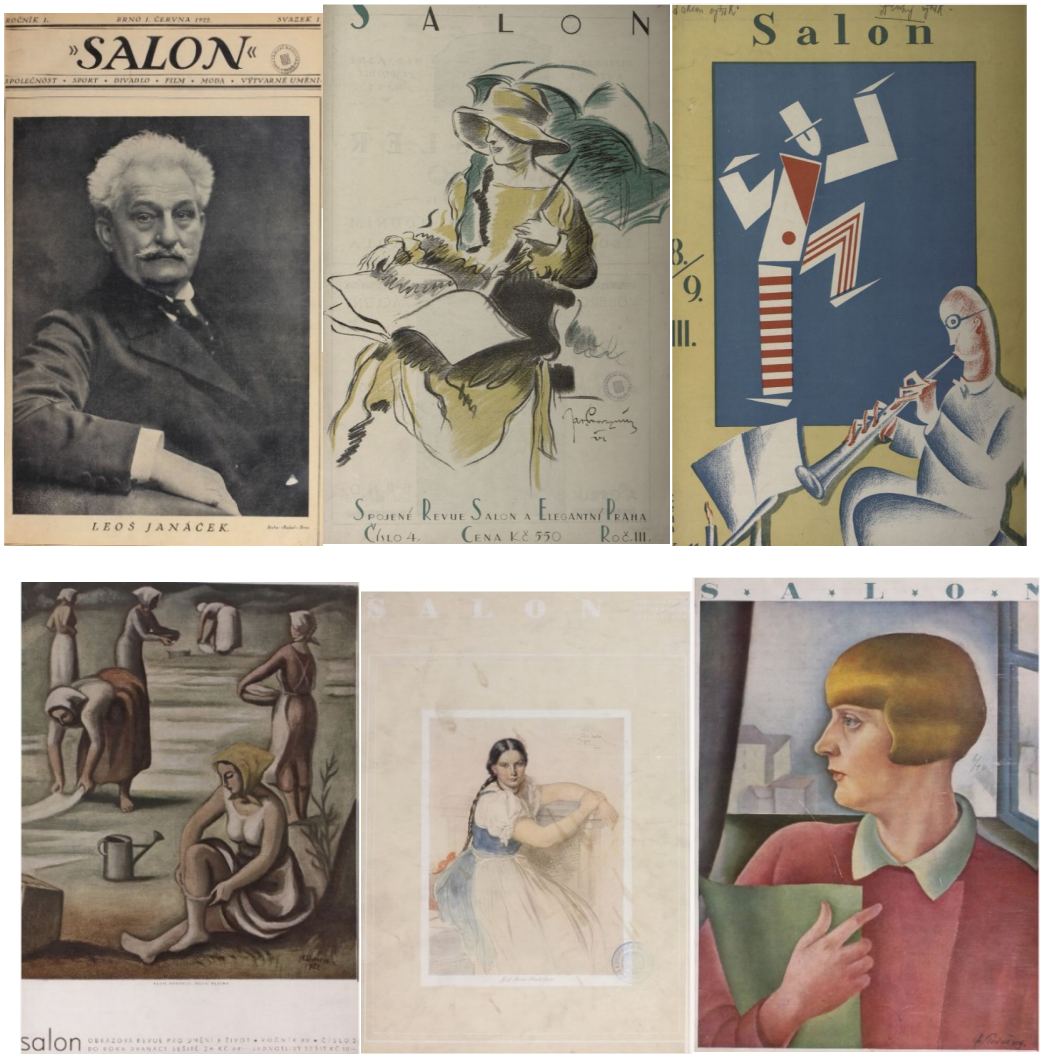

Ukážky obálok časopisu Salon

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ ČASOPISU SALON

Analýza pracuje s módnymi fotografiami od prvého vydania z roku 1922 až do posledného vydania v roku 1939. Nepracuje s ročníkom, ktorý vyšiel v roku 1933, pretože nebol pre tento výskum k dispozícii. Štatistika narába so 478 fotografiami, z toho 102 nemá známeho autora, respektíve nie je uvedený. Trend uvádzať meno fotografa je výraznejší až od roku 1932, keď časopis začal vo väčšom množstve publikovať fotografie zo zahraničia. Zaujímavosťou je, že v časopise dostalo priestor aj viac ateliérov a fotografov z Brna ako napríklad Camillo Pokorný, prípadne Grubnerová.

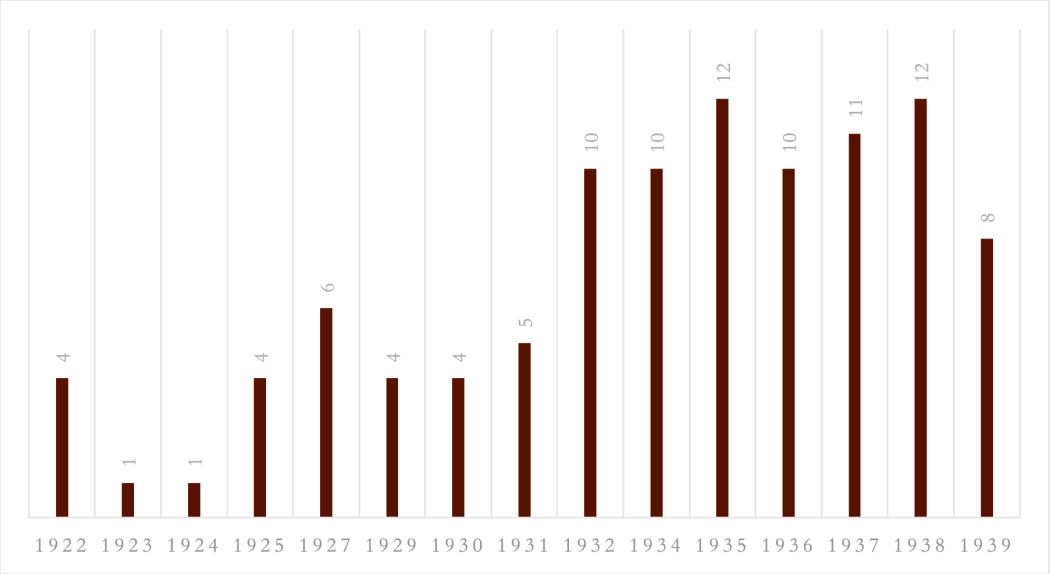

Počet módnych fotografií v časopise Salon, ktoré nemajú uvedeného autora[18]

[18] Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

POČTY MÓDNYCH A LIFESTYLOVÝCH FOTOGRAFIÍ V SALONE PODĽA ROKOV[19]

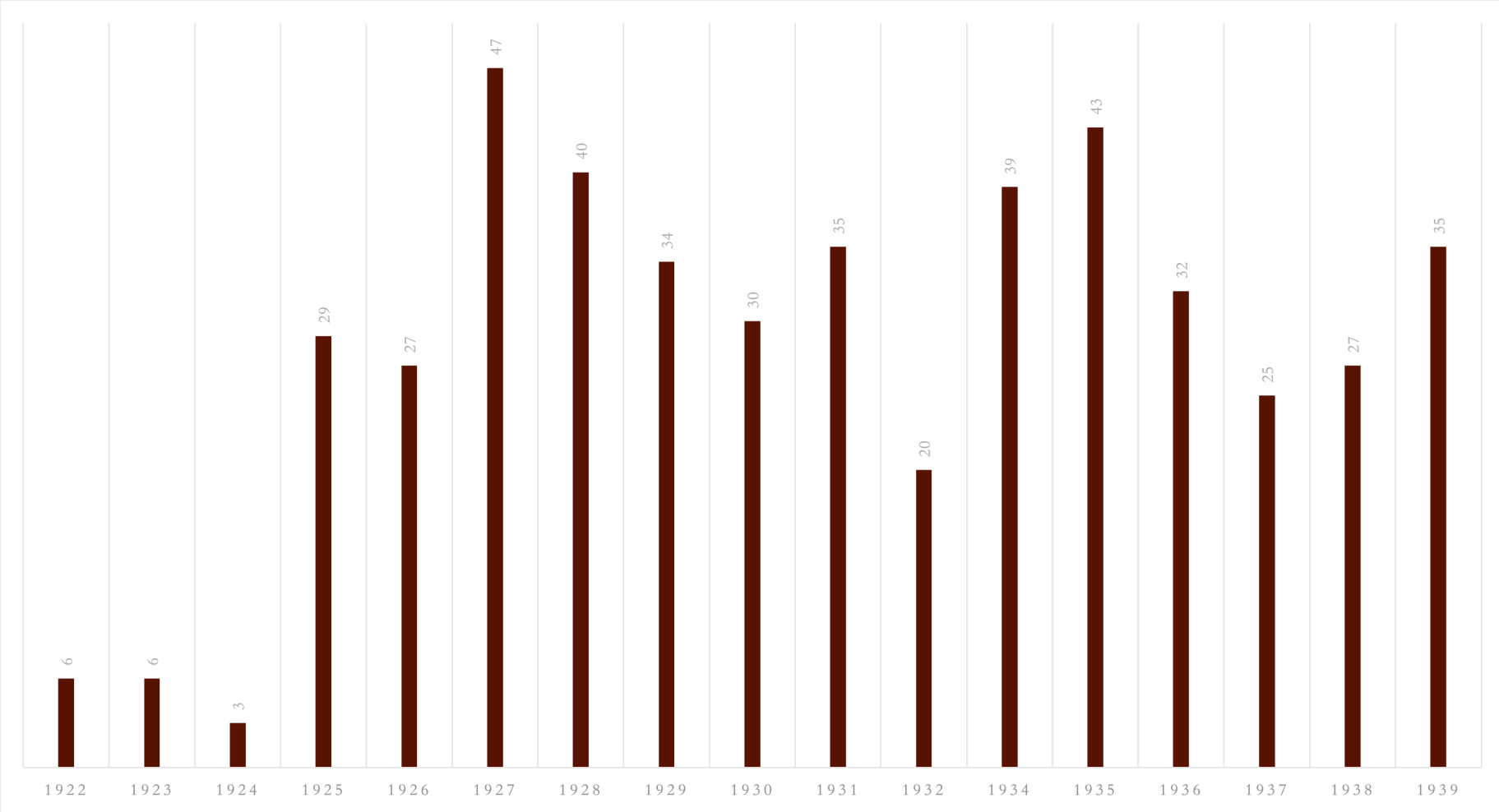

[19] Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

ZASTÚPENIE JEDNOTLIVÝCH AUTOROV MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V SALONE[20]

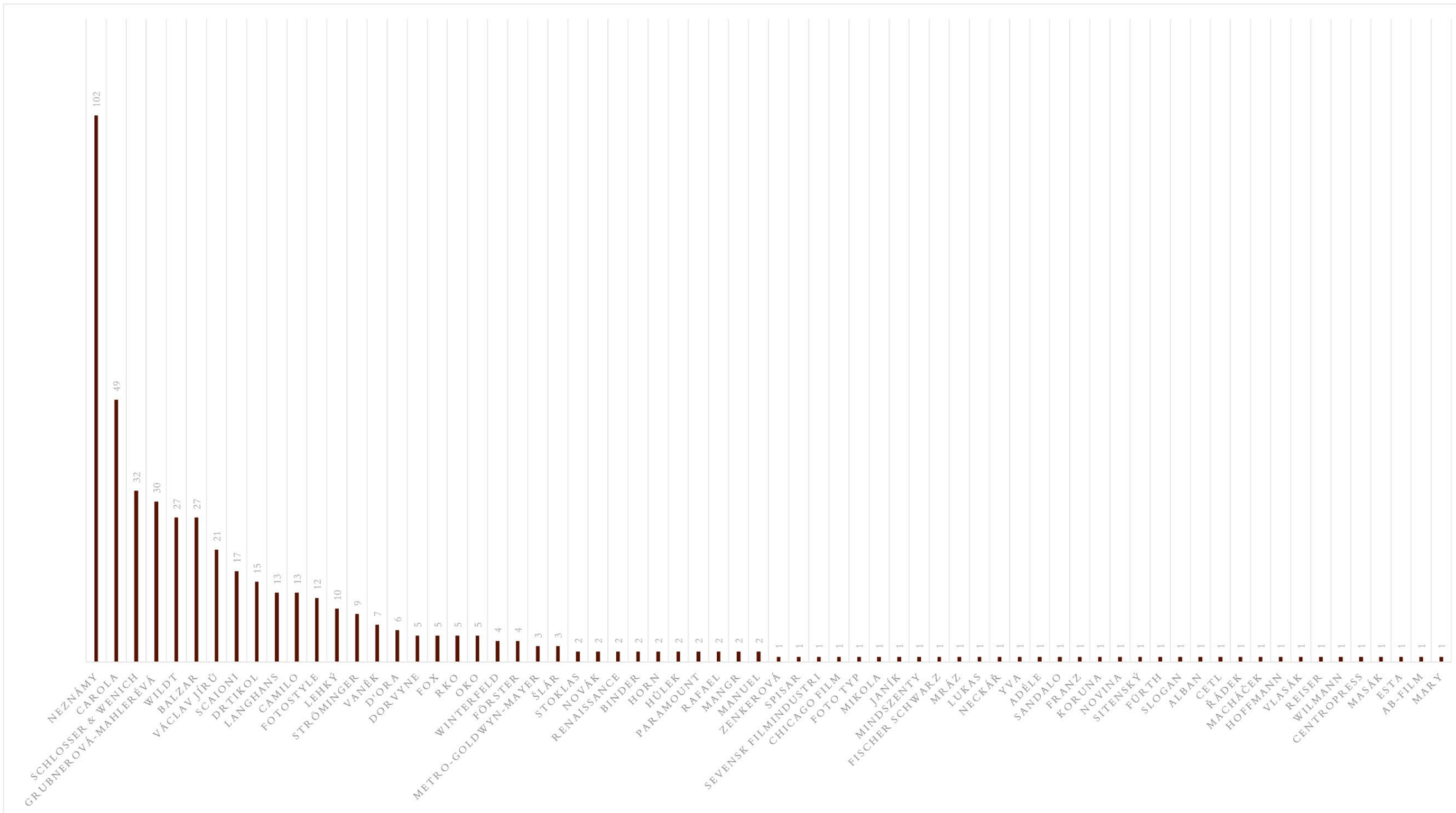
102
49
32
30
27
27
21
17
15
13
13
12
10
9
7
6
5
5
5
5
4
4
3
3
2
2
2
2
2
2
2
2
2
1
1
1

Pestrý týden

Významný prvorepublikový týždenník, za ktorého vznikom stojí Karel Neubert a sám ho riadi až do jeho zániku v roku 1945. Redakciu tvorili novinárka Milena Jesenská, grafik Vratislav Hugo Brunner, básnik Adolf Hoffmeister a spomínaný vydavateľ Karel Neubert. Koncom 20. rokov už časopis riadi Jaromír John. Vystriedanie vydavateľa prinieslo zmenu z intelektuálneho časopisu na celorodinným týždenník pre strednú vrstvu. Aj vďaka tomuto smerovaniu má Pestrý týden stotisícový náklad.[21] Sekcia o móde bola až na niekoľko výnimiek pravidelnou – zvyčajne sa jednalo o jednu až dve strany o móde. Niekoľkokrát bola dokonca vydaná samostatná príloha časopisu venujúca sa výhradne móde. V uvádzaní autorov módnych fotografií časopis nebol až tak disciplinovaný. Zmena nastala až v roku 1939, odkedy má takmer každá fotografia uvedeného autora.

GRAFICKÉ SPRACOVANIE

Pre Pestrý týden bola typickou titulkou veľká fotografia, z času na čas aj koláž fotografií. Nebolo výnimkou, že sa na titulke objavili aj fotografie zamerané na životný štýl. Časopis disponoval diapazónom rôznych koláží. Módna sekcia bola zo začiatku tak ako u väčšiny dobových periodík mixom fotografií a kresieb a niesla názov „Móda Pestrého týdne." Neskôr bola premenovaná na „Móda – domácnost – zájmy ženy."

Ukážky titulných strán Pestrého týdne

[21] (Vilgus, 2001)

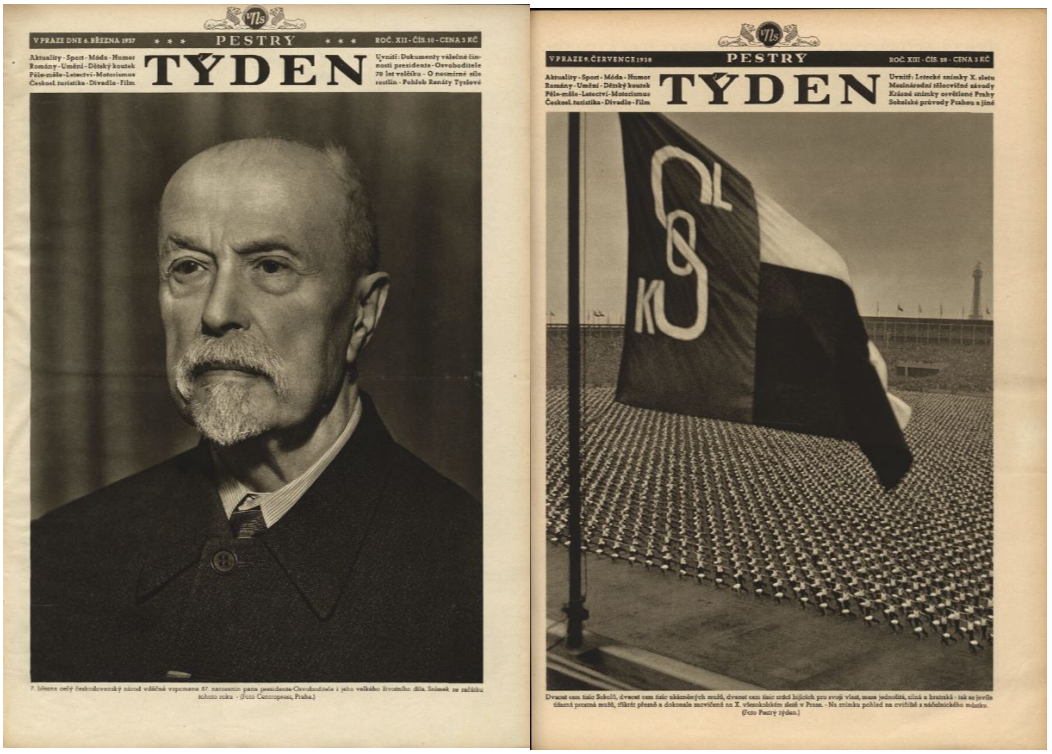

V PRAZE DNE 6. BŘEZNA 1937 ★ ★ ★ PESTRÝ ★ ★ ★ ROČ. XIII - ČÍS. 10 - CENA 2 KČ

TÝDEN

Aktuality - Sport - Móda - Humor
Romány - Umění - Dětský koutek
Péče-máše - Letectví - Motorismus
Českosl. turistika - Divadlo - Film

Uvnitř: Dokumenty válečné činnosti presidenta - Osvoboditele
70 let válečka - O racionální síle rostlin - Pohled Karáčy Tyršové

7. březen celý československý národ vždycky vzpomene 87. narozenin pana presidenta-Osvoboditele i jako velkého životního díla. Snímek ze zářijového tohoto roku - (Foto Centropress, Praha.)

V PRAZE 9. ČERVENCE 1938 PESTRÝ ROČ. XIII - ČÍS. 28 - CENA 2 KČ

TÝDEN

Aktuality - Sport - Móda - Humor
Romány - Umění - Dětský koutek
Péče-máše - Letectví - Motorismus
Českosl. turistika - Divadlo - Film

Uvnitř: Letecké snímky X. sletu
Mezinárodní šlechtitelské závody
Krásné snímky osvětlené Prahy
Sokolské průvody Prahou a jiné

Dvacet cm tlačí Sokolů, dvacet cm tisíc ukázněných mužů, dvacet cm tisíc mužů hájících pro svoji vlast, naše jednotku, silná a hrdinská - tak se jevila dlouhá prostá mužů, tělnatí přesně a dokonale nacvičená na X. všesokolském sletě v Praze. - Na snímku pohled na svěžího a nádherného sletiště. (Foto Pestrý týden.)

Ukázky titulních stran Pestrého týdne

MÓDA · DOMÁCNOST · ZÁJMY ŽENY

ŘÍDÍ PI BOŽENA NACKENSCHMIEDOVÁ

JACQUES HEIM

Rozpravy o módě

MODELOVÝMI DOMY KE KONČINÉ LINII ZÁRA

20

21

Ukázka módnej časti Pestrého týdne

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ PESTRÉHO TÝDNE

Analýza pracuje so 683 fotografiami. Zahŕňa fotografie od roku 1926 (časopis začal vychádzať až v novembri) do roku 1929 a fotografie od roku 1937 do roku 1939, ročníky medzi tým bohužiaľ neboli k dispozícii. Z tohto počtu fotografií je 246 bez označenia autora, ostatné majú autora známeho. Uvádzanie autora sa výrazne zlepšilo až v roku 1939, keď redakcia začala uvádzať aj zahraničných autorov.

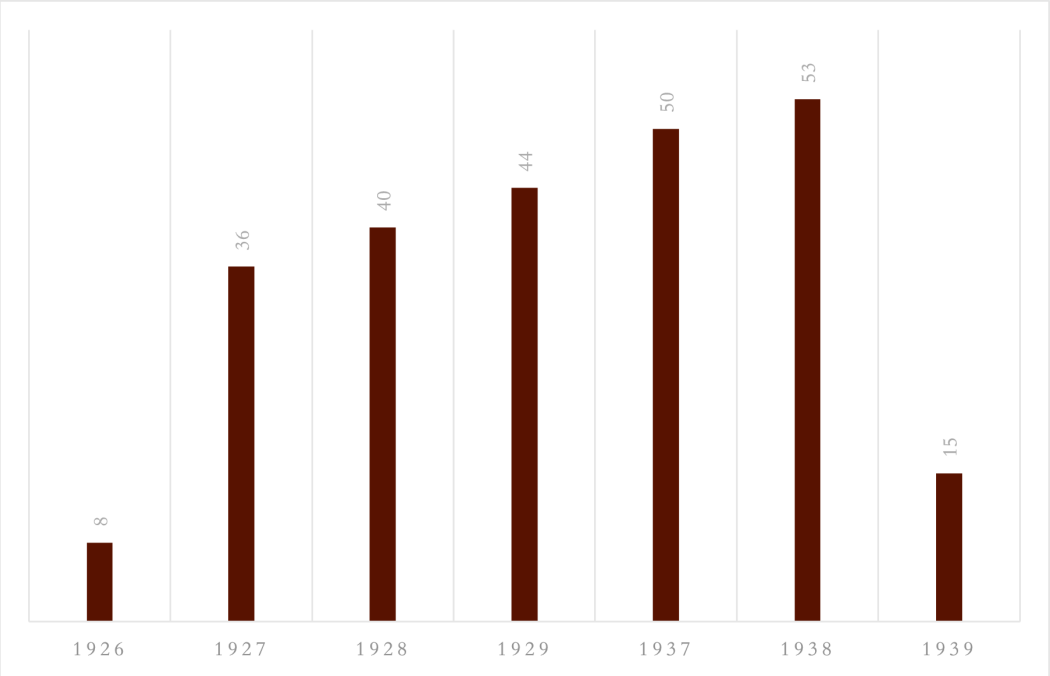

Počet módnych fotografií v časopise Pestrý týden, ktoré nemajú uvedeného autora[22]

[22] Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939

POČTY MÓDNYCH A LIFESTYLOVÝCH FOTOGRAFIÍ V PESTRÉM TÝDNU PODĽA ROKOV[23]

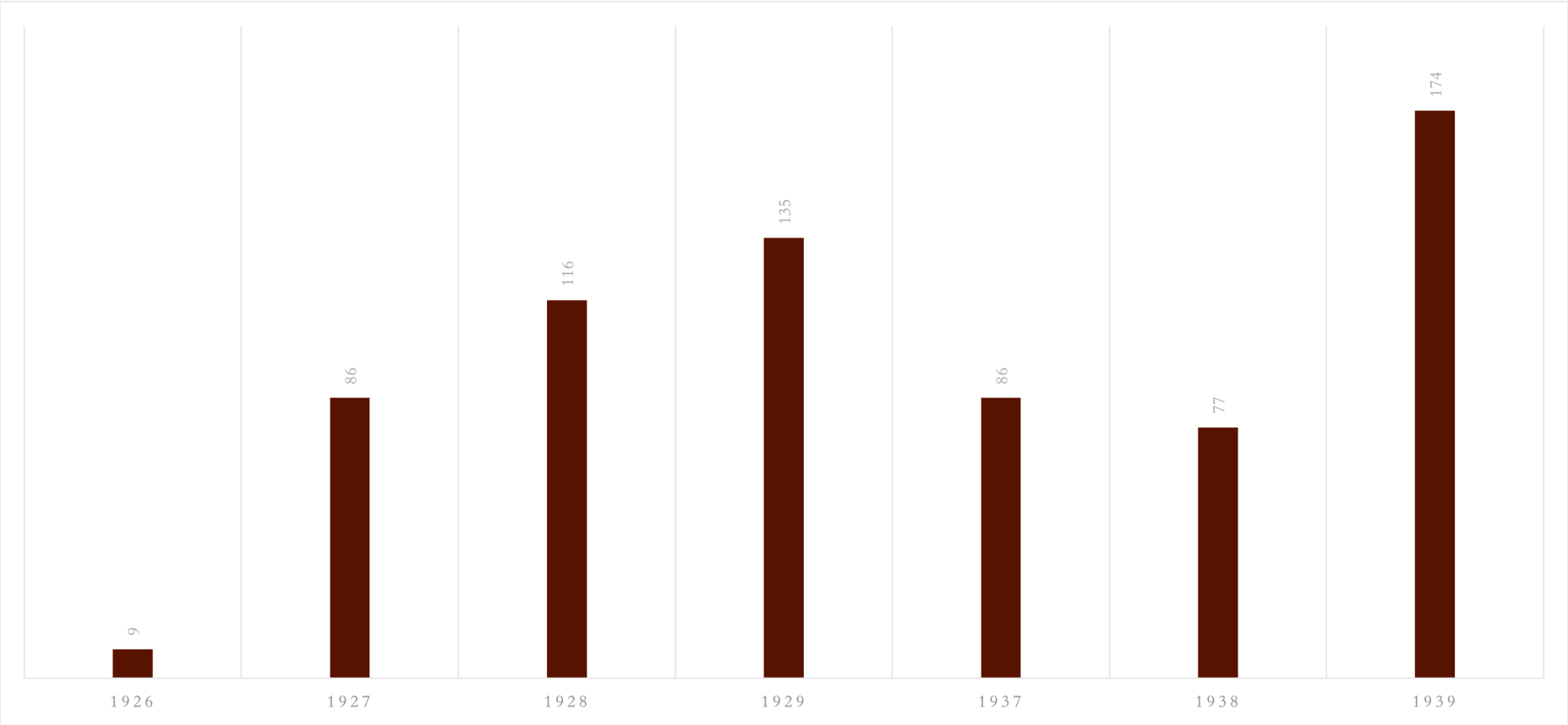

[23] Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939

ZASTÚPENIE JEDNOTLIVÝCH AUTOROV MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V PESTRÉM TÝDNU[24]

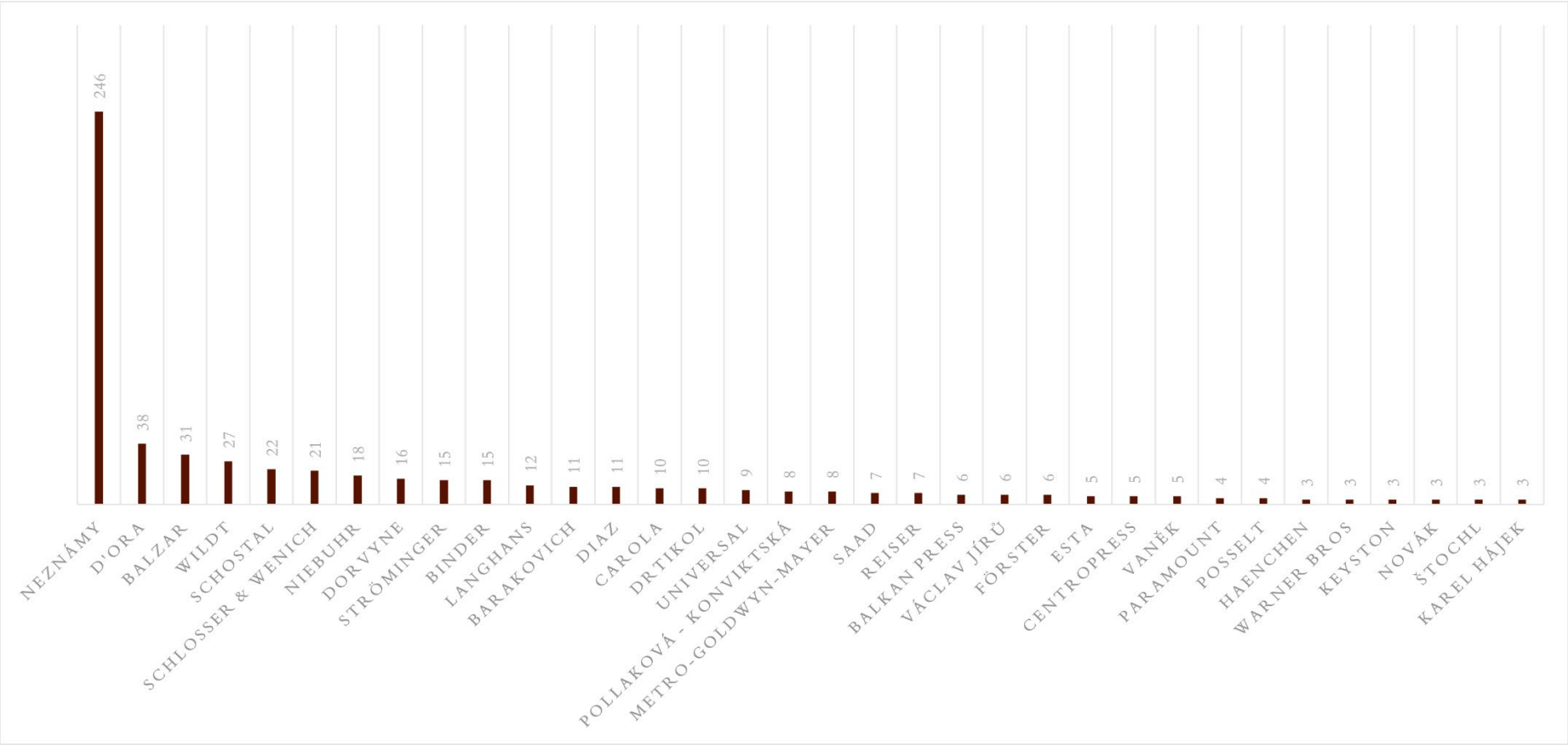

[24] Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939

Letem světem - obrázkový týdeník

Prvé číslo tohto periodika bolo v predaji od 21. októbra 1926. Vyšlo v náklade 50 000 kusov. Vydávalo ho Zemědělské kníhkupectví A. Neubert. Pod týmto nakladateľstvom bol časopis vydávaný až do roku 1939. Časopis tlačil tlačou z hĺbky M. Schulz na Letnej. Týždenník vychádzal pravidelne, a to každý štvrtok. Letem světem sa zameriaval ako na ženy, tak aj na mužov všetkých vekových skupín. Nebol politicky orientovaný, no informoval aj o tejto téme. Obsah časopisu bol koncipovaný tak, aby si našiel čo najviac čitateľov. [25]

GRAFICKÉ SPRACOVANIE

Periodikum má veľmi podobný grafický koncept ako konkurenčný časopis Pestrý týden. Základom je veľká fotografia, ktorá bývala typickou titulkou. Občas sa použila aj koláž fotografií. Bolo bežné, že sa na titulke objavili aj fotografie zamerané na módu, životný štýl, dokonca sa na nej prezentujú aj zvieratá. Letem světem nemalo striktnú módnu sekciu. Stránky spojené s módou mali vždy určitý podtitul, napríklad: „Zahradní slavnost“ alebo „Na 14denní dovolenou“. Rozloženie stránok sa držalo štandardu doby, fotografie spolu s módnymi kresbami.

Ukážky titulných strán Letem světem

[25] (Bednaříková, 2012)

Ukážky titulných strán Letem světem

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V LETEM SVĚTEM

Analýza pracuje s 1027 fotografiami. Zahŕňa fotografie od roku 1926 (časopis začal vychádzať až v októbri) do roku 1938. Posledné číslo zahrnuté do tejto štatistiky je z 4.10.1938. Ročník 1938/1939 nebol k dispozícii. Z tohto počtu má 561 fotografií autora neznámeho. Uvádzanie autora sa výrazne zlepšilo až v roku 1939, keď redakcia začala uvádzať aj zahraničných autorov.

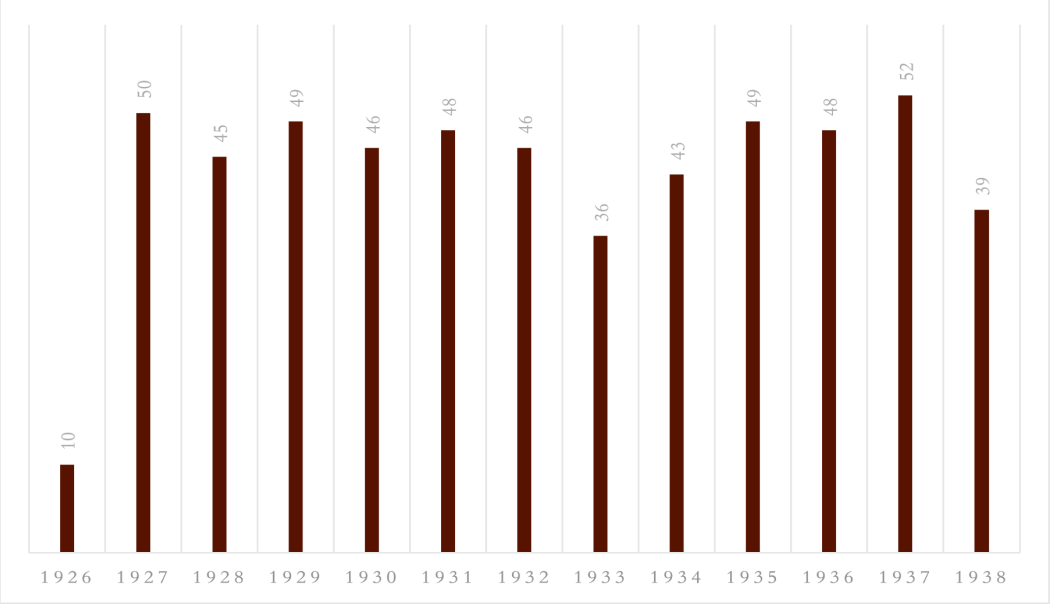

Počet módnych fotografií v časopise Pestrý týden, ktoré nemajú uvedeného autora[26]

[26] Letem světem ročník I. až XII. (1926 až 1938)

POČTY MÓDNYCH A LIFESTYLOVÝCH FOTOGRAFIÍ V LETEM SVĚTEM PODĽA ROKOV[27]

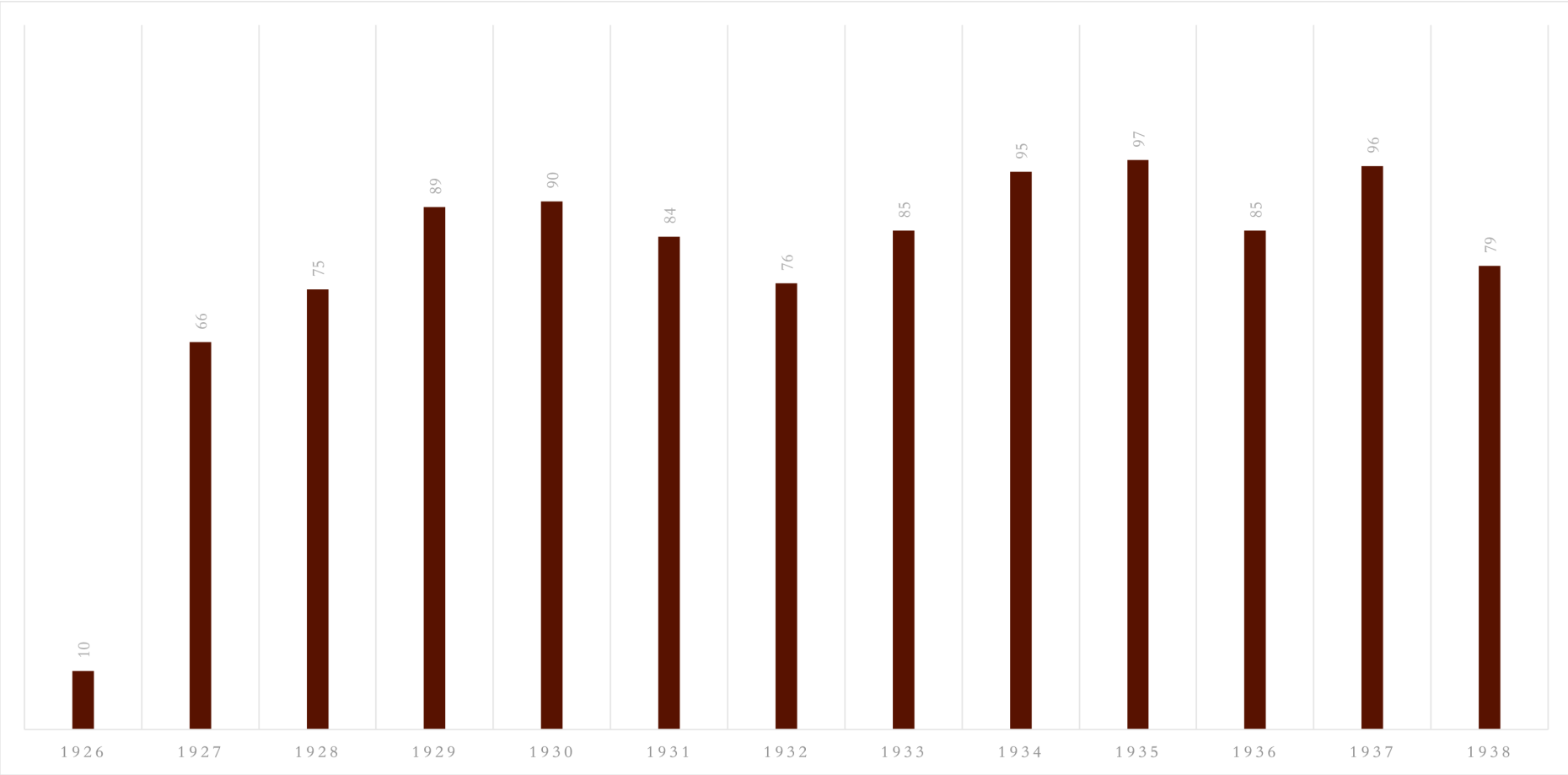

[27] Letem světem ročník I. až XII. (1926 až 1938)

ZASTÚPENIE JEDNOTLIVÝCH AUTOROV MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V LETEM SVĚTEM[28]

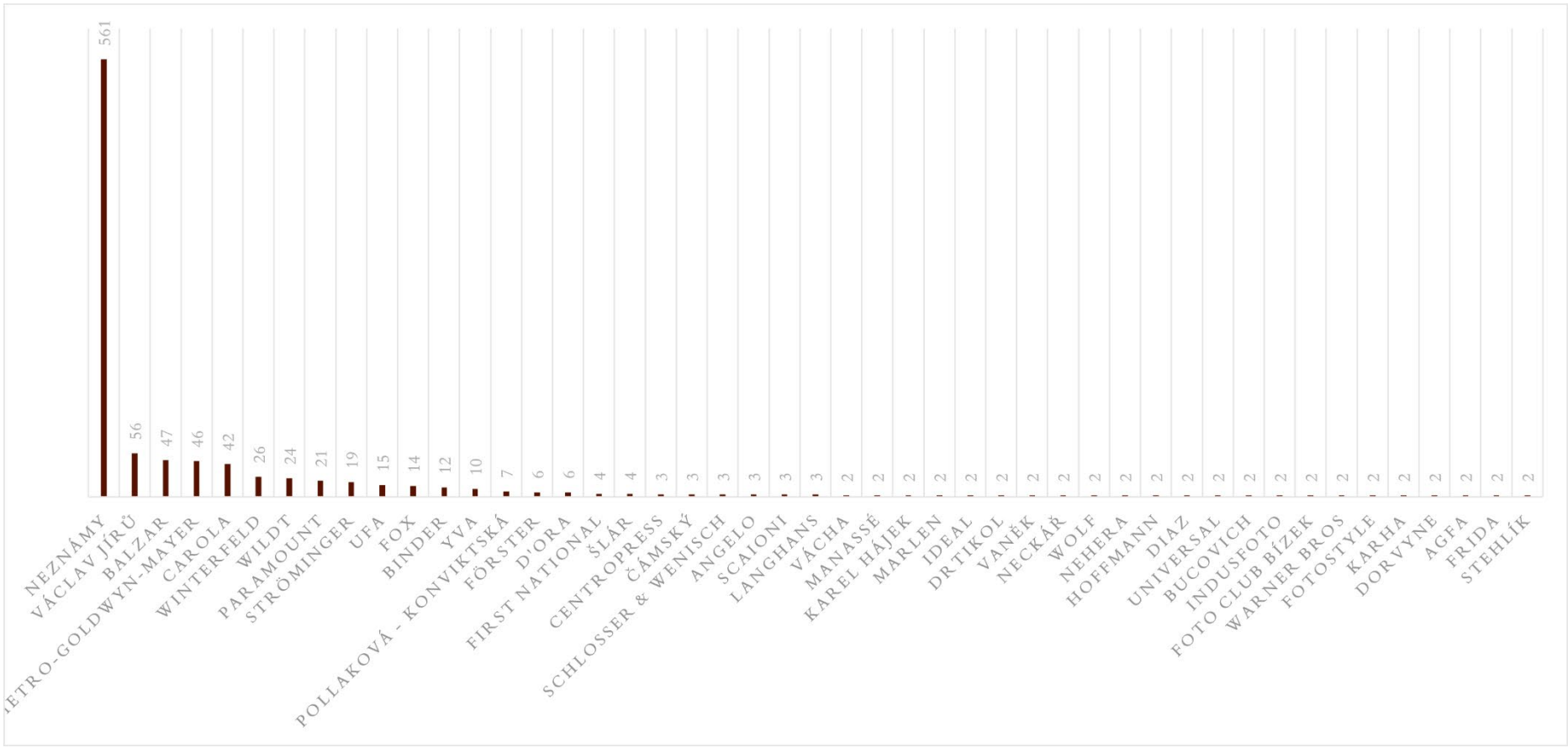

[28] Letem světem ročník I. až XII. (1926 až 1938)

Měsíc

Mesačník s podtitulom ilustrovaná spoločenská revue patril pod brnenské vydavateľstvo B. Kiliana. Prvý ročník tohto periodika vyšiel v januári 1932. Na titulke je maľba od Miloša Jiráska. Časopis má graficky veľmi čistú skladbu textov aj fotografií, často sa v ňom vyskytujú modely od Hany Podolskej, ktoré fotografoval zo začiatku ateliér Carola, neskôr František Vobecký.

GRAFICKÉ SPRACOVANIE

V prvom ročníku sa na obálke časopisu nachádzala zväčša ilustrácia, neskôr však začali prevládať rôzne graficky spracované fotografie. Medzi obálkami je možné nájsť dokonca snímky zamerané na módu - napríklad v číslach 11,12 ročníka VI. (1937) alebo v čísle 3 ročníka VII., kde je na obálke módna fotografia od už spomínaného Františka Vobeckého.

Ukážky titulných strán časopisu Měsíc

ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ ČASOPISU MĚSÍC

Analýza pracuje s módnymi fotografiami od prvého vydania až do čísla 7 z roku 1939. Predmetom štatistiky je 205 fotografií, z toho je 36 bez známeho autora, respektíve autor nie je uvedený.

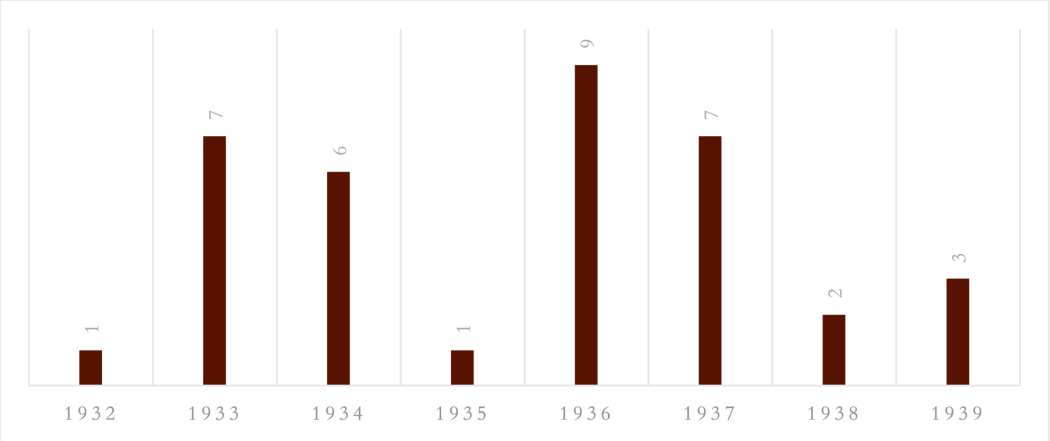

Počet módnych fotografií, bez uvedenia autora[29]

[29] Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z r.1939 v štatistike nie je)

POČTY MÓDNYCH A LIFESTYLOVÝCH FOTOGRAFIÍ V LETEM SVĚTEM PODĽA ROKOV[30]

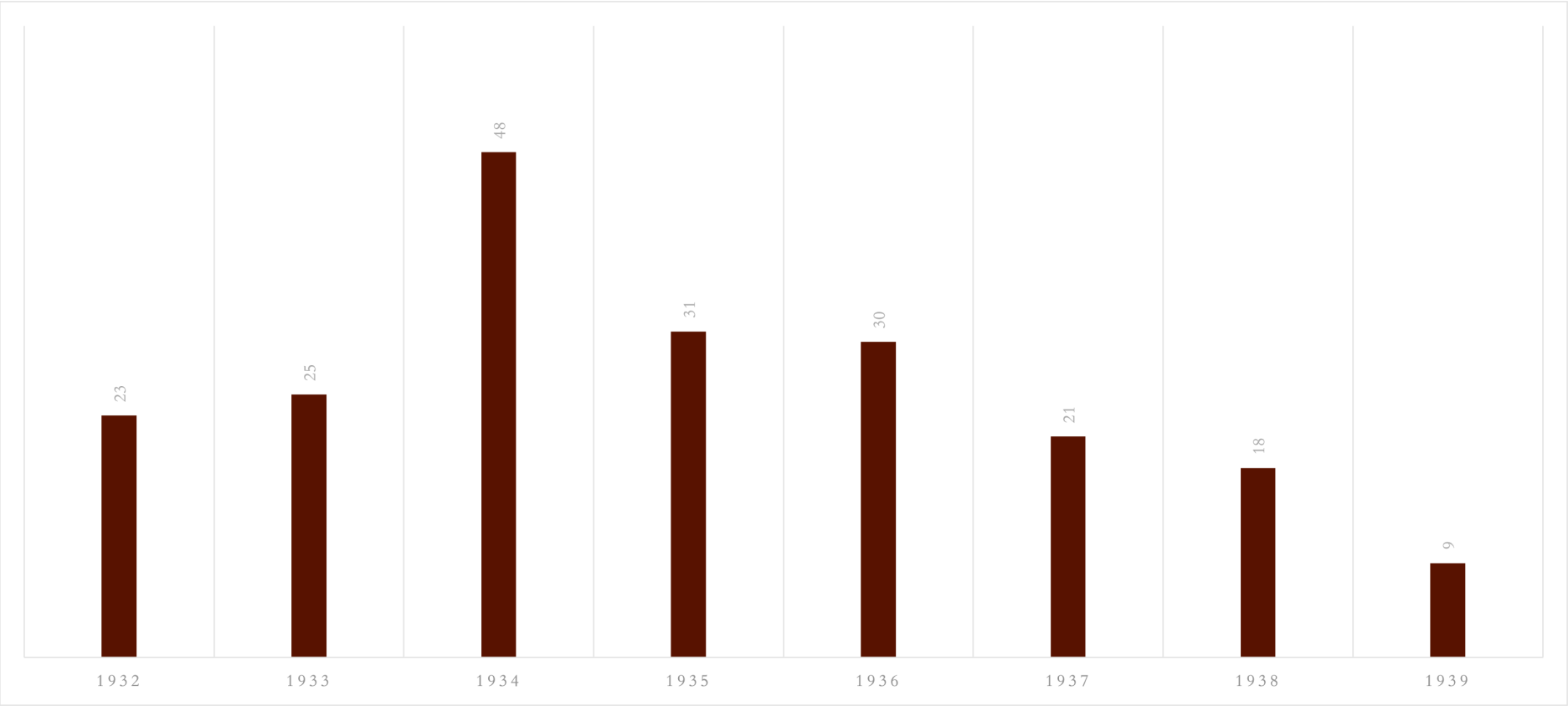

[30] Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z r.1939 v štatistike nie je)

ZASTÚPENIE JEDNOTLIVÝCH AUTOROV MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ V PERIODIKU MĚSÍC[31]

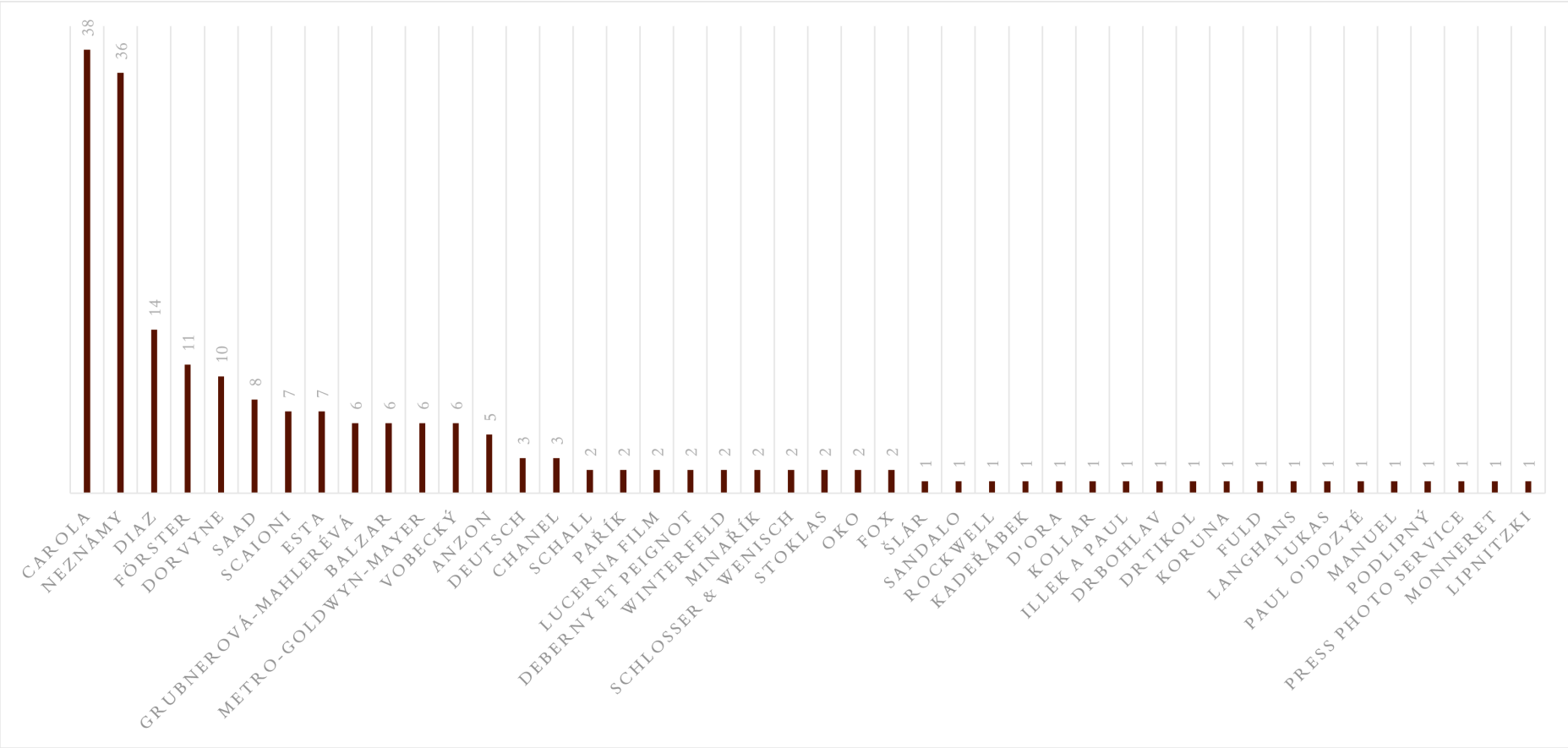

[31] Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z r.1939 v štatistike nie je)

PUBLIKOVANÉ MÓDNE FOTOGRAFIE A ICH AUTORI

Módne fotografie publikované vo vybraných časopisoch majú naprieč autormi veľmi podobný charakter. Jedná sa prevažne o ateliérové fotografie, na ktorých je prezentovaný model niektorého módneho domu. Pod fotografiou je spravidla uvedený výrobca, materiál a farba. Typickými predstaviteľmi sú ateliér Carola, Dorra Kallmus, ateliér Františka Drtikola, Jaroslav Balzar, Vilém Ströminger, ateliéry Langhans a Wildt a väčšina fotografií od berlínskeho fotografa Bindera a Winterfelda.

Niektorí autori fotografovali čisto módnu fotografiu aj v exteriéroch. Typickým českým predstaviteľom takéhoto typu módnej fotografie je František Vobecký, no podobný prístup volia pre časť svojich fotografií aj niektorí zahraniční fotografi, ako napríklad Binder.

V sledovaných časopisoch sú zastúpené aj fotografie životného štýlu, takzvané lifestylové fotografie. Na týchto fotografiách je najčastejšie vyfotografovaný mladý, športovo založený človek, ktorý nemá žiadne starosti a užíva si život. Typickými autormi lifestylových záberov sú napríklad Karel Hájek, Václav Jírů, Jan Lukas. Tieto fotografie sú k videniu najmä v časopisoch Letem světem a Pestrý týden.

GRAFICKÉ ZOBRAZENIE NAJPUBLIKOVANEJŠÍCH AUTOROV[32]

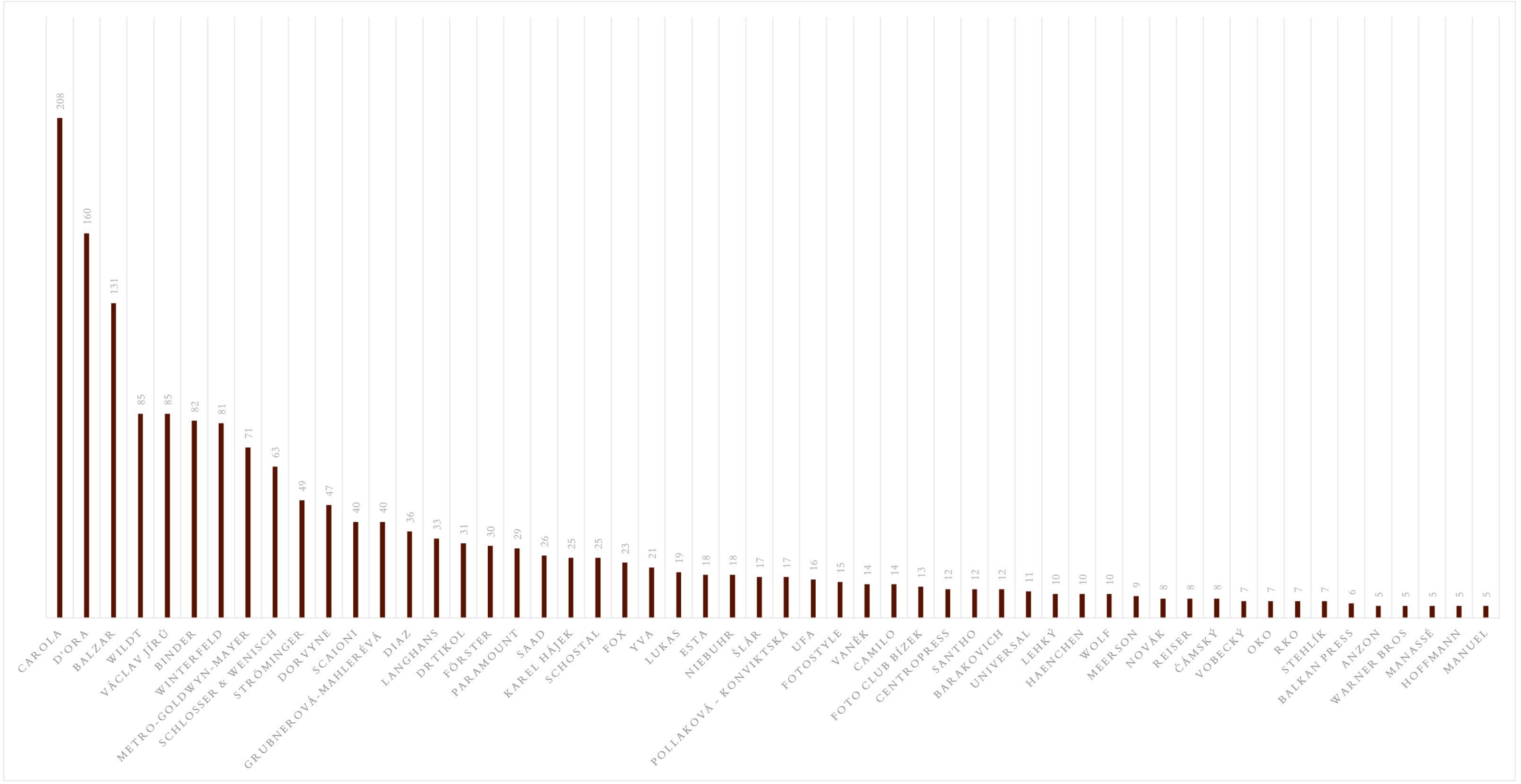

[32] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

František Drtikol

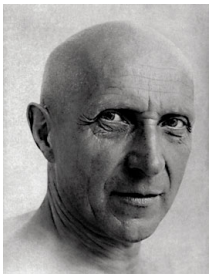

(3. marca 1883 Příbram - 13. januára 1961 Praha)

Iste jeden z najznámejších fotografov svojej doby. Preslávil sa najmä fotografiami aktov, pravdou však je, že bol aj významným portrétnym a módnym fotografom. Pravidelne fotografoval portréty vtedajšej Československej elity, ale vytváral aj módne fotografie, ktoré mali výrazný výtvarný charakter a niesli Drtikolov rukopis, ktorý poznáme z jeho voľnej tvorby.

František Drtikol sa narodil do rodiny Františka a Marii Drtikolových. Otec bol vzdelaný obchodník so zmiešaným tovarom, ktorého sám popisoval ako veľkého dobráka. Už v mladosti veľmi rád maľoval, čítal knihy a nevenoval sa moc štúdiu. Z tohoto dôvodu jeho výsledky v škole a na gymnáziu boli ako sám tvrdil "mizerné". Po šúdiách šiel Drtikol na učenie do fotografických ateliérov, ktoré vlastnil Antonín Mattes. V příbramských fotoateliéroch Drtikol pracoval dvanásť hodín denne, od siedmej rána do siedmej večera s hodinovou pauzou. Po vyučení odchádza na umeleckú fotografickú a maliarsku školu do Mníchova. Okrem fotografie sa tam vyučovali aj iné užitočné predmety - kreslenie, chémia, fyzika či optika. V tom čase bolo Bavorsko veľmi secesné, čo malo vplyv na Drtikolovu tvorbu.[33] Po ukončení Mníchovskej školy sa rozhodol získavať skúsenosti v ateliéroch v Nemecku, Švajčiarsku ale i v Čechách. Po dokončení trojročnej vojenskej služby (1907) si Drtikol otvára prvý fotoateliér v Příbrami. Tento podnikateľský zámer mu príliš nevyšiel, pretože ho z finančných dôvodov musel po troch rokoch zatvoriť. Aj napriek neúspechu si v roku 1912 otvoril svoj legendrárny ateliér zameraný na portrétnu fotografiu v Prahe na Vodičkovej ulici. V tomto obore dosiahol veľké úspechy.[34] Fotografoval mnohé osobnosti, medzi inými Tomáša G. Masaryka, Edvarda Beneša, portrétoval aj výrazné postavy z umeleckých sfér ako Alfonsa Muchu, Leoša Janáčka, Jakuba Demala, Emu Destinnovú, Josefa Suka či Maxima Gorkého.

Komerčná tvorba Františka Drtikola sa týkala najmä portrétov. Jeho štýl bol veľmi precízny a ním vytvorené portréty nemali atribúty bežného komunálneho fotografa. Iste za to môžu aj jeho výtvarné ambície. Drtikolove portrétne fotografie mnoho vypovedali o portrétovaných. Kreatívne pracoval so svetlom, ale aj s polohami portrétovaných. Svietil ostrým svetlom, ale pracoval i s difúznym, vnímavo používal ten alebo onen typ svetla. S citom volil aj rekvizity. Nepoužíval len jednoduchú stenu, slúžiacu ako pozadie. Na Drtikolových fotografiách je vidieť, že ku každej zákazke pristupoval individuálne. Jeho precízny prístup k práci sa premietol aj do módnej fotografie, ktorú fotografoval taktiež i keď nie v takom množstve ako portrétnu fotografiu. Jeho módne fotografie nájdeme vo všetkých skúmaných časopisoch. Jedná sa o tridsaťjedna fotografií, ktoré sú rozprestreté do obdobia rokov 1923 až 1933, keďže v roku 1935 prestáva fotografovať. Najviac fotografií mal v časopise Salon, jedná sa o 15 fotografií. V časopise Měsíc to bola len jedna fotografia.

Drtikol nefotografoval len strojovo šaty na modelkách tak, ako to vidíme pri iných autoroch. Do fotografie vkladal pohyb, štúdie pohybu. Fotografoval ľudí pri športových aktivitách, v úboroch. V módnej fotografii zúžitkoval a vložil do záberov svoje skúsenosti a umelecké ambície. Významné

[33] (Holna, 2001)
[34] (Birgus, 2000)

osobnosti a celebrity boli často súčasťou módy a aj módnej fotografie. To, že tvárami značiek a salónov bývali herečky, bolo bežné. Nie raz však prepožičali svoju tvár niektorej značke aj manželky politikov či iných významných osobností. František Drtikol tak fotografoval napríklad aj pani Hanu Benešovú. Fotografia sa objavila v štvrtom čísle časopisu Eva z roku 1929.

UKÁŽKA PRÁCE

Eva, IV., 1929 str. 3, Foto: Drtikol

Salon I., 1926 str. 25, Foto: Drtikol

Eva, II., 1930 str. 1, Foto: Drtikol

Eva, III., 1933 str.13, Foto: Drtikol

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet Drtikolových módnych fotografií chronologicky v jednotlivých časopisoch [35]

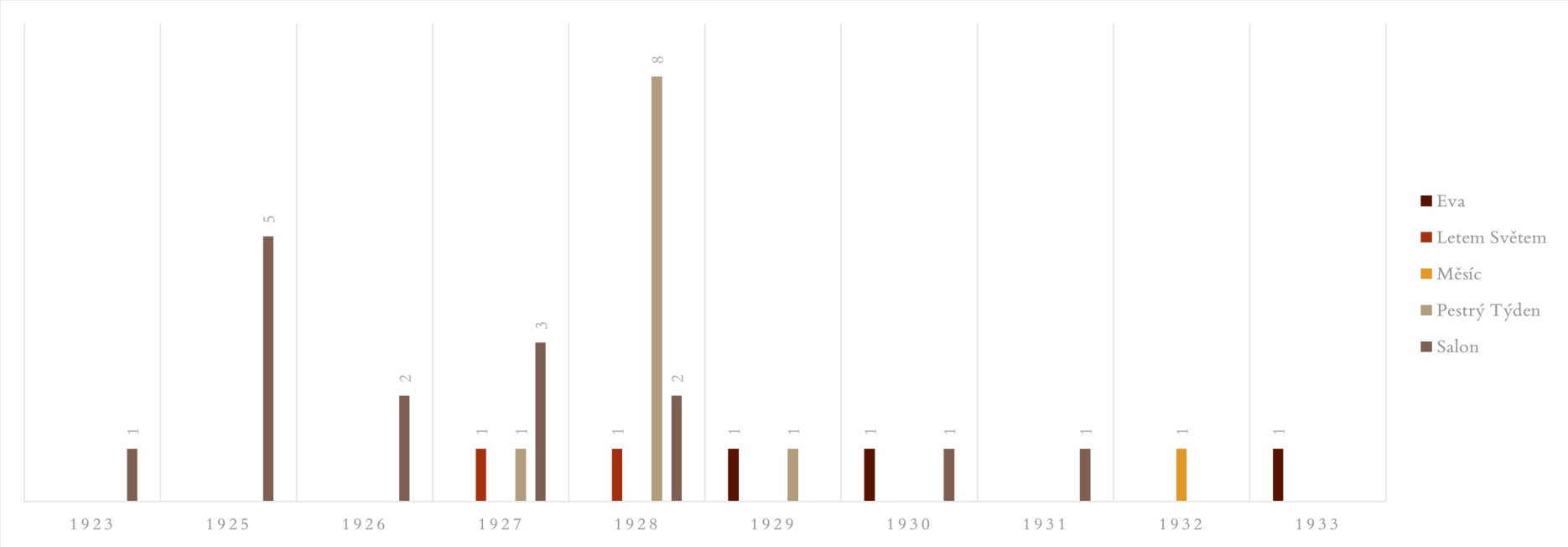

[35] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel ročníka VIII. z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Dorra Kallmus, (Madame d'Ora)

(20. marca 1881 Viedeň – 30. októbra 1963 Frohnleiten)

Fotografka židovského pôvodu bola dcérou súdneho advokáta Philippa Kallmusa, ktorého rodina pochádzala z Prahy. Jej matka sa narodila v Chorvátsku. Dorra vyrastala vo Viedni, neskôr pôsobila v Paríži. Aj keď sa na prvý pohľad môže zdať, že Madame d´Ora do československej fotografie vôbec nezasiahla, opak je pravdou. Dorra Kallmus mala uverejnených mnoho fotografií najmä v časopise EVA. Jej prvá fotografia bola publikovaná v časopise s poradovým číslom 17 z roku 1924. Módne snímky z jej parížskeho ateliéru sa nachádzajú aj v iných periodikách ako Letem světem, Pestrý týden a Rozkvět. Posledné fotografie z jej dielne sa v Československých periodikách objavujú ešte v roku 1938. Potom je už vďaka svojmu židovskému pôvodu nežiadúca a od roku 1940 sa musí ukrývať. Útočisko nájde na farme juhofrancúzskeho mesta Ardèche. Jej sestra, s ktorou žila v Paríži, bola deportovaná a zavraždená. Do Rakúska sa vrátila až v roku 1946, kde fotografuje následky vojny, zničenú Viedeň alebo utečenecké tábory. V roku 1959 prežije autonehodu, stratí však pamäť. Posledné roky prečká pri priateľke svojej sestry v meste Frohneleiten, kde v roku 1963 zomiera.[36]

Jedná sa o jednu z najproduktívnejších fotografiek módnej fotografie v skúmanom období. Počet signovaných fotografií vo vybraných časopisoch je 160. Jej fotografie sú vo všetkých skúmaných periodikách, z toho najviac v magazíne Eva - v tunajšej tlači sa začínajú objavovať zhruba od roku 1927, posledné sú z roku 1938.

Módne fotografie Dorry Kallmus sú precízne pózované, technicky na veľmi vysokej úrovni. Jedná sa o čisté ateliérové fotografie s minimom rekvizít. Najčastejšie mení rôzne typy pozadia, na niektorých jej fotografiách je tieň, ktorý dotvára celkovú fotografiu. Fotoaparát má pomerne striktné postavenie – nepoužíva žiadne náklony, nedeformuje perspektívu. Modelky na jej snímkach mávajú nevtieravý až neutrálny výraz, vyhýba sa expresívnym pózam. Vďaka týmto aspektom modelky na seba nestrhávajú zbytočnú pozornosť a oblečenie je odprezentované na výbornú. D'Ora odviedla kus kvalitne prevedenej remeselnej práce.

[36] (Wikipedia, 2021)

UKÁŽKA PRÁCE

Eva XV, 1930, str. 8, foto: d'Ora

Eva XXI, 1932, str. 10, foto: d'Ora

Eva VII, 1936, str. 16, foto: d'Ora

Eva VIII, 1938, str. 23, foto: d'Ora

Titulná stránka Eva III., 1933, Foto: d'Ora

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Dorry Kallmus chronologicky v jednotlivých časopisoch [37]

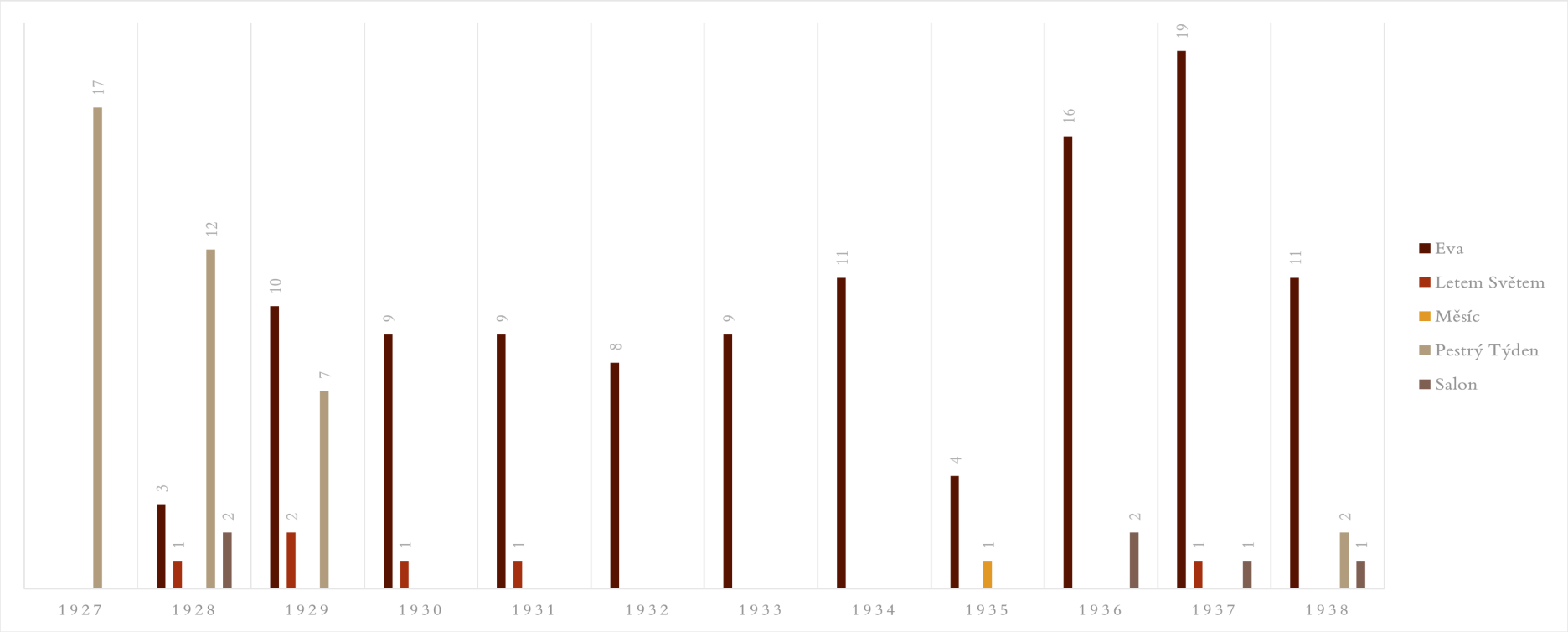

[37] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel ročníka VIII. z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 193

Jaroslav Balzar

(21. januára 1884 Josefov – 19. augusta 1945 Praha)

Predovšetkým fotograf z ateliéru na Jungmanovej ulici v Prahe. Taktiež aj príležitostný herec či úspešný kúzelník, ktorý so svojimi číslami precestoval mnoho európskych miest - to bol Jaroslav Balzar. Ako fotograf sa vyučil pod vedením Karla Dvořáka v Jaroměři. Skúsenosti získaval v Luxembursku a v parížskom ateliéri pod vedením Léopolda - Émile Reutlingera. Po návrate do vlasti sa usadil v Prahe, kde sa v roku 1920 oženil, no manželstvo netrvalo dlho, jeho manželka žiaľ umrela v roku 1926. Narodila sa im jedna dcéra. Jaroslav Balzar sa pohyboval hlavne v hereckých kruhoch. Sám si zahral aj niektoré vedľajšie role. Vďaka vzťahom s divadelným a filmovým odvetvím patril k popredným fotografom divadelných, filmových, speváckych či tanečných hviezd.[38] Práve zábavný priemysel tvoril prevažnú časť obsahu jeho fotografií publikovaných v dobových periodikách. Bol blízkym priateľom Vlastimila Buriana. Balzar sa venoval aj módnej fotografii, netvorila však gro jeho práce. Prvé Balzarove fotografie zamerané na módu sa objavujú v časopise Salon v roku 1926. Jedná sa o reklamu pre obchod s oblečením J. Baron sídliaci taktiež na Jungmannovom námestí. Balzarove módne fotografie sa postupne objavujú vo všetkých skúmaných časopisoch. V ženskom magazíne Eva má Jaroslav Balzar najmä fotografie zamerané na showbiznis. Rýdza módna fotografia bola v jeho podaní publikovaná v menšej miere, no aj tak bola móda dôležitou súčasťou celkovo jeho 131 fotografií. Jaroslav Balzar fotografoval po profesionálnej stránke veľmi precízne, mal svoj rukopis. Veľmi mu pomohlo aj to, že portrétoval najmä ľudí z filmovej a divadelnej brandže, ktorí mu do fotografií priniesli herecké výrazy. Balzar dobre využil svoje fotografické skúsenosti na to, aby mohli vzniknúť veľmi zaujímavé fotografie s osobitým charakterom. Ten aplikoval aj v módnych fotografiách. Jeho typickým znakom bol výrazný tieň za fotografovanou osobou.

Mŕtvola Jaroslava Balzara bola nájdená krátko po skončení druhej svetovej vojny. Jeho telo objavili ráno na pražskej ulici 28. Řína. Bol podozrivý z kolaborácie, zrejme sa tak stal obeťou vybavovania si účtov.[39]

[38] (Wikipedia, 2021)
[39] (Wikipedia, 2021)

UKÁŽKA PRÁCE

Salon, IX., 1926, str. 439, foto: Balzar

Pestrý týden, XV., 1929, str. 33, foto: Balzar

Eva, VI., 1931, str. 1, foto: Balzar

Eva, III., 1933, str. 1, foto: Balzar

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Jaroslava Balzara chronologicky v jednotlivých časopisoch [40]

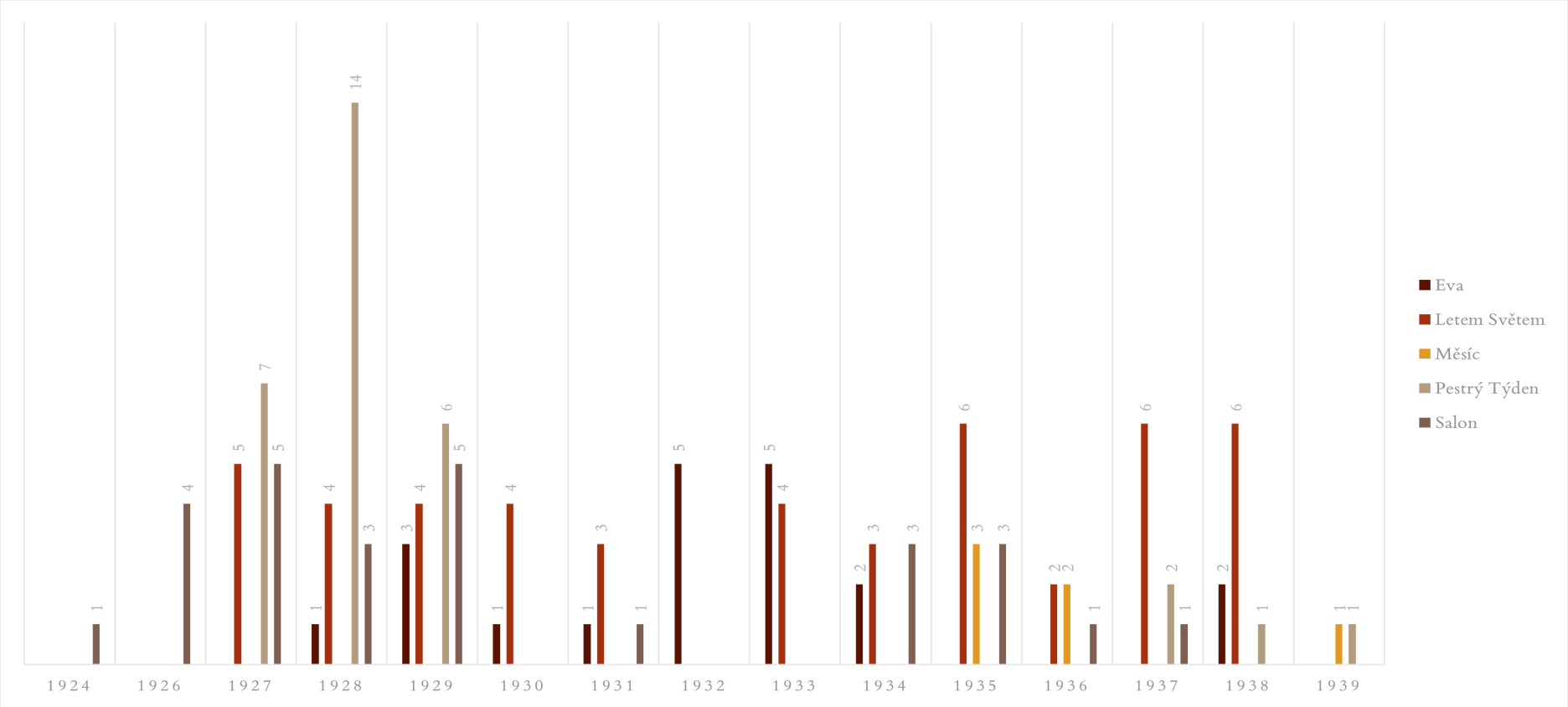

[40] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel ročníka VIII. z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

František Vobecký

(9. novembra 1902 Trhový Štepánov – 13. apríla 1991 Praha)

Krajčír, strihač, maliar, grafik, fotograf... Tento multi-talentovaný autor sa dostal k fotografii koncom dvadsiatych rokov. Spočiatku fotografoval reprodukcie svojich imaginárnych obrazov, neskôr rôzne statické scény krajiny, detaily plastík a pod. Časté boli erotické motívy ženského tela.[41] František Vobecký pracoval ako krajčír a strihač najskôr v módnom dome Rosenbaum, neskôr pracoval aj pre Hanu Podolskú, pre ktorú zhotovil niekoľko zaujímavých fotografií, publikované v časopise Měsíc. Vobecký ako Podolskej zamestnanec zastával pozíciu strihača. Vo svojej profesii mal vynikajúcu povesť, hovorí sa až o genialite.[42]

Vobecký nebol fotografom na plný úväzok, preto zrejme nevlastnil ani ateliér vybavený na módnu fotografiu. To mu však nebránilo v tom, aby svoje módne zábery tvoril v exteriéroch. Jeho prvé fotografie módy sa objavujú v Eve – vydané 15. 6. 1937, ďalšie sa nachádzali v druhom čísle periodika Měsíc z roku 1938. Boli prílohou krátkej správy o úspechu Hany Podolskej z medzinárodnej výstavy remesiel v Berlíne. Fotografie sú z exteriéru, no prešli výraznou grafickou úpravou[43]. Za zmienku určite stojí titulná strana tretieho čísla Měsíce vydaného v rovnakom roku. Módny portrét z nadhľadu v exteriéri nebol určite bežným a zaužívaným prvkom tej doby.

Módne fotografie Františka Vobeckého sú iné než žánrovo rovnaké fotografie od iných tunajších autorov medzivojnového obdobia a to len vďaka tomu, že začal módu fotografovať mimo klasický ateliér. Fotografiám to dodáva jemný reportážny charakter, vďaka tomu pôsobia výsledné produkty - modely Hany Podolskej dostupnejšie.

[41] (Birgus, 1999)
[42] (Eva Uchalová, 2011)
[43] Fotografia je upravená tak, že postavy na fotografiách sú vyrezané a vložené na grafické pozadie.

UKÁŽKA PRÁCE

Měsíc III., 1938, str. 1–2, foto: František Vobecký

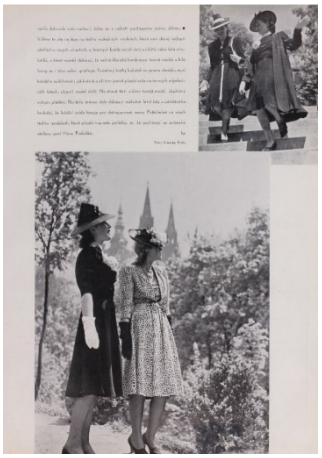

Měsíc VII., 1938, str. 3, foto: Vobecký

Měsíc, IX., 1938, str. 10–11, foto: Vobecký

Měsíc I., 1939, str. 24–25, foto: Vobecký

Měsíc VI., 1939, str. 20–21, foto: Vobecký

Vilém Ströminger

(4. októbra 1902 Vršovice Praha – 17. novembra 1985 Praha)

Narodil sa v rodine optického mechanika, po ktorom dostal aj svoje meno. Jeho starý otec, ktorý sa volal taktiež rovnako, bol akademickým maliarom. Vilém Ströminger pochádzal zo siedmich súrodencov, z ktorých dvaja predčasne skonali. Jeho matka sa predovšetkým starala o výchovu detí, privyrábala si šitím na prilepšenie rodinného rozpočtu. Počas prvej svetovej vojny bol členom skautského oddielu, neskôr sa ako člen Sokola zoznámil so svojou ženou Boženou Zemanovou, ktorá mu pomáhala s vybudovaním firmy S-foto Ströminger.[44]

Po vyučení pracuje vo firme Otto Dítě, kde zostáva šesť rokov, v roku 1926 sa osamostatňuje. Jeho zameranie je najmä filmový priemysel. Pracuje spolu s režisérom Karlom Lamačom, kameramanom Ottom Hellerom alebo Annou Ondrákovou. Ströminger sa podieľal aj na prvom Československom zvukovom filme *C. a k. polní maršálek* od režiséra Lamača, s Vlastou Burianom v hlavnej úlohe. Jeho fotografie z tohto filmu sa objavujú v rôznych časopisoch, taktiež aj v periodiku Pestrý Týden. Chvíľu na to vznikajú aj jedny z najmodernejších filmových ateliérov na Barrandove. Vilém Ströminger dokumentuje otvorenie filmových ateliérov, ale aj filmársku prácu. Úzko spolupracuje s Martinom Fričom, ktorého významnú časť filmovej práce fotografuje.[45]

Otvorenie Barrandovských ateliérov, Světozor XXXIV., 1933, str. 10, foto: Ströminger

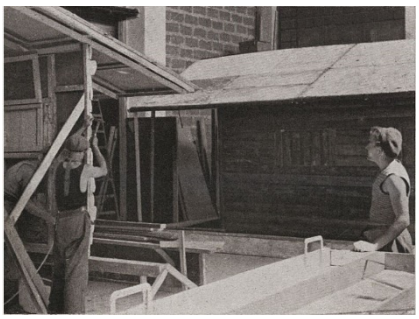

Světozor XXXIV., 1933, str. 10, foto: Ströminger

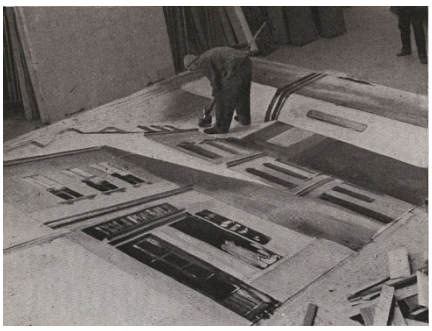

Světozor XXXIV., 1933, str. 10, foto: Ströminger

[44] (Štych, 2020)
[45] (Štych, 2020)

V roku 1927 si otvára ateliér na Vinohradoch (Šafaříkova 13). Kapacitne väčší ateliér otvorí neskôr na Francúzskej 17. Tam sa z jeho firmy stáva fotografický závod. Okrem ateliéru sa v ňom nachádzajú i laboratóriá, retušéri a reklamné oddelenie. Otvára aj obchod s fotografickými potrebami, ten je naproti ateliéru (Francouzská 20). V jeho ateliéroch fotografuje prakticky všetky filmové hviezdy tej doby od Adiny Mandlovej, cez Lídu Baarovú, Oldřicha Nového, Huga Haasa, Voskovca a Wericha...[46]

Ako to už býva, film bol aj v tej dobe plný reklamných produktov. Jednalo sa najmä o šaty od Podolskej či Rosenbauma. Fotografie filmových hviezd sa tak dajú považovať za módnu fotografiu (i keď pri týchto fotografiách sa kladie dôraz viac na fotografovanú osobu než na šaty, pri čisto módnej fotografii je to naopak). Koniec koncov, dnes tomu nie je inak. Vilém Ströminger fotografoval v rámci svojich komerčných objednávok aj čistú módnu fotografiu alebo reklamnú fotografiu zameranú na produkty. Strömingerove snímky, ktoré majú čo to s módou spoločné môžete nájsť v časopisoch Pestrý týden, Letem světem – obrázkový týdeník, Salon, Světozor aj Eva. Vo všetkých periodikách však prevládajú fotografie zachytávajúce osobnosti zo sveta filmu. Postava má spravidla na sebe vždy nejaký módny doplnok. Fotografie z ateliéru Ströminger sú po výtvarnej a remeselnej stránke veľmi dobre zvládnuté. Používa rôzne typy svetiel, difúzne ale aj bodové. Fotografuje prevažne v ateliéri, no nebráni sa ani fotografiám v exteriéroch. Vo všetkých vyššie menovaných časopisoch sú jeho fotografie zastúpené v približne rovnakom pomere. Módna fotografia, ktorá nie je nijako ovplyvnená filmom, býva spravidla viac popisná. Je tomu rovnako aj na fotografiách, pod ktorými je podpis Ströminger. Fotograf predovšetkým dbá na to, aby na zábere vynikli šaty a aby fotografovaná osoba „nevrhala tieň" na fotografovaný produkt. Takéto fotografie sú v časopise Pestrý týden (ale i tu sú modelmi člen opery Národního divadla v Praze – Jaroslav Gleich a člen činohry Zvonimir Rogozh). Ďalšie čisto módne fotografie, tentokrát dámskych outfitov, sú hojne zastúpené v Salone. Fotograf na jednej z nich pracuje s istou dávkou anonymity, modelka má odvrátenú tvár a necháva tak priestor šatám. Fotografia má vďaka použitým rekvizitám aj drobný príbeh, čo nebolo celkom bežné. Na ostatných módnych fotografiách pracuje s tvrdým svetlom a výraznými tieňmi.

Počas vojny ďalej pokračuje vo svojej práci. V roku 1941 je menovaný ako predseda Spoločenstva fotografického pre Prahu, neskôr aj pre celé Čechy a Moravu. Kladie nesmierny dôraz na výchovu učňov. Svoje staršie fotografické vybavenie venuje fotografickej škole v Prahe. V roku 1948 je po prevrate zo svojej funkcie odvolaný. Počas totalitných režimov bol vyšetrovaný nacistickým gestapom aj komunistickou tajnou službou. Udával ho jeden z jeho zamestnancov. V roku 1950 sa z ateliéru stáva závod č.7 družstva fotografie, má však ešte prívlastok S-foto. Po prečíslovaní na závod č. 30 stráca aj tento prívlastok.[47] Vilém Ströminger umiera 17. novembra v roku 1985 v Prahe.

[46] (Štych, 2020)
[47] (Štych, 2020)

UKÁŽKA PRÁCE

Letem světem LXIX., 1938, str. 1, foto: Ströminger

Eva, XX., 1933, str. 23 foto: Ströminger

Scéna z filmu Žena, která ví, co chce. Eva XVI., 1934, str. 11, foto: Ströminger

Eva II., 1932, str. 3, foto: Ströminger

Pestrý týden XX., 1938, str. 1, foto: Ströminger

Jaroslav Gleich, člen opery Národního divadla, v dvouřadovém vycházkovém obleku, vedle v lehkém obleku pro vodní sporty nebo v létě do lázní, do letovisk i při krásném počasí do města. - (Foto Ströminger a Foto Věra.)

Pestrý Týden XI., 1939, str. 20, foto: Ströminger

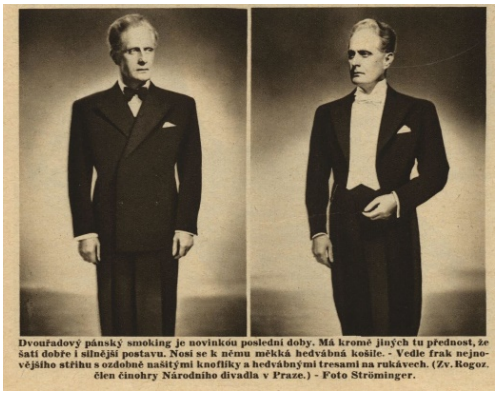
Dvouřadový pánský smoking je novinkou poslední doby. Má kromě jiných tu přednost, že šatí dobře i silnější postavu. Nosí se k němu měkká hedvábná košile. - Vedle frak nejnovějšího střihu s ozdobně našitými knoflíky a hedvábnými tresami na rukávech. (Zv. Rogoz. člen činohry Národního divadla v Praze.) - Foto Ströminger.

Pestrý Týden XI., 1939, str. 20, foto: Ströminger

Salon V., 1939, str. 18, foto: Ströminger

Salon XI., 1931, str. 23, foto: Ströminger

Salon IX., 1939, str. 25, foto: Ströminger

Salon XII., 1939, str. 39, foto: Ströminger

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Viléma Strömingera chronologicky v jednotlivých časopisoch [48]

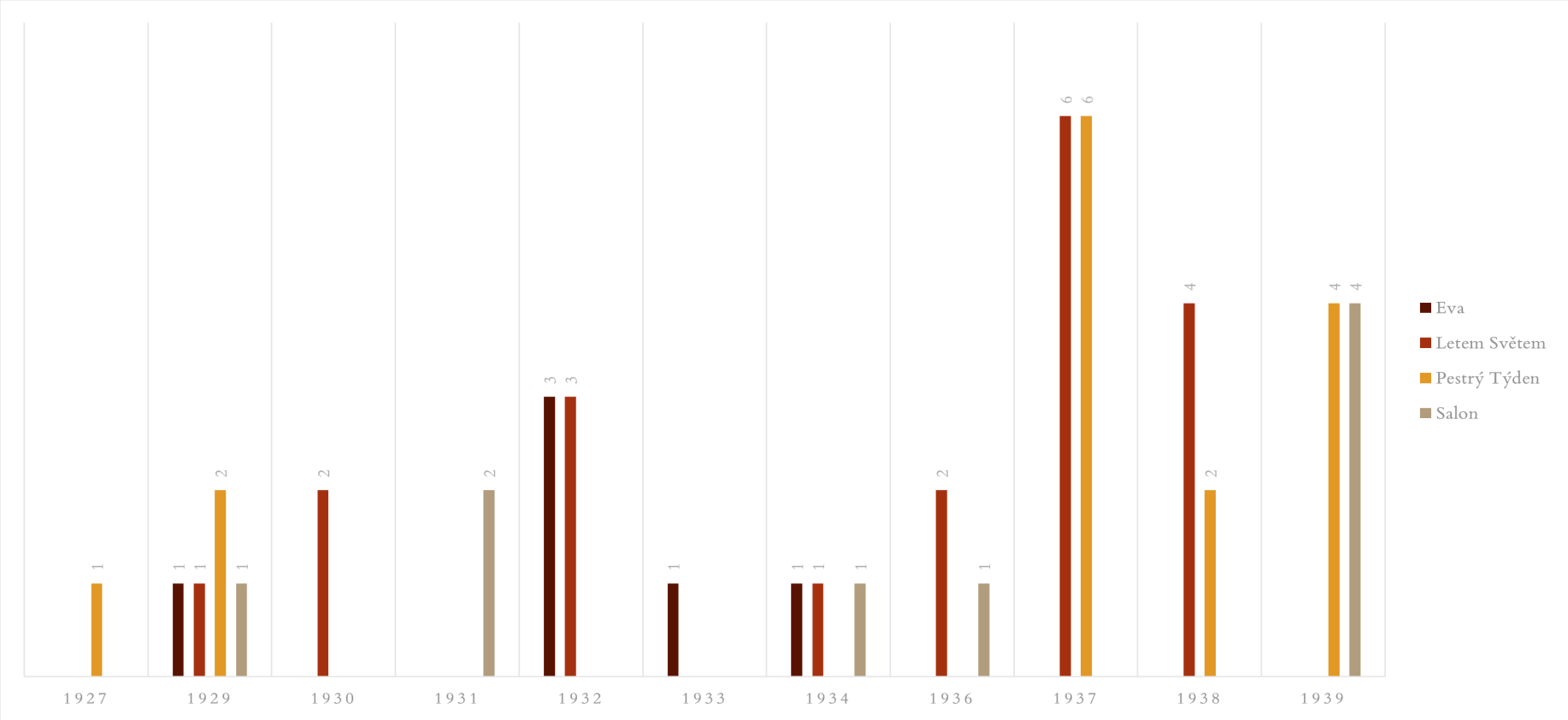

[48] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Karel Hájek

(22. januára 1900 Lásenice – 31. marca 1978 Praha)

Hviezdny fotoreportér svojej doby, o ktorom redaktor Pestrého týdne Vladimír Rýpal pri príležitosti jeho výstavy v pražskej Mestskej knihovne v roku 1936 napísal: *„Kdybys nežil v malém Československu, tak bys už asi patřil mezi fotoreportéry s pověstí mezinárodní."*[49] Hájek sa vyučil za kováča v roku 1914. Po vyučení odchádza do rakúsko – uhorskej armády, v ktorej bojoval na talianskom fronte. Domov sa vracia 25. októbra 1918 – tri dni pred vznikom prvej Československej republiky. V deň jej vzniku, tj. 28. októbra 1918, odchádza do Prahy, kde zostáva natrvalo.[50] Je zamestnaný ako obrábač kovov vo firme Ringhoffer, neskôr sa živí ako vodič električky. V roku 1920 začína fotografovať. Najskôr ako fotoamatér portrétuje svojich blízkych, neskôr má ako profesionálny vodič fotoaparát vždy pohotovo pri sebe a dokumentuje tak i dianie v Prahe. V roku 1925 fotografuje Emu Destinnovú pre Pestrý týden. Reportáž vyšla aj v nemeckej verzii časopisu. Zlomovým je preňho rok 1932, kedy vďaka svojim úspechom získava zmluvu ako fotoreportér nakladateľstva Melantrich. Vydavateľstvo vlastní výhradnú zmluvu na jeho fotografie, naďalej však spolupracuje s Pestrým týdnem pod pseudonymom Lesík. O jeho šikovnosti vypovedá aj to, že pravidelne dodával fotografie pre prestížny časopis Life. [51]

Iste, Karel Hájek bol predovšetkým fotoreportér, neprofiloval sa ako módny fotograf. Fotografoval však pre nakladateľstvo Melantrich, ktoré zastrešovalo aj časopis Eva určený predovšetkým ženám, nesmela tam chýbať ani móda a životný štýl. Hájek tak vytváral pre tento časopis fotografie, ktoré mali módny (až reklamný) charakter. Nedá sa mu však uprieť to, že fotografie majú silné reportážne črty. V Eve rovnako nájdeme aj iné reportážne fotografie súvisiace s módou. Jedná sa o rôzne plesy, spoločenské udalosti československej smotánky, prípadne reportážne fotografie s reklamným charakterom pre prvý liečebný kozmetický ústav alebo mladú ženu pózujúcu s automobilom.

Hájek bol skutočne všestranným fotografom. Počas svojho života vyfotografoval mnoho dôležitých fotografií. Dokázal však, že ovláda aj remeselnú fotografiu, ale tá nemá tak významné posolstvo ako jeho iné fotografie. Umiera posledný marcový deň v roku 1978.

[49] (Vladimír Birgus, 2010)
[50] (Chocholová, 1999)
[51] (Lábová, 2019)

UKÁŽKA PRÁCE

Eva XII., 1934, str. 1, foto: Hájek

Eva VI., 1937, str. 1, foto: Hájek

Eva XVI., 1934, str. 1, foto: Hájek

Eva VI., 1937, str. 5, foto: Hájek

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Karla Hájka chronologicky v jednotlivých časopisoch [52]

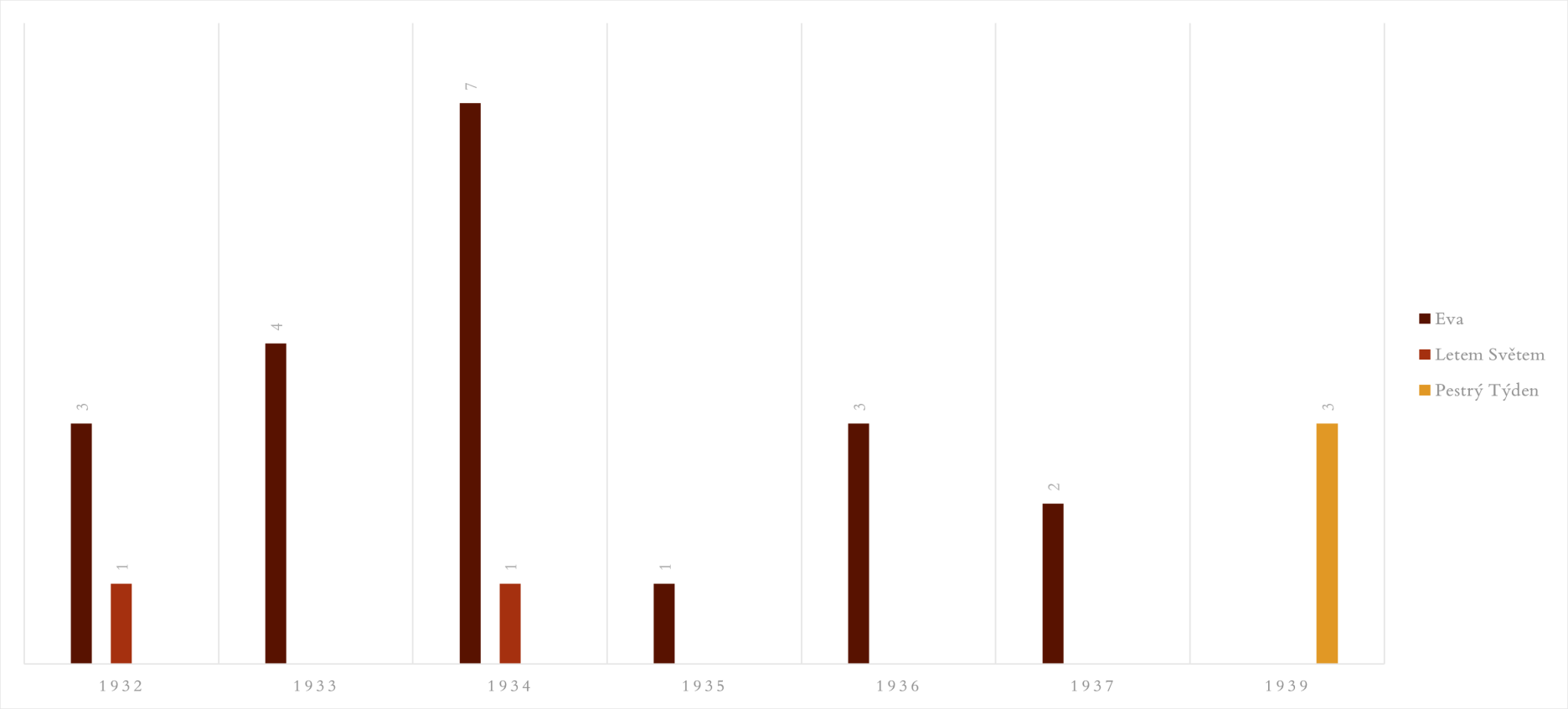

[52] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Václav Jírů

(31. júla 1910 Doubravany – 28. júna 1980 Praha)

Ako šestnásťročný začal pôsobiť v klube fotografov amatérov. Chvíľu na to publikuje svoje prvé fotografie aj v obrázkových periodikách. Jírů bol všestranný fotograf. Vedel fotografovať sociálne témy, ale zároveň sa vedel odosobniť a tvoriť aj fotografie publikované v magazínoch (alebo v ich prílohách) zameraných na módu a životný štýl. Jeho komerčné fotografie sú jasné, zreteľné, jednoducho čitateľné a estetické. Vedel do nich zapojiť moderné kompozície.[53] Fotografie publikoval najmä v obrázkových časopisoch tej doby – Letem světem - obrázkový týdeník, Pestrý týden, alebo Salon. Prvé dva menované časopisy častokrát používali jeho fotografie ako titulný snímok. Fotografie mal však aj v Eve. Všetky majú veľmi podobný charakter a štýl, dnes by sa mohli nazývať marketingovými. Sú na nich vyobrazené spravidla mladé a usmiate ženy, ktoré žijú bezstarostný, zdravý život. Častokrát sú motívom týchto fotografií aj športové aktivity ako lyžovanie, tanec a akrobacia, tenis, jachting, plávanie a iné. Fotografie sú jasne čitateľné, pre diváka zrozumiteľné. Jírů dokázal dobre pracovať s dynamikou a pohybom. Nevyužíval komfort ateliéru a fotografie zväčša vznikali v exteriéroch. Nebál sa odvážnejších kompozícií, fotografoval zospodu, modelky na jeho záberoch pôsobia prirodzene v prostredí, v ktorom sú fotografované, vyzerajú sebavedomo.

Móda vo fotografiách nehrá až na niekoľko výnimiek primárnu úlohu. Nosnou ideou je životný štýl, móda je sekundárna. Jeho fotografie zobrazujú modernú ženu, nevyhýba sa ani kombinácii žena a automobil. Toto spojenie je veľmi časté. Taktiež fotografuje ženu pri práci – žena s hrabľami, žena a žatva alebo žena s viničom.

Jírů sa vo svojej voľnej tvorbe rád konfrontuje aj so zložitejšími témami. Fotografoval divadlo, portrét, krajinu, akt, sociálne témy, ale aj dramatickú reportáž. Dokazujú to aj jeho snímky mobilizácie z roku 1938. [54] Václav Jírů je zakladateľom štvôrjazyčnej fotografickej reuve Fotografie, ktorá začala vychádzať v roku 1957. V časopise pôsobil ako šéfredaktor do roku 1968. Z miesta bol nútený odísť nielen preto, lebo odmietol podporiť vstup vojsk Varšavskej zmluvy na územie Československa, ale aj z dôvodu, že jeho synovec Jiří emigroval do Belgicka.[55] Václav Jírů zomrel v roku 1980 počas príprav výstavy ku svojmu blížiacemu sa životnému jubileu.

[53] (Matějů, 2018)
[54] (Mrázková, 1989)
[55] (Zykmund)

UKÁŽKA PRÁCE

Pestrý týden XXXI., 1939, str. 1, foto: Václav Jírů

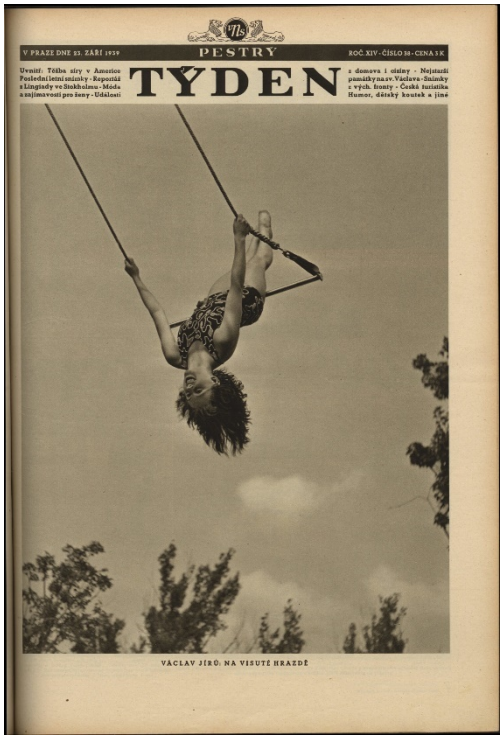

Pestrý týden XXXVIII., 1939, str. 1, foto: Václav Jírů

Letem světem XXII., 1933, str. 1, foto: Václav Jírů

Salon X., 1935, str. 5, foto: Václav Jírů

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Václava Jírů chronologicky v jednotlivých časopisoch [56]

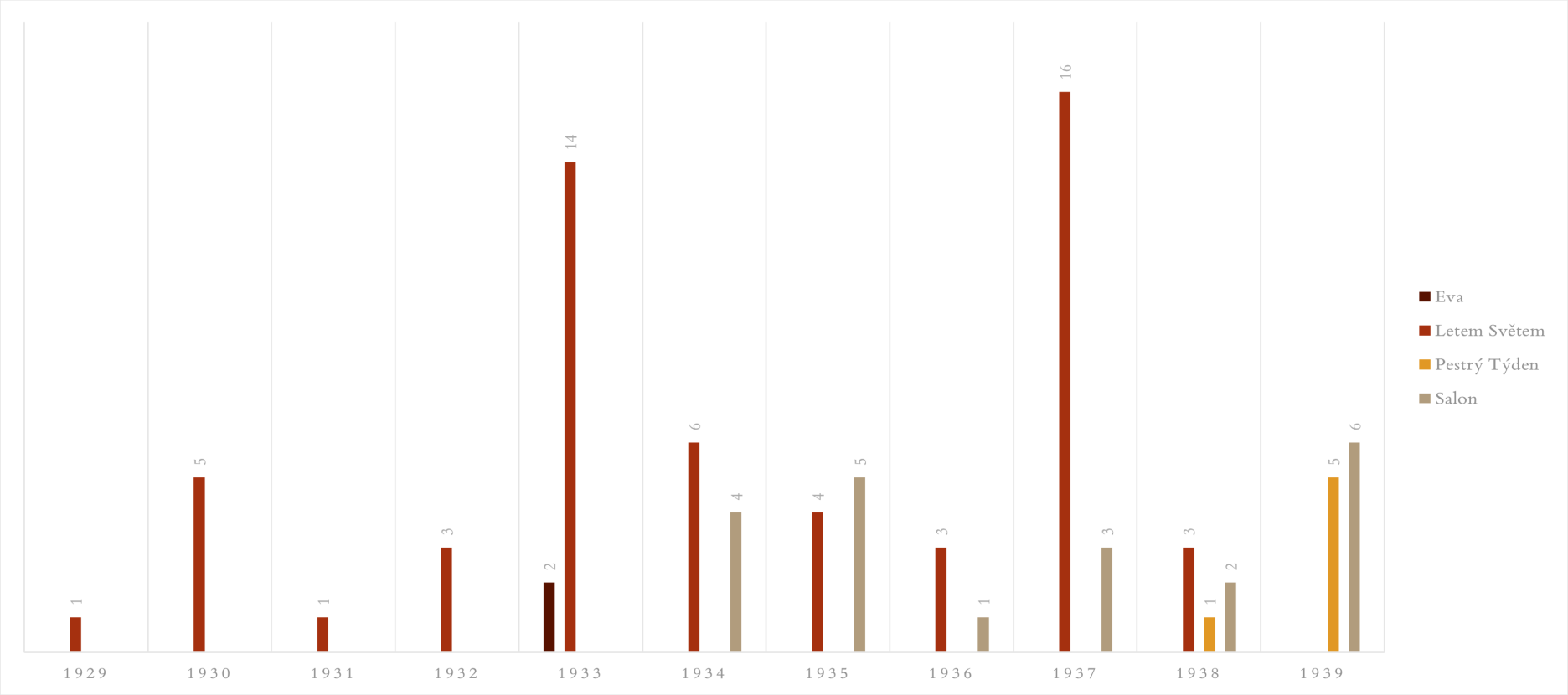

[56] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933

Jan Lukas

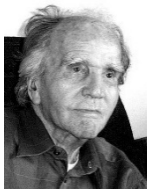

(10. augusta 1915 České Budejovice – 28. augusta 2006 New York)

Českobudejovický rodák Jan Lukas bol reportážny fotograf, ktorého preslávila najmä fotografia „Před transportem“ z roku 1942, zachytávajúca neznáme dievča s pohľadom plným strachu, ako čaká na transport do koncentračného tábora. Pred druhou svetovou vojnou zhotovoval aj fotografie, ktoré nemali až taký presah. Výstižne to vystihol autor sám: *„Před válkou jsem dělal a prodával fotografie krásných žen, protože šly dobře na odbyt. Musely však přijít tragické zvraty, abych pochopil, co je ve fotografii opravdové, věčné a cenné.”* Jan Lukas vyštudoval obchodnú akadémiu v Prahe a ako doplnkové vzdelanie si vybral grafickú školu vo Viedni.[57] Fotografovať začal ako dvanásťročný. V sedemnástich rokoch bol prijatý do Českého klubu fotografů amatérů.[58] O rok neskôr sa jeho snímky objavujú v časopise Letem světem - obrázkový týdeník, jedná sa však o ilustračné fotografie k článkom (krajiny, domáce zvieratá, slávnosti a pod.) Ako fotoreportéra ho zaúčal o pätnásť rokov starší Karel Hájek, ktorý pracoval pre vydavateľstvo Melantrich. Pod toto vydavateľstvo patril aj spoločenský časopis Eva.[59] Jan Lukas v tomto období fotografoval najmä spoločenské témy. Móda je na Lukasových fotografiách v týždenníku Eva druhoradá, fotografuje skôr životný štýl a krátke fotoreportáže so spoločenskými témami, kde móda a obliekanie zastávajú dôležitú úlohu, nie však hlavnú. Hovoríme najmä o ilustračných fotografiách k témam ako napríklad more (Eva, XVII., 1937, str. 14-15). Zachytáva na nich mladý pár šantiaci na pláži. Fotograf pracuje najmä s dynamickými snímkami zaznamenávajúcimi pohyb doplnenými jednou statickou portrétovou fotografiou. Set fotografií pôsobí veľmi pozitívne a disponuje jednoznačnou športovou živosťou. Veľmi podobný charakter majú aj fotografie zo zrazu sokolov od Karla Hájka, v celej Lukasovej práci pre periodikum Eva je viditeľný jeho silný vplyv.

Markantný zvrat v Janovej fotografickej tvorbe nastáva po vypuknutí druhej svetovej vojny. Nefotografuje už životný štýl, venuje sa oveľa ťažším témam. Opriem sa o autorov citát, ktorý zaznel na začiatku kapitoly.

Lukas žil v Československu do roku 1964, tento rok emigroval. Jeho rodina síce zostala v totalitnom bloku, no v roku 1965 sa im podarilo cez Juhosláviu za dramatických okolností dostať do Talianska.[60] Jan Lukas bol nesmierne fotograficky aktívny, zomrel v roku 2006, dožil sa úctyhodných 91 rokov.

[57] (Moucha)
[58] (Wikipedia, 2021)
[59] (Moucha)
[60] (Moucha)

UKÁŽKA PRÁCE

Eva XI., 1934, str. 1, foto: Jan Lukas

Pestrý týden XXXIV., 1939, str. 1, foto: Jan Lukas

Pestrý týden XL., 1937, str. 21, foto: Jan Lukas

Eva XII., 1934, str. 13, foto: Jan Lukas

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Jana Lukasa chronologicky v jednotlivých časopisoch [61]

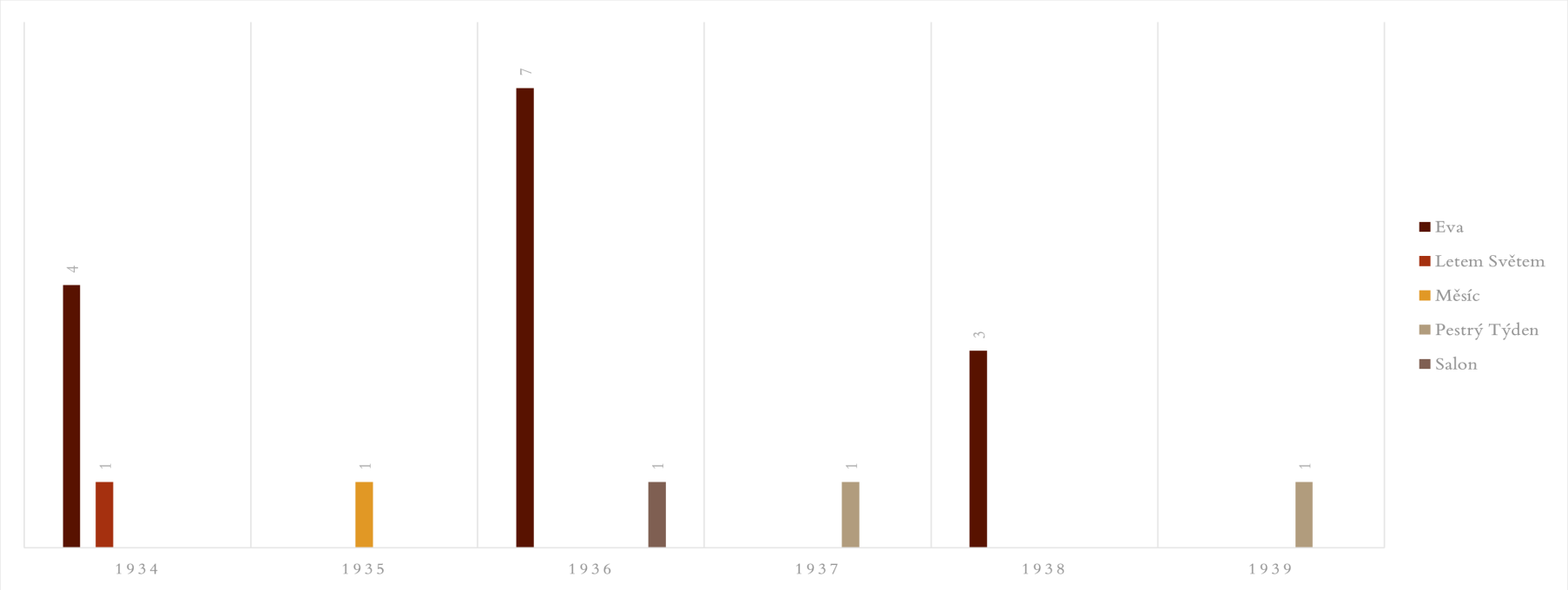

[61] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Ateliér J. F. Langhans

Jan Nepomuk Langhans (9. júla 1851 Klášter u Vilémova – 22. marca 1928 Černošice)

Začínal založením fotografického ateliéru v Jindřichovom Hradci. V roku 1876 tu otvoril (podľa dochovaných fotografií) veľmi skromný ateliér, ktorý prevádzkoval popri svojom hlavnom zamestnaní v cukrovare. V ateliéri získal potrebné skúsenosti, aby sa mohol fotografovaniu venovať naplno. [62]

Živnostenské oprávnenie získal Jan Langhans v roku 1880, založil tak firmu s názvom J.F. Langhans. Písmeno „F" v názve firmy je odkaz na otca Františka. Otvoril tak ďalší významný fotoateliér, ktorý sídlil na Vodičkovej ulici, číslo 37 v Prahe. Táto adresa je spätá s fotografiou do dnes, aktuálne na nej sídli firma Centrum FotoŠkoda. Nad vchodom do predajne je nápis Langhans. Adresa bola veľmi strategická, pretože sa všetok spoločenský ruch, dianie a obchod presúvali zo starého mesta na Václavské námestie. [63] Okolo tohto námestia, alebo priamo na ňom, malo základňu mnoho firiem a ateliérov – František Drtikol, Hana Podolská, ateliér Carola...

Jan Langhans bol známy tým, že rád experimentoval. Skúšal rôzne technické novinky zo sveta fotografie, ale držal sa aj nových trendov vo fotografii. Ateliér bol zariadený okázalo, ale zároveň obsahoval aj prvky vytvárajúce pocit domácej pohody aby sa v ňom zákazníci cítili dobre ale zároveň aj vznešene. V čase, keď vznikala samostatná republika, mal už jasnú predstavu o tom, kto povedie firmu. Fotografickej živnosti sa úradne vzdal 1. apríla 1919 a ako vhodný adept na vedúceho ateliéru sa ukázal manžel jeho druhej dcéry Marie Heleny, Viktor Meisner.[64] Ateliér bol zameraný hlavne na portrétnu fotografiu. Módnej fotografii sa venoval taktiež, ale bola to len okrajová činnosť. Preto v zmienených periodikách je drvivá časť fotografií s podpisom J.F. Langhans práve pod portrétmi. V módnej fotografii preferoval prevažne klobúky. (Fotografie klobúkov od pani Hulpachovej sa objavujú v Pestrém Týdnu v roku 1928 a v 1929). Fotografoval však aj významné osobnosti počas plesovej sezóny, kde móda hrala veľmi dôležitú úlohu. (V časopise Eva v roku 1934). Staršie publikácie, ktoré sa týkajú módy sú zverejnené časopise Světozor a to v rokoch 1921 a 1922. Módne fotografie z tohto ateliéru nájdeme aj v periodiku Letem světem.

Fotografie z ateliéru J.F. Langhans si držali svoju klasickú linku. Vidíme na nich málo rekvizít, keďže sa jednalo najmä o portrétnu fotografiu. Fotograf pracoval prevažne s mäkkým, difúznym svetlom a tmavým pozadím. Fotografovanie klobúkov bolo logické, pretože ateliér J. F. Langhas mal v portrétnej fotografii veľmi dobré referencie. Tieto zábery nevyužívajú tmavé pozadie, ale sú „vystrihnuté"[65]. V časopise Světozor z roku 1921 uverejňujú podobné snímky, obsahujú však celé postavy. Všetky fotografie z dielne tohto ateliéru si držia veľmi vysoký technický štandard a veľmi široké tonálne spektrum.

[62] (Scheufer, 2005)
[63] (Scheufer, 2005)
[64] (Scheufer, 2005)
[65] Z fotografie je vystrihnutá len osoba v oblečení a tak vložená do grafiky stránky časopisu

Firma mala veľmi rozsiahly archív, ktorý bol systematicky vedený. Obsahoval viac ako dva milióny negatívov. O celý archív, ktorý bol vedený od roku 1880 firma prišla.[66] Po znárodnení bol vyvezený na skládku. Jeho malá časť (asi 9000 fotografií, jednalo sa o sklenené tabuľky o veľkosti 18x24cm) sa našla v roku 1998. Vďaka tomu mohla byť v roku 2000 usporiadaná výstava v pražskom Rudolfíne.[67]

UKÁŽKA PRÁCE

Salon I., 1923, str. 26, foto: Langhans

Salon I., 1923, str. 27, foto: Langhans

Salon III., 1927, str. 29, foto: Langhans

Eva XXII., 1934, str. 26, foto: Langhans

[66] (Birgus, 1999 s. 149)
[67] (Scheufer, 2005)

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií ateliéru F. J. Langhans, chronologicky v jednotlivých časopisoch [68]

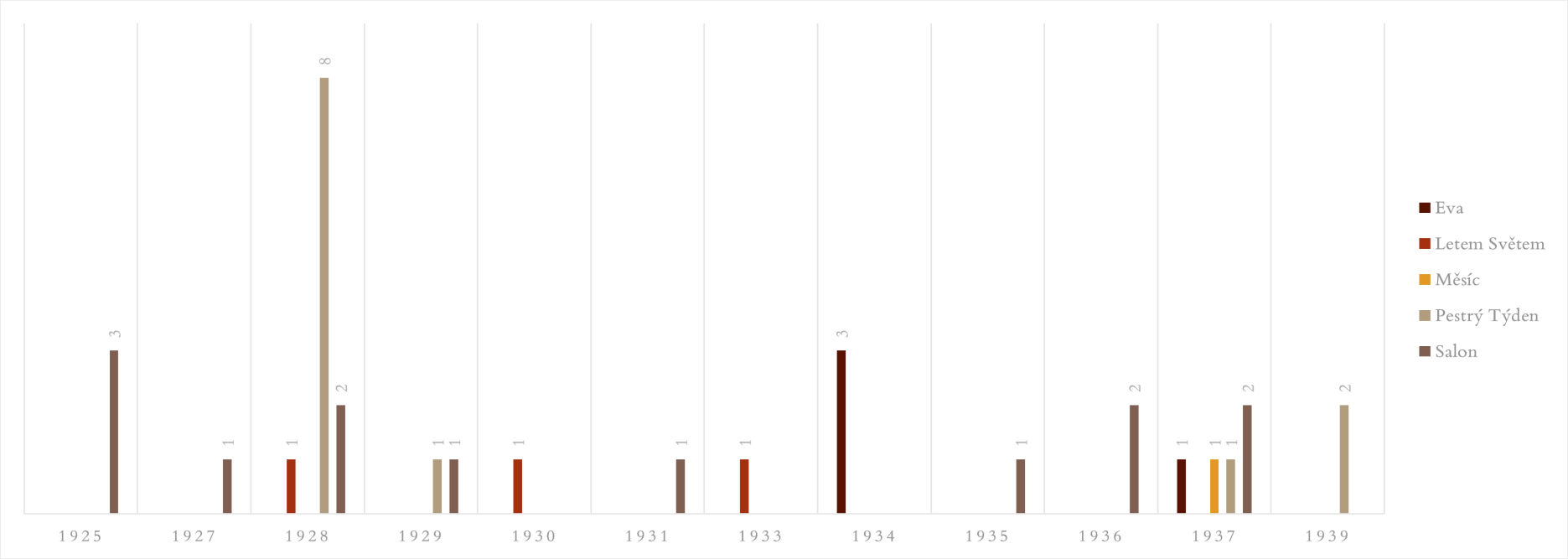

[68] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Ateliér Carola

O ateliéri Carola nie sú k dispozícii takmer žiadne informácie. Nie je úplne jasné, kto za ním stojí, zachovalé zmienky sú veľmi nejednoznačné. Správa z pamätí prvorepublikovej herečky Zity Kabátovej, ktorá mala za komunistického režimu zákaz hereckej činnosti, odkazuje na paní Růženu Winklerovú, . Informácia pochádza z knihy od Marie Formáčkovej, Zita Kabátová: Sto let a já.

„Fotografovala nás Růženka Winklerová z ateliéru Carola na Václavském náměstí, velmi šikovná fotografka a především dobrý člověk, která mi velmi pomohla. Když jsem nemohla hrát, vzala mě k sobě do ateliéru a já tam kolorovala fotografie. V době, kdy nebyly fotografie barevné, se prostě černobílé snímky pastelem dobarvovaly.“

Z knihy Zita Kabátová: Sto let a já

Internetový vyhľadávač nájde záznam o Růžene Winklerovej ako obeti holokaustu počas druhej svetovej vojny. Táto informácia však nesedí so spomienkami pani Kabátovej. Nesedia ani portréty fotografky „Caroly“, s ktorou je veľmi krátky rozhovor v časopise Eva z roku 1931, číslo 6.

V protektorátnych záznamoch je však záznam s adresou a telefónnym číslom, ktorý odkazuje na Carolu Langovú.

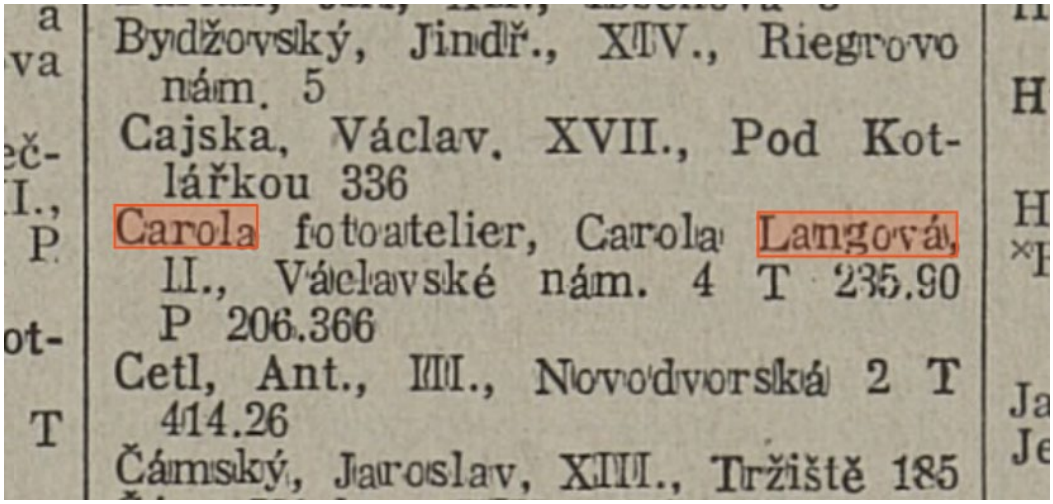
Bydžovský, Jindř., XIV., Riegrovo nám. 5
Cajska, Václav, XVII., Pod Kotlářkou 336
Carola fotoatelier, Carola Langová, II., Václavské nám. 4 T 235.90 P 206.366
Cetl, Ant., III., Novodvorská 2 T 414.26
Čámský, Jaroslav, XIII., Tržiště 185

Výstrižok z Adresára Protektorátu Čechy a Morava pre priemysel, živnosti, obchod a poľnohospodárstvo

Ďalšou stopou po „Carole“ môže byť módna fotografia z časopisu Eva, ročník III., číslo 13, strana 5. Tam totiž modelka „slečna Biermannová“ pózuje v jazdeckom kostýme. Jedná sa o totožnú osobu, ktorej podobizeň je v krátkom článku „žena fotograf“ v časopise Eva, ročník III., číslo 6 strana 21.

Eva XII., 1931, str.5, foto: Carola

ŽENA–
FOTOGRAF

Eva
21

Podle mého úsudku jest fotografování jedno z nejzajímavějších a nejkrásnějších povolání moderní ženy. Povolání, které jest rozhodně s to v každém ohledu uspokojiti a vyplniti život moderní ženy. Představme si jen tu řadu nejrůznějších lidí, s nimiž přichází fotograf do styku! Nemůže se však mluvit o nezajímavých lidech, nejsme přec jeden jako druhý a myslím, že právě nejdůležitější úlohou fotografovou jest, aby u každého vystihl co nejpřesněji jeho individualitu. Daly by se napsati celé knihy o psychologických studiích, neboť každý snímek přináší nové a nové zkušenosti.

Nejnebezpečnější jest pro fotografa okamžik, kdy se osoba octne před aparátem, protože většina lidí si počíná nepřirozeně. Pomůže pak jen trpělivost a dobrá nálada, kterou ovšem musí fotograf býti schopen sám přispěti. Ale to není vše — krásná linie, osvětlení a mnoho jiných věcí musíme ovládnouti, abychom dosáhli portrétů, které se líbí nejen nám, nýbrž v první řadě objektům. *Carola.*

Foto Carola

Stručný medailón s Carolou, Eva VI., 1931, str.21

Napriek chabým informáciám o pozadí fungovania tohoto ateliéru môžeme vidieť množstvo fotografií, ktoré tento ateliér zanechal. Jedná sa o najvyužívanejší fotografický ateliér tridsiatych rokov. Fotografoval módu, portréty významných osobností, rodinné fotografie, zátišia... Fotografie boli výlučne ateliérového charakteru. Prvé módne fotografie z dielne Carola nájdeme v roku 1928. Ateliér bol veľmi produktívny, v skúmanej vzorke časopisov má 208 signovaných

fotografií, ktoré sa dajú považovať za módnu fotografiu, nachádzajú vo všetkých sledovaných časopisoch.

Typovo sú fotografie veľmi jednoduché, po profesionálnej stránke priemerne zvládnuté. Nemajú taký výtvarný charakter a pridanú hodnotu ako fotografie od Drtikola, technickú kvalitu Bindera či Winterfelda. Carola asi nemala výraznejšiu voľnú tvorbu, pravdepodobne sa venovala len komerčnej fotografii. To bude zrejme aj dôvod, prečo o fotografke „Carole" nie sú bližšie informácie. Fotografie sú strohé, na jednoduchom pozadí, nedosahujú takú vysokú technickú kvalitu ako fotografie z iných ateliérov. Z fotografií je viditeľné, že sa s fotoaparátom príliš nemanipulovalo –zistíme to podľa spodnej hrany pozadia. Na fotografiách sú modely vyfotografované pri svetlej, prípadne tmavej stene. Z času na čas sú na fotografiách vidieť aj strohé doplnky či rekvizity. Jedná sa o obrovské množstvo fotografií, ktoré si držia svoj jednoduchý, ale za to veľmi efektívny štýl. Pravdepodobne preto bol ateliér tak pracovne vyťažený. Žiaľ, ďalšie podrobnejšie informácie nie sú z dostupných zdrojov známe.

Typické fotografie z dielne fotoateliéru Carola z časopisov Eva r. 31, Eva r. 32, Letem světem r. 31, Měsíc r. 32

UKÁŽKY PRÁCE

Eva VI., 1930, str. 2, foto: Carola

Eva X., 1930, str. 3, foto: Carola

Letem světem XVI., 1930, str. 1, foto: Carola

Letem světem I., 1933, str .8, foto: Carola

Měsíc II., 1932, str. 24, foto: Carola

Salon VI., 1930, str. 1, foto: Carola

Eva I., 1929, str.1, foto: Carola

Měsíc IX., 1937, str.17, foto: Carola

ŠTATISTIKY MÓDNYCH FOTOGRAFIÍ AUTORA

Počet módnych fotografií Caroly chronologicky v jednotlivých časopisoch [69]

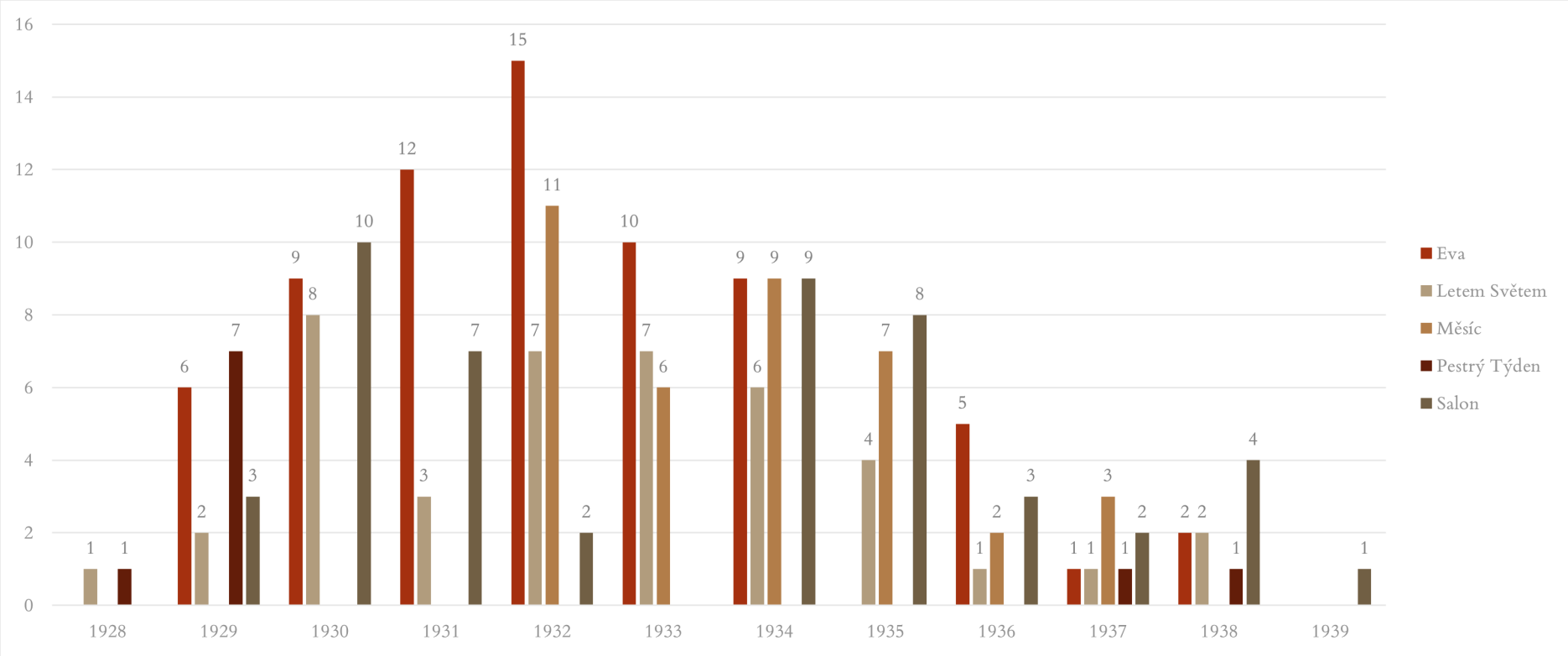

[69] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Ostatní

ANTONÍN WILD, PRAHA

Letem světem XXXIV., 1936, str. 14, foto: Wildt

Salon VIII., 1935, str. 28, foto: Wildt

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[70]

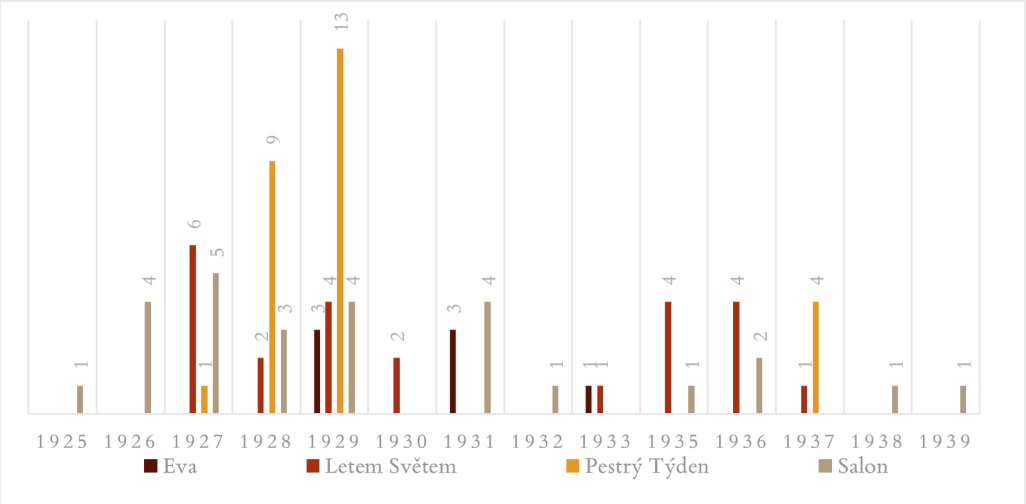

[70] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

ATELIÉR SCHLOSSER & WENISCH, PRAHA

Salon XII., 1929, str. 25, foto: Schlosser & Wenisch

Pestrý týden L., 1929, str. 24, foto: Schlosser & Wenisch

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[71]

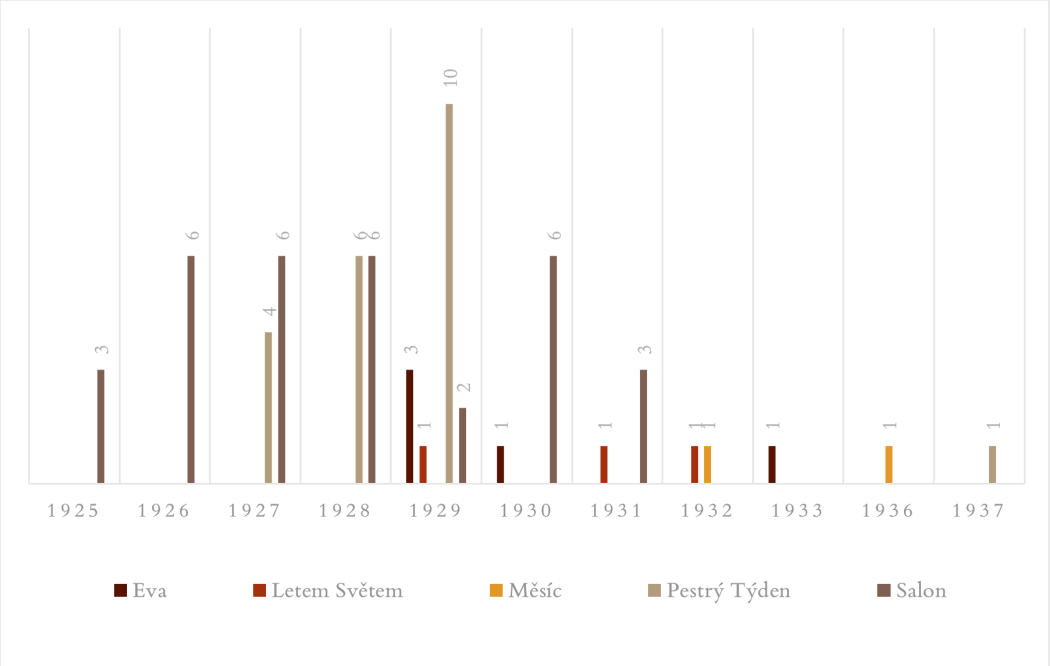

[71] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

Camillo Pokorný, Brno

Salon VII., 1926, str. 15, foto: Camillo

Salon V., 1925, str. 28, foto: Camillo

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[72]

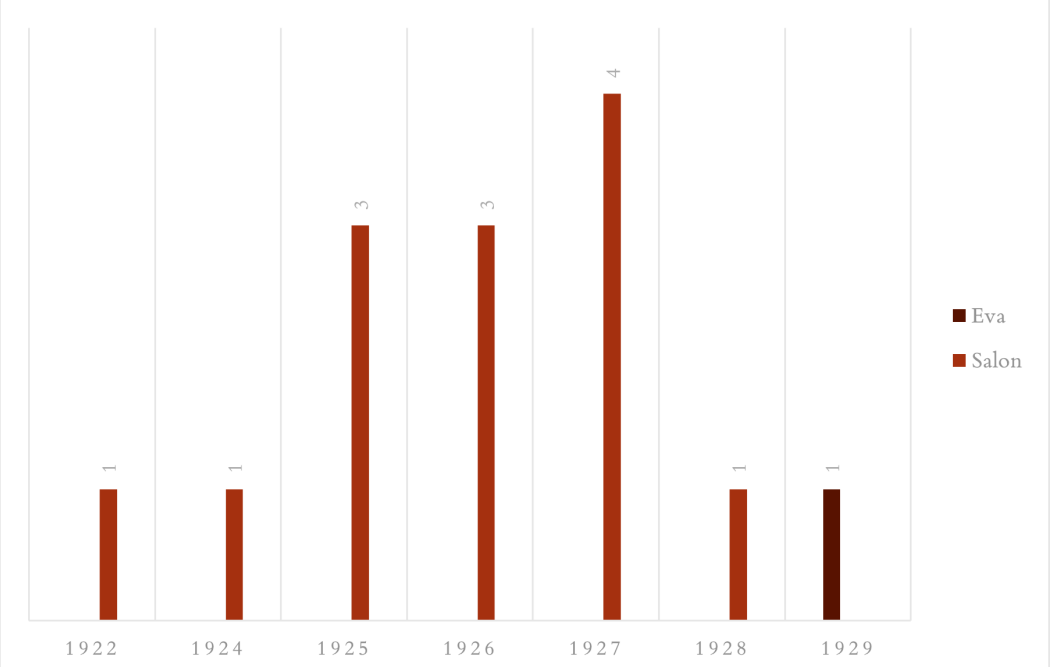

[72] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

FRÄNZE GRUBNEROVÁ, BRNO

Salon II., 1931, str.5, foto: Grubnerová

Salon V., 1931, str.18, foto: Grubnerová

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[73]

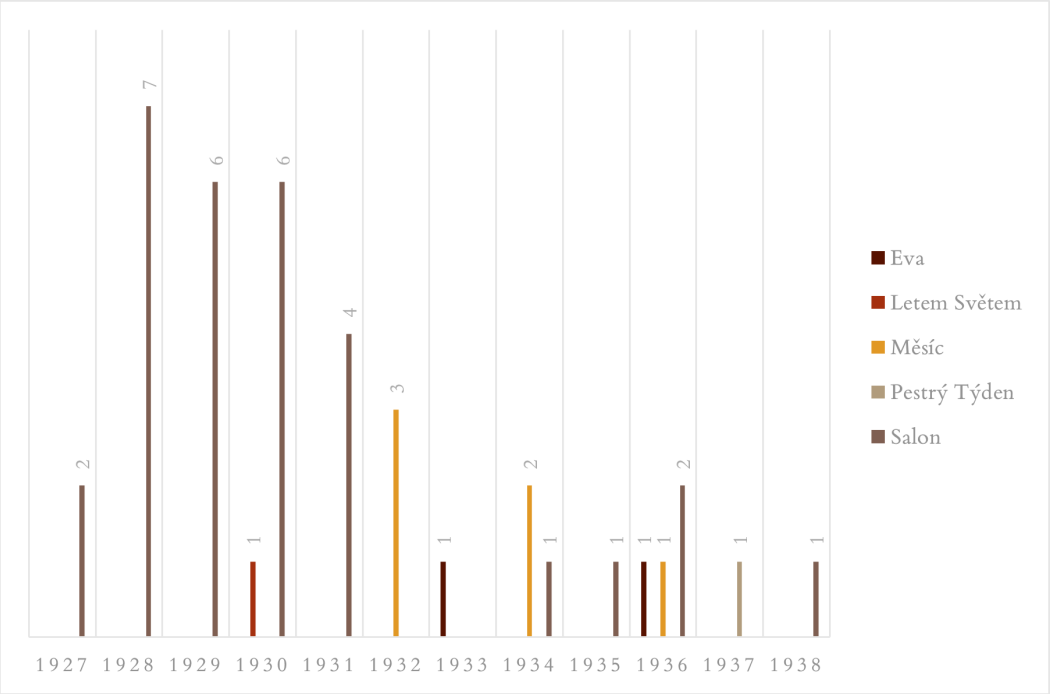

[73] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

ALEXANDER BINDER, BERLÍN

Eva XXIV., 1938, str. 6, foto: Binder

Pestrý týden XLII., 1929, str. 21, foto: Binder

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[74]

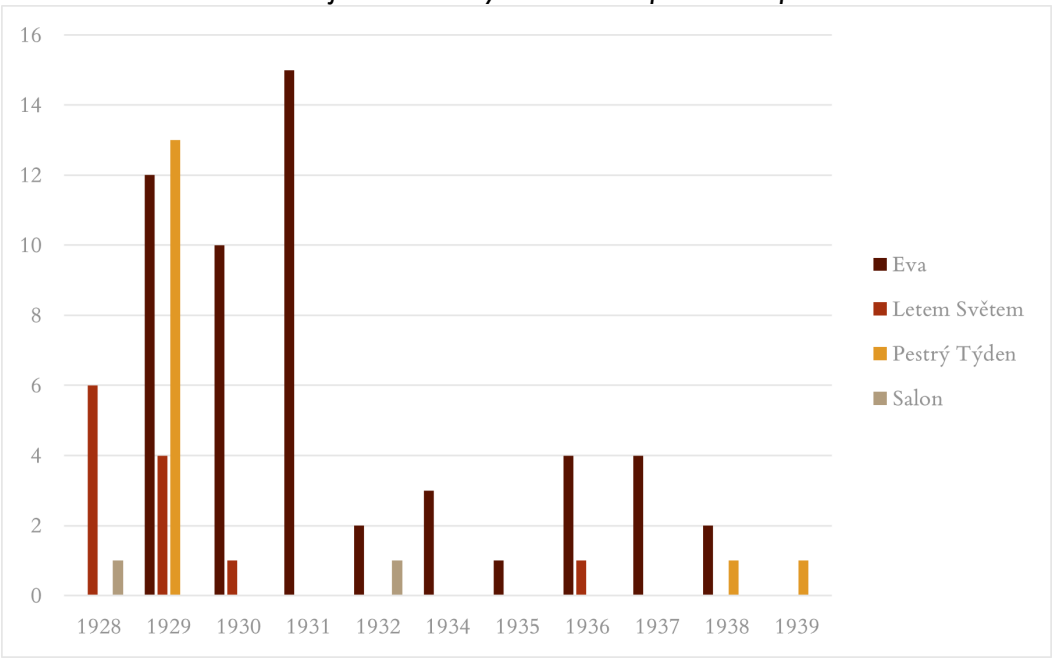

[74] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až X. (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel 8. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

BRUNO WINTERFELD, BERLÍN

Eva I, 1933 s. 1, foto: Winterfeld

Eva XVII., 1932 str. 8, foto: Winterfeld

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[75]

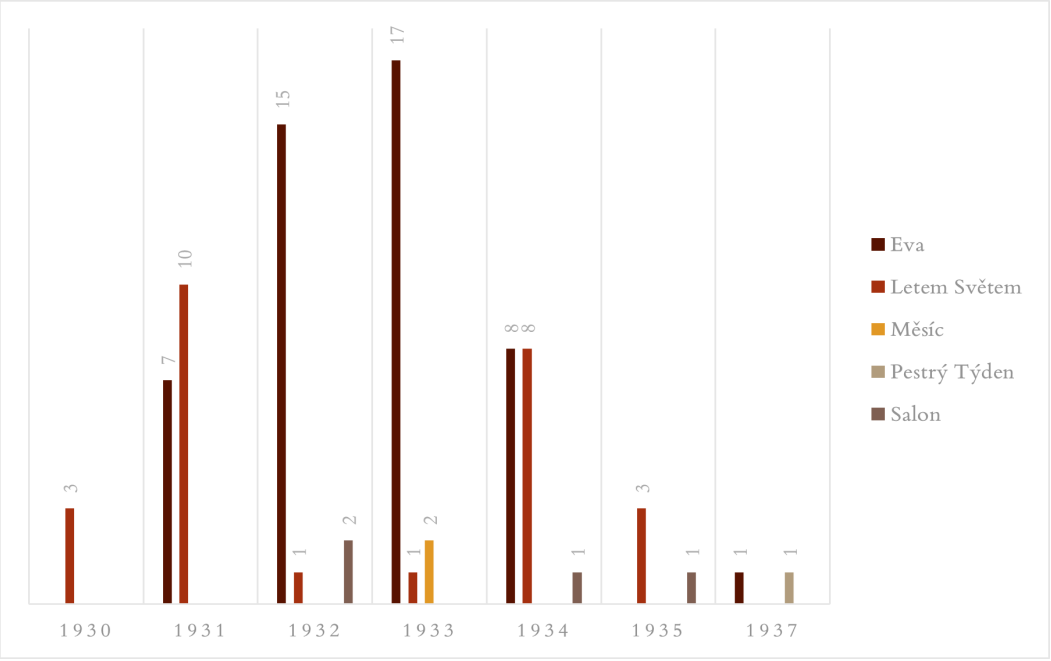

[75] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

ATELIER DORVYNE, NEMECKO

Pestrý týden XLV., 1939, str. 14, foto: Dorvyne

Pestrý týden XLV., 1939, str. 14, foto: Dorvyne

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[76]

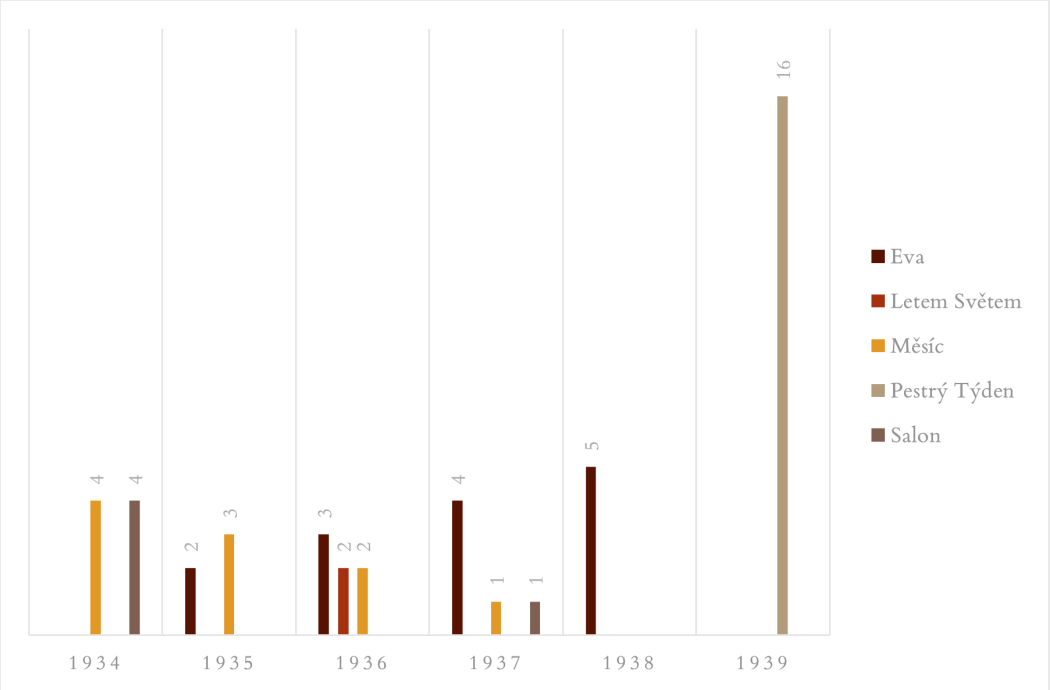

[76] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

LUIGI DIAZ, PARÍŽ

Měsíc V.I, 1934, str. 31, foto: Diaz

Letem světem XXXIV., 1936, str. 14, foto: Diaz

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[77]

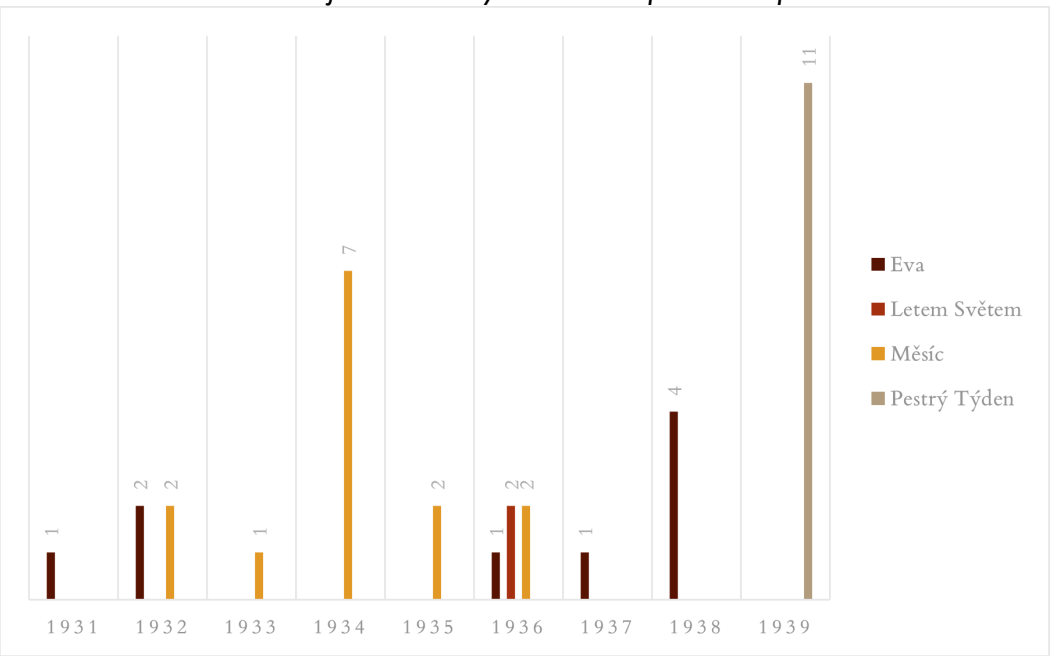

[77] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

GEORGE SAAD, PARÍŽ

Měsíc VIII., 1938, str. 4, foto: Saad

Pestrý týden XXXIV., 1939, str. 15, foto: Saad

Štatistika autora v jednotlivých časopisoch podľa rokov[78]

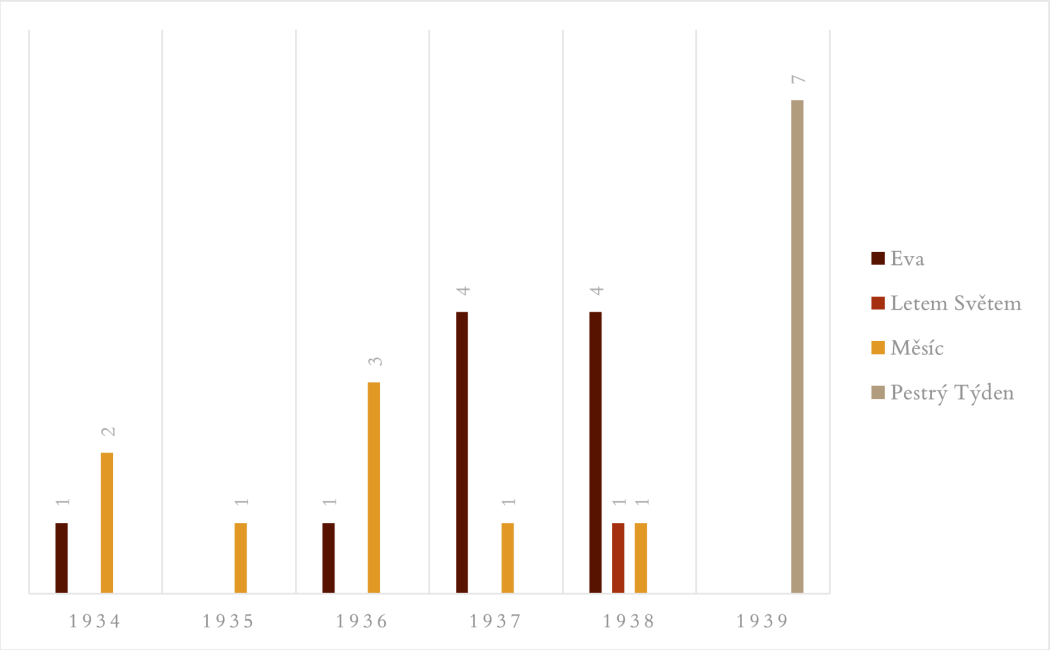

[78] Údaje sú spracované z dostupných zdrojov časopisov:

- Eva, ročník I. (1928) až 10 (1938), okrem ročníka VII. (väčšia časť roku 1935 v štatistike nie je zahrnutá)
- Měsíc, ročník I. až VIII. (1932 – 1939, posledných 5 čísel VIII. ročníka z roku 1939 v štatistike nie je)
- Pestrý týden od roku 1926 do roku 1929 a od roku 1937 do roku 1939
- Letem světem, ročník I. až XII. (1926 až 1938)
- Salon od roku 1922 do roku 1939 (okrem roku 1933)

ZÁVER

Za dve dekády, ktorým sa vo svojej bakalárskej práci venujem, prešla módna fotografia viacerými viditeľnými zmenami. Od naozaj veľmi strohej fotografie postavy, cez zložitejšie scény, náročnejšiu prácu so svetlom po prepracovanejšie rekvizity a prostredie, to všetko podčiarknuté osobným autorským vkladom fotografa. Tento vývoj sa dá pozvoľne pozorovať od konca 20. rokov. Začínajú sa objavovať fotografie životného štýlu, zväčša z exteriérov. V 30. rokoch prenikajú na scénu aj čisto módne fotografie vyfotografované mimo ateliér, jedná sa však o zahraničných autorov. Prvé fotografie módy z exteriérov od českého autora sa objavujú až na konci 30. rokov. Počas druhej svetovej vojny sa fotografie obsahovo a štýlovo výrazne nezmenia, no pochopiteľne klesá frekvencia ich publikovania. Výrazne k tomu prispeje aj pozastavenie publikačnej činnosti časopisu Eva (1943). Počas socialistickej totality má módna fotografia taktiež priestor v periodikách, pokračuje vo svojom vývoji. Okrem exteriérov sa fotografuje aj v rôznych iných lokalitách - napríklad v galériách. Štafetu preberá časopis Vlasta publikujúci pomerné množstvo módnych fotografií.

K výberu tejto témy mojej bakalárskej práce ma inšpirovali spomienky na detstvo, kedy som ako malý chlapec rád listoval starými časopismi, ktoré mali starí rodiča odložené na povale. Neskôr, keď som začal fotografovať, tak to bola práve módna fotografia, ktorá sa mi pozdávala najviac – bola to pre mňa najvyššia méta. Postupom času som však tento názor prehodnotil a myslím si, že pokiaľ chce byť človek hodnotným fotografom, musí vytvárať aj hodnotnejšie fotografie, než je „len" zákazková fotografia. Módna fotografia môže byť výborná na osvojenie si rôznych fotografických techník, precvičenie si organizačných schopností pri riešení malých či väčších produkčných problémoch, ale mal by mať na pamäti, že pokiaľ chce tvoriť niečo s presahom, mal by sa sústrediť na taký typ fotografie, ktorý to umožňuje. To sa dá našťastie aj v dnešnej dobe, mnohé alternatívne módne časopisy, predovšetkým z Nemecka, takýto prístup oceňujú. Môj názor najpresnejšie vystihol asi Jan Lukas, preto opäť použijem jeho citát:

„Před válkou jsem dělal a prodával fotografie krásných žen, protože šly dobře na odbyt. Musely však přijít tragické zvraty, abych pochopil, co je ve fotografii opravdové, věčné a cenné."

Táto práca ma v tom utvrdila. O fotografoch, ktorí mali okrem komerčnej tvorby aj kvalitnú voľnú tvorbu a ich fotografie takzvane „dozreli", nebol problém nájsť mnoho informácií o ich živote, práci, tvorbe či existencii a vďaka tomu boli inšpiráciou ďalším nasledovníkom. O tých, ktorí prevyšovali komerčnou tvorbou všetkých ostatných, bolo informácií málo, zostali len podpísané komerčné fotografie v archívoch knižníc a na povalách prarodičov. A to od tej doby neubehlo ani sto rokov. Kto si ich bude pamätať o ďalších sto rokov, keď sa podobné práce budú písať o súčasných fotografoch?

POUŽITÁ LITERATÚRA A INTERNETOVÉ ZDROJE:

Andrea Zunová. 2010. novinky.cz. [Online] 21. 6 2010. https://www.novinky.cz/zena/styl/clanek/kdo-chtel-byt-za-prvni-republiky-in-sil-u-podolske-43390.

Bednaříková, Barbora. 2012. *Obraz ženy na portrétní fotografii týdeníku, Bakalárska práca, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd*. Praha : Karlova Univerzita, 2012.

Birgus, Vladimír. 1999. *Česká fotografická avantgarda 1918-1948*. Praha : KANT, 1999. ISBN 80-86217-11-6.

—. 2000. *František Drtikol*. Praha : KANT, 2000.

Chocholová, Blanka. 1999. *Karel Hájek*. Praha : Asociace fotografů, 1999. 80-902629-1-0.

Eva Uchalová, Zora Damová, Viktor Šlajchrt. 2011. *Pražské módní salony 1900 - 1948*. Praha : Arbor Vitae, 2011.

Hanáčková, Kateřina. 2012. *Reklamní a módní fotografie v českých společenských magazínech 30.let, Bakalářská práce,*. Praha : Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2012.

Holna, Jiří. 2001. *Fráňa Drtikol - mystická cesta*. Česká televize, 2001.

Jana Bohutínská. 2018. podnikatel.cz. *podnikatel.cz*. [Online] 8. 11 2018. [Dátum: 21. 3 2021.] https://www.podnikatel.cz/clanky/hana-podolska-svadlena-ktera-se-vypracovala-na-symbol-predvalecne-mody/?fbclid=IwAR0243ECBRodYZ4_fa1kpGX7zY2v2oMB48UQgkeZ4M9wOWk8vMZCLhkpdaU.

Lábová, Alena. 2019. *Česká novinářská fotografie 1945-1989*. Praha : Karolium, 2019. ISBN 978-80-246-3713-6.

Matějů, Věra. 2018. Pocta osobnosti - Václav Jírů. [aut. knihy] Václav Jírů. *Pocta osobnosti - Václav Jírů*. České Budějovice : Metropol, 2018.

Moucha, Josef. Galerie Art. *www.galerieart.cz*. [Online] [Dátum: 27. 3 2021.] https://www.galerieart.cz/umelci/galerie/jan-lukas-o-autorovi/80/?umelec=1659.

Mrázková, Daniela. 1989. Cesty československé fotografie. [aut. knihy] Vlarimír Remeš Daniela Mrázková. *Cesty československé fotografie*. Praha : Mladá fronta, 1989.

Scheufer, Pavel. 2005. *Jan Langhans*. Praha : Torst, 2005. ISBN 80-7215-251-3.

Štych, Václav. 2020. strominger. *strominger*. [Online] 2020. [Dátum: 3. 4 2021.] http://strominger.xf.cz/.

Tuháček, Tomáš. 2014. *Vývoj a perspektivy textilního průmyslu v Čechách, Bakalářská práce*. Liberec : Fakulta textilní Technické univerzity v Liberci, Textilní marketing, 2014.

Uchalová, Eva. 1996. *Česká móda 1918-1939 elegance 1. republiky*. Praha : Olympia, 1996.

—. 2018. Host Lucie Výborné. [účast. interv.] Lucie Výborná. s.l. : Český rozhlas Radiožurnál, 21. 1 2018.

Veronika Miškovská. 2019. Harpers Bazaar. *harpersbazaar.cz*. [Online] Harpers Bazaar, 10. 2 2019. [Dátum: 21. 3 2021.] https://www.harpersbazaar.cz/c/hana-podolska-kralovna-elegance/?limit=920.

Vilgus, Petr. 2001. *Pestrý týden 1926 - 1945, Diplomová práce, Institut tvůrčí fotografie*. Praha : s.n., 2001.

Vladimír Birgus, Jan Mlčoch. 2010. *Česká fotografie 20. století*. Praha : KANT, 2010.

Wikipedia. 2021. Madame d'Ora. *Madame d'Ora*. [Online] 14. 2 2021. [Dátum: 21. 3 2021.] https://cs.wikipedia.org/wiki/Madame_d%E2%80%99Ora.

—. 2021. wikipedia. *wikipedia*. [Online] 4. 3 2021. [Dátum: 27. 3 2021.] https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Lukas.

—. 2021. Wikipedia. *www.wikiperia.org*. [Online] 3. 04 2021. [Dátum: 03. 05 2021.] https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Balzar.

Zykmund, Václav. http://www.wwg.cz/. *World webphoto gallery*. [Online] [Dátum: 28. 3 2021.] http://www.wwg.cz/vystavy-cz-autoru/jiru-vaclav.

MENNÝ REGISTER

Baarová Lída....24, 70
Balzar Jaroslav....14, 54, 63, 64, 65
Baťová.... 26
Beneš Edvard.... 56
Benešová Hana....25, 34, 57
Biermannová.... 88
Binder Alexander 34, 54, 90, 98
Brunner Vratislav Hugo 41
Burian Vlastimil 63, 69
Carola 13, 14, 18, 26, 27, 28, 34, 50, 54, 84, 87, 88, 89, 90, 93
de Sadalo.... 13
Deml Jakub 56
Destinnová Ema 56, 75
Diaz Luigi 101
Dítě Otto 69
Dorvyne.... 100
Drtikol František. 13, 26, 34, 54, 56, 57, 58, 84, 90
Drtikolová Marie 56
Dvořák Karel 63
Formáčková Marie 87
Förster.... 29
Frič Martin.... 69
Gleich Jaroslav.... 70
Gollová Nataša 25
Gorký Maxim 56
Grubnerová Fränze....38, 97
Haas Hugo 70
Hájek Karel....54, 75, 76, 77, 81
Hamáček Jan 37
Heller Otto 69
Hoffmeister Adolf.... 41
Hrstka Vladimír 32
Hulpachová.... 84
Janáček Leoš....37, 56
Jesenská Milena 41
Jirásek Miloš.... 50
Jírů Václav 54, 78, 79, 80
John Jaromír.... 41
Junková Eliška.... 25
Kabátová Zita.... 87
Kallmus Dorra.... 10, 26, 27, 28, 34, 54, 59, 60, 62
Kallmus Philipp.... 59
Kilian B.... 50
Lamač Karel....69
Langhans.... 14, 15, 54, 84, 85, 86
Langová Carola....87
Lukas Jan 54, 81, 82, 83, 103
Mandlová Adina....13, 24, 25, 70
Mangr....14
Masaryk Tomáš Garrigue....56
Mattes Antonín....56
Meisner Viktor....84
Michal Vojtěch 32
Neubert A.....46
Neubert Karel....41
Novotná Jarmila....13
Nový Oldřich 70
Ondráková Anna....69
Pelc Antonín....32
Petschek....26
Podolská Hana 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 50, 66, 70, 84
Podolski Viktor....12
Pokorný Camillo 38, 96
Rafael.... 14, 37
Reutlinger Léopold Émil....63
Rogozh Zvonimir....70
Rosenbaum Oldřich.. 10, 12, 25, 26, 28, 29, 66, 70
Rotter Vilém 32
Rýpal Vladimír....75
Saad George.... 14, 29, 102
Schlosser & Wenisch 95
Schulz M.....46
Šlár....29
Stiassny Alfred 10
Ströminger Vilém 54, 69, 70, 71, 74
Suk Josef....56
Tichý František....32
Tugendhat 10
Vlková Hedvika.... 13, 30, 33
Vobecký František 13, 18, 50, 54, 66, 67, 68
Voskovec a Werich 70
Wildt Antonín 54, 94
Winklerová Růžena....87
Winterfeld Bruno.... 54, 90, 99
Zemanová Božena....69